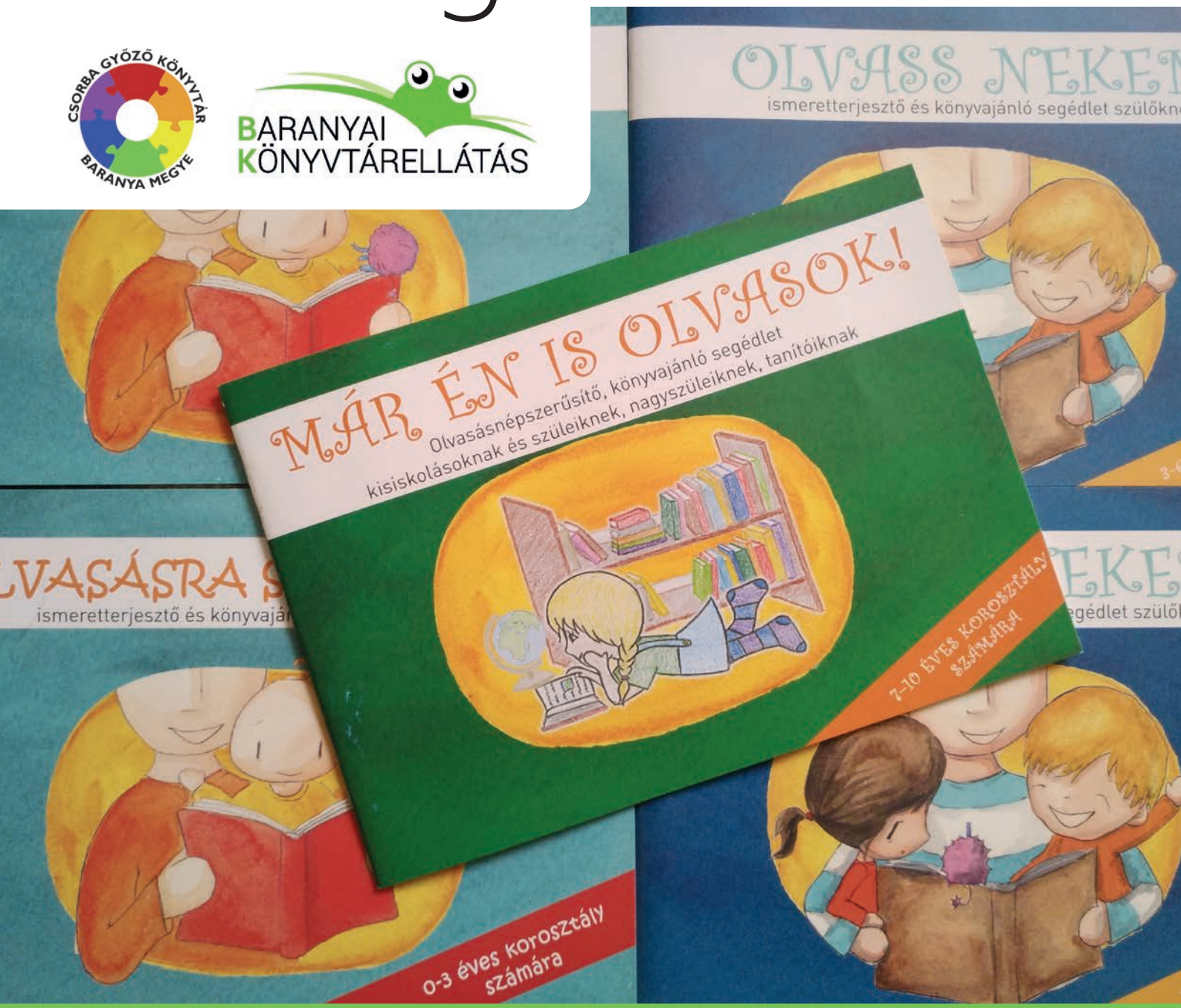
Könyvtári HírZengő

Baranya megyei könyvtárosok lapja

IV. évfolyam 1. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR BARANYA MEGYE

BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁS

Már én is olvasok!
Fake news
Helyismeret a települési könyvtárban
A Baranyai Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer 2019-ben

ISSN 2559-8767

9 772559 876009 >

2020. tavasz

Képválogatás a Baranya megyei hálózatépítő szakmai továbbképzésről

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Mikor februárban a 2020-as első számunkat terveztük, nem sejtettük, hogy a koronavírus miatt globális vészhelyzet alakul ki, és teljesen megváltozik az emberek élete. Azonban bízva a legjobbakban, hogy minél hamarabb túl leszünk a nehezén, továbbra is igyekszünk hasznos információkkal ellátni Titeket. Vigyázzunk egymásra és töltsük hasznosan az előttünk álló időszakot, olvassunk sokat!

Tavaszi számunkban beszámolunk a februárban lezajlott KSZR szakmai napról, melynek központi témája a helytörténet volt. Összefoglaljuk a baranyai könyvtárellátás 2019-es évét, és beszámolunk a kistelepülési munkatársak karácsonyi találkozójáról, ahol megköszöntük az egész éves munkátokat és első alkalommal adtuk át *Az Év BKSZR munkatársa* díjat. Bemutatjuk az újonnan megjelent *Már én is olvasok!* című olvasásnépszerűsítő, könyvajánló kiadványunkat. Egy összegzést olvashattok a lezárult „Az én könyvtáram" projektről. A Helyi érték rovatunkban dr. Várnai Ferenc portréját ismerhetitek meg. A Bemutatkoznak könyvtáraink rovatban Hosszúhetény település szolgáltatóhelyével ismerkedhettek meg közelebbről. Az Ötletbörzében segítséget nyújtunk abban, hogy felismerjük az álhíreket (fake news); fontos hogy hiteles forrásból tudjunk tájékozódni. A Hasznos tudnivalókban a BKSZR programkérés változásait taglaljuk, illetve programötleteket adunk a gyermek és a felnőtt korosztály számára.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Pajor Zsófia, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Korrektor:
Wéber Adrienn

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Helyismeret a települési könyvtárban - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

5 BKSZR - Baranyai Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer 2019-ben

7 Kistelepülési munkatársak karácsonyi találkozója

8 Már én is olvasok! - megjelent legújabb olvasásnépszerűsítő, könyvajánló segédletünk

9 Lezárult „Az én könyvtáram" projekt

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

11 A hosszúhetényi szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

12 Baranya népzenekutató zeneszerző-karnagya és zeneíró zenepedagógusa, a KÓTA-Életműdíjas dr. Várnai Ferenc portréja

ÖTLETBÖRZE

13 Álhírek vonzásában

HASZNOS TUDNIVALÓK

14 Változás a programkérésben

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Válogatás előadóink könyvajánlásai közül

Helyismeret a települési könyvtárban - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

A február 11-én megrendezett, hagyományos KSZR (Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer) szakmai napunk középpontjában idén a helytörténeti kutatás szerepelt. Szó esett a helyismereti dokumentumok megőrzésének fontosságáról, a gyűjtésükről, rendszerezésükről, és digitalizálásukról is.

Intézményünk igazgatója, Miszler Tamás nyitotta meg az eseményt. Könyvtárunk vezetője elmondta, az értékmegőrzés fontos feladata a települési könyvtáraknak, ebben a munkában a Csorba Győző Könyvtár szakmai támogatást tud nyújtani. Hozzátette, intézményünk nyitott a megkeresésekre, hiszen fontos feladatunk Pécs és Baranya dokumentumainak feldolgozása, digitalizálása. Szöllősi Gréta, a Baranya megyei Hálózati Osztály vezetője összegezte a tavalyi évet, beszélt a nemrégiben lezajlott szakfelügyeleti vizsgálatról, valamint az idei év kapcsán elmondta: a szolgáltatások folyamatos fejlesztésének célja, hogy szakmailag felkészülten várják kollégáink a települések olvasóit. A tervek szerint ebben az évben elégedettségmérést is végzünk majd a KSZR könyvtárosaink körében. Elhangzott az is, hogy a tavalyi év hálózatépítő képzése sikeres volt, így a tervek szerint a képzés idén is folytatódik, így immár harmadik alkalommal fogunk könyvtárosainknak lehetőséget biztosítani, hogy további könyvtárszakmai ismeretekkel gyarapodjanak. A megújult honlapunkra (bkszr.csgyk.hu) pedig minden fontos tudnivaló felkerül. Németh Luca kulturális szervező munkatársunk a 2020-as év könyvtári rendezvényeiről beszélt a jelenlévőknek, hangsúlyozva, hogy az idei évben módosulnak a programszervezés alapjai. A friss programajánló nagyon gazdagnak ígérkezik. A kollégák több mint 200 programajánlat közül válogathattak, így kialakítva egy változatos rendezvénykiajánlót, amelyet hamarosan közzéteszünk weboldalunkon. A választott programokat idén egy űrlapon kell jelezni a szervezők felé, amin belül lehetőség lesz a szolgáltatóhely éves programjainak tervezésére. Pap Dávid Zoltán, a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztályának vezetője előadásában

számos példát hozott a helyismereti anyagok feltárásáról. Bemutatta azt a helyismereti adatbázist (www.baranyaidigitar.hu), amelyet intézményünk fejlesztett, és amely folyamatosan bővül online tartalmakkal, digitalizált hagyományos és audiovizuális helytörténeti dokumentumokkal. Intézményünk osztályvezetője továbbá praktikus módszertani tanácsokkal látta el a jelenlévőket, arról is kiemelten beszélt, hogy a Csorba Győző Könyvtár miként tudja segíteni a kistelepülési önkormányzatokat, a helyi könyvtárakat az értékek dokumentálásában. Vasvári Gergely, a Szigetvári Ellátási Térség referense előadásában részletesen, gyakorlati példákkal mutatta be, hogy saját munkája során miként is végzi a helyismereti gyűjtést, dokumentálást, ennek kapcsán több szigetvári vonatkozású dokumentumot is bemutatott. Az előadások sorát Bősz Attila, a Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltárának munkatársa zárta, aki bemutatta azokat a forrásokat (pl. települési testületi jegyzőkönyvek, anyakönyvi kivonatok, földhivatali tulajdonlapok stb.), amelyek alapján intézménye munkatársaival végzik a településkutatást. Az említett dokumentumok rendkívül fontosak egy-egy település múltjának megismerésében, lényeges, hogy a könyvtárosok is tudjanak ezekről, megismerjék ezeket. A szakmai nap workshopokkal zárult, az egyik Pap Dávid Zoltán vezetésével zajlott. Itt a helytörténeti dokumentumok rendszerezéséről, digitalizálásáról lehetett több információt, példákat hallani. A másik workshopban pedig Németh Luca a Kahoot! elnevezésű online kvízt mutatta be, amellyel egy baranyai vonatkozású helyismereti játékban vehettek részt a jelenlévők.

Szeifer Csaba
Csorba Győző Könyvtár

A BKSZR - Baranyai Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer 2019-ben

A Csorba Győző Könyvtár 2019-ben Baranya megye 286 településén szolgáltatott: 219 településen működött könyvtári szolgáltatóhely, míg 67 település ellátása az intézmény két könyvtárbusza segítségével történt. A könyvtár a KSZR szervezését tavaly is négy városi könyvtár (Mohács, Sásd, Siklós és Szigetvár) közreműködésével koordinálta.

A 219 szolgáltatóhelyet 9 ellátási térségre osztva láttuk el dokumentumokkal (Mohácsi, Pécsi, Pécsváradi, Sásdi, Selylyei, Siklósi, Szentlőrinci, Szigetvári és Villányi Ellátási Térség). A referensek településenként évi négy alkalommal szállítottak dokumentumokat a szolgáltatóhelyekre, összesen 28.349 darabot. Az intézmény már 2013 óta veszi igénybe a Magyar Posta által nyújtott MPL szolgáltatást, annak érdekében, hogy a sürgős dokumentumkérések gyorsabban eljussanak a szolgáltatóhelyekre. A 2019-es évben tovább nőtt az igény erre a szolgáltatásra, összesen 1.752 db dokumentumot juttatunk el így hozzátok. A 206 településre és a 67 településen szolgáltató két könyvtárbuszra összesen 187 féle folyóiratot fizetett elő az intézmény, 1.358 példányban a 2019-es évre.

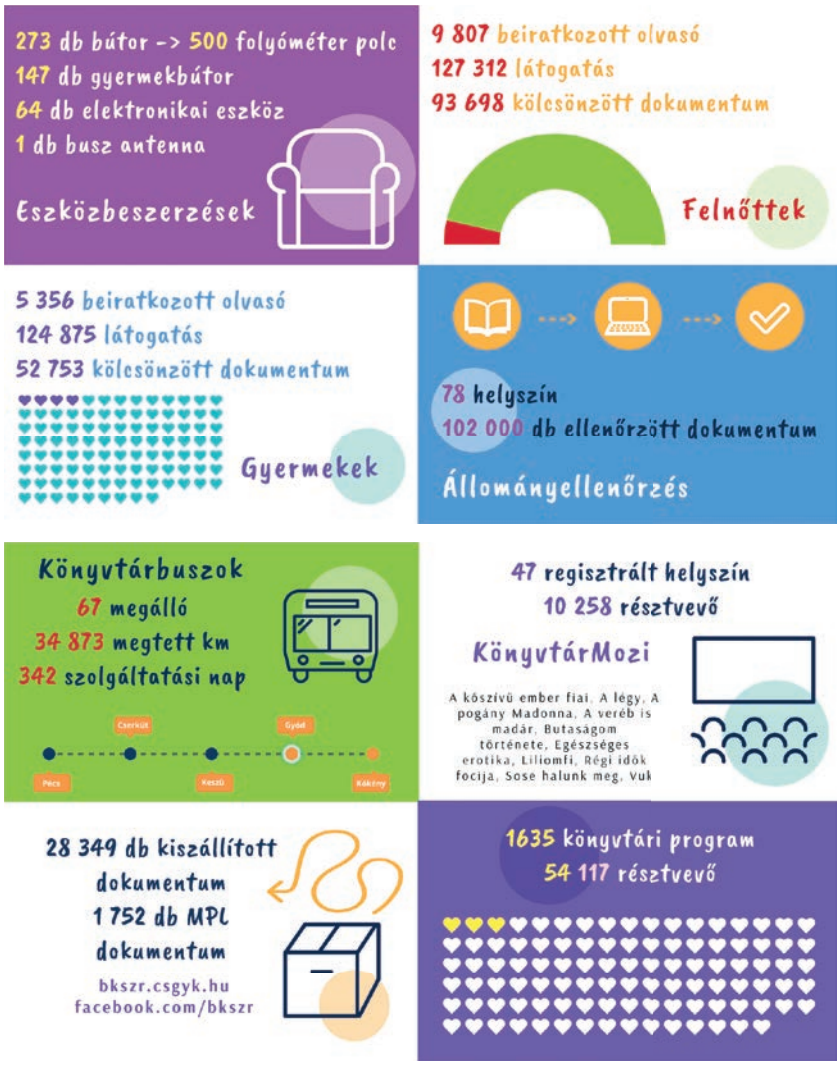
Az év során 78 szolgáltatóhelyen volt szükség állományellenőrzésre, a munkatársak összesen 102.000 db dokumentumot ellenőriztek nálatok. Valamint megkezdődött az önkormányzatok tulajdonában lévő dokumentumok feldolgozása, összesen 10 településen, 14.500 db dokumentumot rögzítettek a rendszerben az intézmény és a városi könyvtárak munkatársai.

Az intézmény két könyvtárbusza 2019-ben 61 helyett 67 településen szolgáltatott. A csatlakozó települések bevonása és a költséghatékony feladatellátás érdekében szükségessé vált a könyvtárbuszok menetrendjének újragondolása, a két busz településeinek újraosztása. 2019-ben így már az új menetrend szerint szolgáltattak a könyvtárbuszok, változatlanul havonta kétszer, 1,5 órában volt lehetősége a településen élőknek igénybe venni a szolgáltatást. Menetrend szerint naponta 4 településre jutottak el a könyvtárbuszok. A tervezett szolgáltatási napok száma 201 volt mindkét jármű esetén, de az év során külső tényezőkből (időjárási viszonyok, műszaki problémák) adódóan a Könyvtárbusz 1. 167 nappal, a Könyvtárbusz 2. 175 nappal zárta az évet, összesen 34.873 km-t megtéve.

2018-hoz képest, a KSH által minden évben kiadott közigazgatási helynévkönyv alapján, ismét több mint 1000 fővel csökkent a szolgáltatóhelyeken élők száma, ideértve a könyvtárbusszal ellátott településeket is. Az összesített adatok alapján a 286 szolgáltatóhelyen a regisztrált könyvtárhasználók száma 2019-ben összesen 15.163 fő volt, ez az ellátott lakosság 12,5 %-a. A kölcsönzött dokumentumok száma 146.451 db, míg helyben 189.449 db dokumentumot használtak. Személyes használatra 252.187 alkalommal került sor, ebből internetet 101.030 esetben vettek igénybe. A 14 év alattiak 124.875 alkalommal látogatták a könyvtáraitokat, és 52.753 db dokumentumot kölcsönöztek.

A CSGYK 2019-ben is változatos programok, rendezvények szervezésével járult hozzá a szolgáltatóhelyetek kulturális életéhez. A szerződött települések két könyvtári programot választhattak a minden évben frissülő listáról. A programok továbbra is 3 kategóriába kerültek besorolásra, annak érdekében, hogy minél változatosabb rendezvényeket tudjatok nyújtani a helyi lakosság számára. A Csorba Győző Könyv-

tár szervezésében összesen 629 rendezvény zajlott le a településeken, amin 25.407 fő vett részt. A KSZR normatívából finanszírozott programokon kívül további 1.006 rendezvényt szerveztetek, 28.710 résztvevővel. Könyvtári programok a könyvtárbuszokon is folyamatosan voltak, a két buszon munkatársaink szervezésében összesen 146 program zajlott le. Átlagosan tehát településenként 5-6 rendezvény valósult meg az év során.

2019-ben az évek óta aktív településeken továbbra is havi, kéthavi rendszerességgel rendeztek KönyvtárMozi vetítéseket és hozzá kapcsolódó foglalkozásokat. Baranya megyében 45 telepített szolgáltatóhelyen és a két könyvtárbuszon működik ez a szolgáltatás. Az aktív településeknek köszönhetően eddig a megyében 5.620 gyerek (14 év alatt), 3.995 aktív felnőtt (14-65 év), 643 idős (65 év felett) vett részt a filmvetítéseken.

Az előző évek fejlesztési irányát követve, tavaly is bővült a szolgáltatóhelyek eszközparkja: TV készülékeket, fényképezőgépeket, DVD-lejátszókat, diavetítőket stb. helyezett ki az intézmény a településekre. Az informatikai fejlesztés a 2020-as évre tolódott át. Számos helyre kerültek új bútorok: könyvtári polcok, folyóiratpolcok, asztalok, gyerekbútorok és székek jelzik a szolgáltatóhelyek fejlődését. Mindemellett több település teljes könyvtári bútorzata is megújult. 2019-ben három szolgáltatóhely (Bogdása, Magyarmecske, Tarrós) nyert az NKA „Kistelepülési könyvtárak eszközfejlesztése" című pályázatán, így ezeken a településeken a bútorzat felújítására a 2020-as év során kerül sor.

A Csorba Győző Könyvtár már hat könyvtári szolgáltatóhelyen vezette be a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer (Corvina IKR) kölcsönzési modulját, amelyben lehetőség nyílik a dokumentumok elektronikus kölcsönzésére, visszavételére, hosszabbítására, az olvasók regisztrálására is. Több munkatárs is megtanulta a rendszer használatát, azonban az informatikai eszközök beszerzésének csúszása miatt sajnos nem tudott elindulni a kölcsönzés. Az intézmény 2020-ban még több településen tervezi bevezetni a Corvina IKR használatát.

2019-ben a Csorba Győző Könyvtár honlapjával együtt megújult a Baranyai Könyvtárellátás weboldala is. Az új honlapon (bkszr.csgyk.hu) átláthatóbban szerepelnek a településekre vonatkozó legfontosabb információk. Érdemes böngészni rajta!

Szöllősi Gréta
Csorba Győző Könyvtár

Kistelepülési munkatársak karácsonyi találkozója

December 11-én Pécsett, a Tudásközpontban tartottuk a második hálózatépítő képzésünk záróeseményét, amelyet a kistelepülési könyvtárosaink és a könyvtárbuszos szolgáltatásunkat segítő munkatársaink karácsonyi találkozója követett. Ezzel a rendhagyó programmal szerettük volna megköszönni a megye könyvtárosainak, kontaktszemélyeinek az egész éves munkájukat. Már elég régóta működik a megyében a könyvtári ellátás ebben a formában, és úgy éreztük, hogy ideje a munka mellett kicsit közösen ünnepelni is. Nagy örömünkre ti is így gondoltátok, és sokan eljöttetek.

Az ünnepi eseményen velünk volt Standovár Ágnes klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, a Gombolyító Terápiás Műhely alapítója, aki a műhely munkájáról beszélt a résztvevőknek, illetve egy mesét is elmondott, majd őt követte a BKSZR programlistán is szereplő Villuth András vezette Röppentő Együttes karácsonyi koncertje. A meglepetésprogram után a Baranya megyei hálózatépítő szakmai továbbképzésen résztvevők okleveleinek átadása következett. Még 2017 tavaszán született meg az ötlet, hogy indítsunk tanfolyamot a KSZR ellátásban résztvevő szolgáltatóhelyeink számára. Majd 2018-ban egy sikeres NKA pályázatnak köszönhetően meg is szervezhettük az első ilyen képzést, most pedig a második csapat is sikeresen elvégezte a Baranya megyei hálózatépítő szakmai továbbképzést. Nem titkolt célunk volt a hasznos ismeretek átadásán túl, hogy erősítsük a megyei könyvtáros hálózatot, valamint hogy közelebbről megismerhessük egymás munkáját. A kollégák öt modul keretében találkozhattak olyan témákkal, mint a közösségépítés, könyvtári partnerkapcsolatok, programszervezés, gyerekkönyvtári programok, marketing, asszertív kommunikáció, kiskönyvtári ismeretek, számítógépes alapismeretek és a számítógépes kölcsönzés rejtelmei. A résztvevők közül a képzés elvégzéséről 17 fő kapott oklevelet.

Intézményünk ebben az évben első alkalommal adta át *Az Év BKSZR munkatársa* díjat, amelyet a Sásdi Ellátási Térséghez tartozó Bakóca könyvtárosa, **Fehér Imréné** kapott meg,

valamint a referenseink javaslatai alapján az ellátási térségek egy-egy munkatársának is elismertük munkáját:

- A Könyvtárbusz 1. szolgáltatási helyei közül, Szemelyről Török Zsigmond
- A Könyvtárbusz 2. szolgáltatási helyei közül, Ellendről Boros Anikó
- A Mohácsi Ellátási Térségből, Kölkedről Vincze Józsefné
- A Pécsi Ellátási Térségből, Pogányból Fejes Andrea
- A Pécsváradi Ellátási Térségből, Kárászról Mezei Attiláné
- A Sellyei Ellátási Térségből, Hegyszentmártonból Bacsáné Rónaszéki Gyöngyi
- A Szentlőrinci Ellátási Térségből, Helesfáról Gáspár Diána
- A Szigetvári Ellátási Térségből, Hobolból Nyers Istvánné
- A Villányi Ellátási Térségből, Nagykozárból Borsodiné Csuka Mária

Akik nem tudtak jelen lenni ezen a találkozón, azoknak is szeretnénk megköszönni az egész éves munkájukat, hiszen nélkületek ez az ellátás nem működhetne ilyen színvonalon. Ti vagytok azok, akik fáradhatatlanul igyekeztek megszerettetni az olvasást, a könyvek világát az emberekkel, akik karnyújtásnyira viszitek a tudást, a szórakozást. Tehát engedjétek meg nekem, hogy egyrészt köszönetet mondjak ezért mindenkinek, és kívánjak a jövőre sok olvasót, izgalmas találkozásokat, élménydús programokat és sok boldog pillanatot, örömöt!

Szöllősi Gréta
Csorba Győző Könyvtár

Már én is olvasok! – megjelent legújabb olvasásnépszerűsítő, könyvajánló segédletünk

A Csorba Győző Könyvtár kiemelt szerepet vállal a legkisebbektől az iskolás kort betöltő gyermekek megszólításában. Látva az olvasáskutatások adatait, a könyvtár fontos feladata, hogy minél korábban elkezdődjön az olvasásra nevelés.

Ezért indítottuk útjára azt a kiadványsorozatot, amely az alapvető tudnivalók mellett szakértői szemmel készített könyvajánlásokat nyújt a gyermekkönyvek hatalmas kínálatában olykor tanácstalanul bolyongó szülőknek, nagyszülőknek.

A sorozat első része 2012-ben pályázati forrásnak köszönhetően készült el Dr. Béres Judit, a PTE HFMI Könyvtár és Információtudományi Tanszék docense, a pécsi biblioterapeuta képzés alapítója együttműködésében, aki a sorozat további részének főszerkesztését is vállalta.

A füzetek nem titkoltan olyan nemzetközileg jól ismert, évek óta sikerrel futó olvasásra nevelési programokhoz kívánnak csatlakozni, mint az angol „Bookstart" vagy az olasz „Nati per leggere". Fontos hangsúlyozni, hogy a füzetek célja nem a korai, túlzott fejlesztés, hanem annak az ösztönzése, *„hogy a gyermek az életkorának, mentális fejlettségi szintjének és egyéni fejlődési ritmusának megfelelő módon és eszközökkel, a gyermek spontán tudásvágyára és kapcsolati igényeire építve keltsük fel az érdeklődést az olvasás iránt, s fordítsuk a figyelmet az iskolai tanuláshoz elengedhetetlen részkészségek játékos fejlesztésére."*

Az ***Olvasásra születtem!*** című első füzet már a gyermekek születése előtt felhívja a szülők figyelmét a mesélés, az olvasás túlbecsülhetetlen jelentőségére. A kiadvány az óvodáskorig bezárólag tárgyalja a könyv és az olvasás megszerettetésének első fontos lépéseit és műfajait, vagyis a babáknak készült rágható, csörgő-zörgő, érdekes, színes-képes leporellóktól a mondókákon, kiszámolókon át az állatmesékig. A füzetet 2015-ben frissítettük, újranyomtattuk. A második, ***Olvass nekem!*** című folytatás már a 3-6 éves korosztályba tartozó gyermekekre összpontosítva mutatja be, hogy mit és miért olvassunk a gyerekeknek. Az iskoláskort megelőző olvasásra nevelés két alappillére a könyv megszerettetése és a mindennapos élet természetes részeként való használatának kialakítása, valamint a különböző készségek, képességek megalapozása. A füzetben ehhez találunk a meséktől a verseken, dalokon keresztül ismeretterjesztő és foglalkoztató anyagokat.

Az idei évben jelent meg a sorozat harmadik füzete ***Már én is olvasok!*** címmel a 7-10 éves korosztály számára. A füzetben található kiadványok segíthetik az óvodából iskolába való átmenet időszakát, bátorítást, lelki támogatást és segítséget nyújtanak az új közegbe való beilleszkedésben. Nem szabad elfelejtenünk, hogy az olvasás és írás tanulása nem verseny, hagyni kell, hogy a friss tudás leülepedjen, acélosodjon, s fontos, hogy ehhez könnyen érthető, élvezhető, a mai világhoz, élethelyzetekhez, élményekhez közelibb, befogadhatóbb művekkel találkozzanak a gyerekek. A füzet a szerethető gyermekirodalmi és ismeretterjesztő műveken túl olvasási, szövegértési készségek fejlesztésére is alkalmas játékokat és fejlesztő módszertani ismeretet, feladatötleteket, foglalkozásterveket és szakirodalmat is javasol. Ahogy a szerkesztő fogalmaz: *„A kiadvány olyan művekre koncentrál, amelyek meg tudják mutatni a gyerekeknek az olvasás örömét és a könyvek értékét, hasznát, mert például olyan kérdésekről, élethelyzetekről szólnak, amelyek lekötik és bevonódásra késztetik, személyesen érintik és megragadják, szórakoztatják a mai gyerekeket"*. A kiadványt ezúttal Dr. Béres Judit könyvtár szakos egyetemi hallgatóinak hathatós segítségével szerkesztette egy kurzus keretében. A füzetben található könyvajánlók a szerzők saját olvasói véleményét tükrözik. A kiadvány illusztrációinak elkészítésében Rőmer Viola, könyvtár szakos egyetemi hallgató működött közre. Dr. Béres Judit így zárja a kiadvány szerkesztői előszavát: *„Sokszínű, élettel teli, fiatalos, lendületes könyvajánló jött létre, amely a szerkesztői és lektori munka után is megőrizte frissességét, sokarcúságát, és talán kicsit meg is tudta újítani ezt a műfajt."* A kiadványsorozatot szeretettel ajánljuk szülőknek, nagyszülőknek, pedagógusoknak és könyvtárosoknak egyaránt. Az *Olvasásra születtem*! (0-3 éves korosztály számára) és az *Olvass nekem!* (3-6 éves korosztály számára) füzetek továbbra is letölthetőek könyvtárunk honlapjáról, a https://csgyk.hu/rolunk/kiadvanyaink menüpont alatt.

Pajor Zsófia – Csorba Győző Könyvtár

Lezárult „Az én könyvtáram” projekt

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma kezdeményezésére, európai uniós forrásból 2017. február 1-én indult és 2020. január 31-én zárult a „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” című EFOP-3.3.3-VEKOP-16-2016-00001 azonosítószámú projekt. Múzeumi részét a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, míg a könyvtári részt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, mint konzorciumi partner valósította meg.

A kiemelt Európai Uniós program 2 milliárd forint vissza nem térítendő támogatásból a Széchenyi 2020 program keretében jött létre. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által koordinált „Az én könyvtáram” projekt célja a kultúra és a könyvolvasás közelebb hozása a lakossághoz, az irodalom népszerűsítése a fiatalok körében és a közoktatás támogatása volt.

A programban lehetőség nyílt a könyvtári területen hiánypótló alapkutatások és igényfelmérések lebonyolítására is. Hat kutatást (pl.: 2005 óta ez volt az első olvasáskutatási, és könyvtárhasználati felmérés) folytattak le és négy módszertani fejlesztést dolgoztak ki, s húsz szakértő bevonásával a köznevelést támogató könyvtári szolgáltatások továbbfejlesztését támogató új könyvtári módszertan is készült.

A felkért szakemberek **90 új könyvtári mintaprogramot dolgoztak ki** „Az én könyvtáram” projekt keretében (http://www.azenkonyvtaram.hu/fejlesztes).

A mintaprogramok megfelelnek a köznevelés igényeinek is és az ország bármely könyvtárában könnyen és eredményesen adaptálhatók a helyi igényeknek megfelelően. Hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek és fiatalok képesek legyenek a digitális eszközök optimális használatára; ugyanakkor felhívják a figyelmüket az esetleges, interneten előforduló veszélyekre. Jelentős hangsúlyt kapott az olvasás megszerettetése, a klasszikus és kortárs gyerekirodalom népszerűsítése és a szövegértés fejlesztése is.

A projekt keretében kilenc kötetes módszertani sorozat jelent meg. A módszertani ajánlásokat és a kutatási eredményeket foglalja össze az első négy kötet, mely 1500-1500 példányban jutott el a könyvtárakba. A pedagógusoknak készült szakmai kötet E*gyütt az olvasóvá nevelésért* címmel pedig 10.000 példányban jelent meg. Az utolsó négy kötet a gyakorlatban használható mintaprogramokat mutatja be – szerkesztett formában – és ez is 1500-1500 példányban került kiadásra. Az utóbbi különlegessége, hogy mind a négy kötet végén egy-egy naptárban foglalták össze a tanév különböző eseményeihez kapcsolható mintaprogramokat.

Az országos kiterjedésű **40 fős szaktanácsadói hálózat** tagjainak közreműködésével az ország legtöbb könyvtárába sikerült eljuttatni a programot. Baranya megyében dr. Szabolcsiné Orosz Hajnalka és Márkus István dolgozott szaktanácsadóként a projekt megvalósítási időszakában. Országosan a szaktanácsadók a pedagógusokkal való kapcsolatépítés és információátadás segítésére több, mint 100 szakmai rendezvényt, konferenciát és workshopot szerveztek, melyeken összesen mintegy 6.000 könyvtáros és pedagógus vett részt.

A szakma megszólítása mellett kiemelten fontos volt a társadalom egészének elérése. Az országos olvasásnépszerűsítő kampány segítségével online közel 12 millió megjelenést generálva sikerült felhívni az emberek figyelmét a könyvtári szolgáltatásokat érintő fejlesztésekre, és a megújult könyvtár közösségépítő szerepére. A projekt példaértékűen hívta fel a figyelmet arra is, hogy milyen jelentősége van a közoktatásban annak, hogy tanulótípusokra szabott egyéni tanulási módszereket alkalmazzanak a fiatalokkal való közös munka során. Bár a programok nem helyettesítik a formális tanórai képzést, de - pl. gamifikációs eszközökkel - hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tananyag befogadhatóbb legyen, így a tanulók nagyobb sikereket érhetnek el az iskolai tanóra keretein belül.

Az országban 2020-tól 2023-ig összesen 117 könyvtár vállalta a program során kidolgozott módszertanok alkalmazását.

Megyénkből az alábbi könyvtárak és könyvtáros kollégák vállalták a mintaprogramok megvalósítását az elkövetkező három évben.

- Bóly, Erzsébet Vigadó, Városi Könyvtár és Közétkeztetési Intézmény (Reitzné Mladonyiczki Anett).
- Lánycsóki Népház, Könyvtár és Közösségi Tér (Kissné Kern Andrea).
- Mozsgó Könyvtári, Információs és Közösségi Hely (Puskásné Horváth Éva).
- Szigetvár Városi Könyvtár (Járnovics Dalma).

TUDÓSÍTÁS

- Csorba Győző Könyvtár: Körbirodalom Gyermekkönyvtár (Győriné Kövesdi Zsuzsanna, Kárpáti Szlávna), Csipkefa Gyermekkönyvtár (Farkas Fruzsina), Apáczai Fiókkönyvtár (Hamburger Antalné, Válé Judit, Gulyásné Rózsahegyi Gyöngyi), Minerva Fiókkönyvtár (Papp Csilla).
- Kossuth KönyvtárPont (Hollósiné Riszt Lívia).

Forrás: www.azenkonyvtaram.hu; https://www.facebook.com/azenkonyvtaram/

dr. Szabolcsiné Orosz Hajnalka,
Márkus István
Csorba Győző Könyvtár

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

A hosszúhetényi szolgáltatóhely

Hosszúhetény a Kelet-Mecsekben, a Zengő és a Hármas-hegy tövében, festői környezetben fekvő, 3500-as lélekszámú község. Településünk teljes infrastruktúrával és intézményhálózattal rendelkezik, hat csoportos óvodájába valamint általános iskolájába összesen közel háromszáz gyermek jár.

Könyvtárunk – a kibővített Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola épületében –, 1997 óta kettős funkcióval, községi és iskolai könyvtárként működik. Hét éve az üzemeltetés szempontjából ez a két szerepkör különvált: az iskolai könyvtárat a KLIK, a községi könyvtárat az önkormányzat tartja fenn együttműködésben a Csorba Győző Könyvtárral. *Wágner Mónika* könyvtáros-tanár az iskolai és *Müller Zsuzsanna* a községi könyvtáros az ekkor alakult Nemes János Művelődési Központ alkalmazásában látja el feladatát. Mi nem csupán egy helyen, de össze is dolgozunk, ennek is köszönhető, hogy a könyvtár idén januártól hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken 11–19 óráig, szerdán 11–17 óráig, szombaton pedig 9–13-ig tart nyitva. Az iskolaépületben működő közös könyvtár – bár nem a falu központjában található –, a fenntartási költségek, a felszereltség, és az akadálymentesség szempontjából ideális. Előnye még, hogy a gyermekeiket iskolába kísérő szülők, nagyszülők könnyen megismerkedhetnek a könyvtárral, ily módon gyakran válnak könyvtárlátogatóvá.

A rendezvényeket szintén könnyebb együtt lebonyolítani. Az *Olvasókör* – melynek én vagyok a vezetője –, havonta tartja összejöveteleit a könyvtárban, s évente két-három író-olvasó találkozót, irodalmi kirándulást is szervez. A novemberi *Hetényi Hétfő Esték* című előadássorozat keretében szintén több neves író, költő, olvasásszociológus, gyermekkönyv- illusztrátor is volt már a vendégünk. Mónika kolléganőm pedig minden évben aktív résztvevője a húsvéti, illetve karácsonyi játszóházi programoknak, a Tájház nyári táborainak, rendszeresen tart az iskolai osztályoknak könyvtárhasználati órákat, sőt az óvodai csoportok is el szoktak látogatni a könyvtárba. Időnként KönyvtárMozi vetítéseket is szervezünk. Könyvtárunk gyakran ad helyet a civil szervezetek összejöveteleinek, s más faluszintű fórumoknak is.

A Csorba Győző Könyvtár jóvoltából az elmúlt években új polcokkal, társasjátékokkal és egy mini hifivel gyarapodtunk. Tavaly ősszel pedig a teljes polcrendszerünk megújult. A régi, rossz beosztású polcok helyett, szép új polcokat és ülőkéket kaptunk. Különösen a világoszöld oldalú, a réginél jóval hosszabb, gyerekkönyv-polcok tetszettek az olvasóknak. A gye-

rekek pedig élvezettel használják a színes műbőr puffokat és párnákat is. Októberben – kihasználva, hogy ki kellett pakolni a teljes állományt –, az önkormányzat elvégezte a könyvtár tisztasági festését is. A polcok elrendezése is megváltozott, több lett a hely az asztalok, székek, s ezáltal a rendezvények, gyermekfoglalkozások számára.

A polcok cseréje az állományra is hatással volt. Sokkal nagyobb teret kapott a gyermek- és ifjúsági irodalom, viszont jóval kevesebb hely maradt a felnőtt szak- és szépirodalom számára. A szakkönyvek közül kiválogattuk a gyerekeknek szólókat, s külön helyeztük el, továbbá komoly selejtezésbe fogtunk. A rég elavult, illetve soha vagy nagyon ritkán használt példányokat kiválogatva, a korábbi mintegy tizenháromezres állományból kb. nyolcezer könyv maradt a polcokon. A KSZR rendszerben könyvtárunk rendszeresen kap letétbe népszerű könyveket, melyek egy teljes polcot megtöltenek. Mellettük hétféle folyóiratból is válogathatnak az olvasóink. Ezzel könyvtárunknak sokkal frissebb, használhatóbb állománya lett. A leselejtezett könyvekből a tanév végén vásárt rendezünk majd.

Könyvtáravató

Megújult könyvtárunkat a Magyar Kultúra Napja alkalmából, január 21-én *Miszler Tamás* igazgató úr avatta fel. A *Csorba Győző* életét és munkásságát bemutató kiállítással egybekötött, bensőséges ünnepségen elhangzott a költő *Ünnep előtt* című verse, majd a *Röppentő zenekar* adott koncertet. Végül a

fogadó intézmény, a hosszúhetényi Nemes János Művelődési Központ vendégelte meg a résztvevőket.

Egy kis statisztika

2019-ben a regisztrált használók száma 394 fő volt, ebből 303 fő 14 éven aluli gyermek. Könyvtárunkat az elmúlt évben a gyerekek 8902, a felnőttek 1004 alkalommal látogatták meg. A kölcsönzött könyvek száma a gyerekeknél 1366 db, a 14 éven felülieknél 538 db, a helyben használt dokumentumok száma 14 éven aluliak esetében 4026 db, 14 év felett pedig 85 db volt.

Müller Zsuzsanna
Hosszúhetény Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Baranya népzenekutató zeneszerző-karnagya és zeneíró zenepedagógusa, a KÓTA-Életműdíjas dr. Várnai Ferenc portréja

Szerencsésnek mondhatom magamat, hogy a pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban töltött középiskolás éveim alatt két kiváló zenetanárom is volt. Az első két évben Ivasivka Mátyás, majd miután az 1973–74-es tanévben a 4. évfolyamon újból bevezették az ének-zene oktatást, dr. Várnai Ferenc lett a tanárom, akiről mint zenepedagógusról, elődjéhez hasonlóan csak felsőfokban szólhatok.

Legyen elég talán arra utalni, hogy akkori kedvenceim, Szkrjabin és Bernstein szimfonikus műveiről is máshol alig hozzáférhető információkat és zenei élményt kaptam.

Amit már akkor is tudni lehetett Várnai Ferencről, hogy 1960-tól volt Baranyában ének-zenei szakfelügyelő – ezt 1997-ig folytatta – és hogy zeneszerzéssel és népzenekutatással is foglalkozott. Azt az elkövetkező évtizedekben tudtam meg, hogy több baranyai kórusnak is karnagya és hogy a Magyar Rádiónak külső munkatársa, amit a Pécsi Rádió zenei szerkesztőjeként különböző zenei összeállításaim során magam is gyakran kamatoztathattam. Várnai Ferenc 1936. február 12-én született a Szigetvár mellett található Horváthertelenden, ahol édesapja kocsmájában szerezte első maghatározó zenei élményeit, a község magyar, horvát és német lakosainak közös éneklései alkalmával, de a környék fúvószenei élete is hatott rá. Későbbi főiskolai tanulmányai során olyan kiváló tanárok is tanították, mint Hegyi József tanszékvezető, aki ének-zene és népzene tanára volt, Vági Istvánné, aki magánéneket tanított, Sinkovits Georgette karve-

zetésre, zongorázni pedig a Bartók-tanítvány, Székely Júlia tanította. Tanári pályájának első állomásain, Erdősmecskén, Hidason, Szederkényben és Pécsváradon, a tanítás mellett mindenütt kórust is alapított – Hidason és Szederkényben fúvószenekari karnagy is volt –, majd szakfelügyelőként Pécsett is folytatta karnagyi tevékenységét. A Pécs-Baranyai Óvónők Énekkara, a Pécsi Úttörőház Kórusa és a Pécsi Páva-kör karnagya volt, majd a Szigetvári Zrínyi Gimnáziumban is vezette a kórust a tanítás mellett. Ahogyan ezeken a településeken, úgy pályája során később is, 1955-től 2005-ig, fél évszázadon át, Baranyában szinte mindenütt intenzíven és folyamatosan gyűjtött népdalokat, hangszeres népzenei felvételeket, magyar, német, horvát és cigány anyanyelvű előadóktól, de azóta is előfordul ez egy-egy alkalommal. Népzenekutatói útjai során 56 (!) települést keresett fel Abaligettől Zengővárkonyig, köztük többek között Berkesdet, Bólyt, Csányoszrót, Himesházát, Kémest, Lánycsókot, Mágocsot, Piskót, Sellyét, Sombereket, Szebényt, Szentlőrincet, Vajszlót, Véméndet és Zalátát is. Közülük 15 településen gyűjtött hangszeres népzenét is, a 60-as évektől kezdve, melyek közül nem egy még a 90-es évek közepi hazai CD-válogatásokra is rákerült. Várnai Ferenc a szakfelügyelőségen túl is rendkívül sokat tett a baranyai zeneéletért. Pécsváradon, az általa alapított Pécsváradi Zengő Vegyeskar, Leánykar és Kamarakórus karnagyaként sok rádiófelvételt készítettek – többek között a kiváló pécsi prímás, Dörömböző Géza zenekarának kíséretével – melyek bekerültek a Pécsi Rádió archívumába, s rendszeres közreműködői voltak a Pécsváradi Leányvásárnak is. Ezt a hagyományt folytatta 1972-től Mohácson, ahol az ő kezdeményezésére indult el a Schneider Lajos Népdaléneklési Verseny. Várnai Ferenc egyik kimagasló tette volt, hogy 1964-ben elindította és 1998-ig vezette a később nemzetközivé váló Siklósi Fúvószenekari Fesztivált és Versenyt. De ő volt az, aki Fassang Árpád és a Pécsváradon született Andor Ilona hathatós segítségével, Kodály Zoltánné Péczely Sarolta támogatásával, Tóth Ferenc Liszt-díjas komlói karnaggyal közösen elindította és 1992-ig vezette is a Komlói Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztivált, mely Komló életének egyik fontos kultúraépítőjévé vált. Dr. Várnai Ferenc, mint zeneíró is nagyon aktív, ezernél is több írást és előadást írt és tartott, doktori címét is ebből a témakörből szerezte, és több mint két tucat zenei könyvet írt. Várnai Ferenc zeneszerzői munkásságának középpontjában a kórusmuzsika áll, két kantátát komponált. Az elsőt *Tavasztól tavaszig* címmel Kertész Attila vezényletével mutatta be a Janus Pannonius Gimnázium Bartók

Kórusa, s ennek felvétele 1976-ban elnyerte a Magyar Rádió Nívó-díját, a másikat, a *Janus Pannonius kantátát* Kotánczíné Vajda Ildikó vezényletével a Janus Pannonius Gimnázium Leánykara mutatta be. De írt mellette 22 magyar madrigált, számtalan gyermekkart és mintegy 170 (!) népdalcsokrot is. Vonószenekari darabokat komponált a Novi Sadi Rádió Zenekarának és dalokat is írt pécsi kortárs költők verseire olyan kiválóságnak is, mint Marczis Demeter operaénekes. *„A négy kicsi cica és a mamájuk"* címmel Csorba Győző gyermekversére komponált zongoraciklust, mely 2017-ben a Csorba Győző Könyvtár gondozásában jelent meg. Emellett számtalan remek fúvószenekari művet is komponált, többek között a Pécsi Ércbányász- és Pécsi Vasutas Fúvószenekarnak, valamint további fúvós- és kamarazenei darabokat, többek között a nemzetközi hírű Mecsek Fúvósötösnek is. Utóbbiakért a Zenei Egyesületek Nemzetközi Szövetségének aranyérmét nyerte el, de Apáczai-díjat, zeneszerzői KÓTA-díjat is kapott dr. Várnai Ferenc, aki a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztnek is birtokosa, s 2019-ben Párkai Istvánnal másodmagával, megkapta a KÓTA-Életműdíjat is. Talán mégsem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy legalább ilyen fontos volt Várnai Ferenc számára, hogy a 2020-ban jubiláló, 65 éves Magyar Rádió Gyermekkórusának „Palánták" Kórusa egy nyilvános zeneakadémiai tévéfelvételen elénekelte a *„Mostan kinyílt"* című három karácsonyi éneket tartalmazó művét, láthatóan nagy-nagy örömmel.

Kovács Attila
Amtmann Prosper és Bartók Béla Emlék-díjas zenei szerkesztő
Csorba Győző Könyvtár

Álhírek vonzásában

Komment. Lájk. Megosztás. Mindennapi életünk részei ezek a „rituálék" – és ha mi magunk nem is gyakoroljuk ezeket a tevékenységeket nap, mint nap – érdemes tisztában lenni azzal, hogyan működik a hírkészítés lélektana és hogy egy megosztásért cserébe tényleg jár-e az ingyen okoseszköz vagy két hét wellness nyaralás?

Hírfogyasztási szokásaink eltérőek, de az megfigyelhető, hogy a legnagyobb közösségi oldal hírfolyamában ma már nem csak az ismerőseink legfrissebb képei, születésnapi köszöntések és vicces képek rotálódnak, hanem a különböző weboldalakról érkező hírek is. A legnagyobb híroldalak is belátták, hogy jelen kell lenniük a Facebook-on, hisz az emberek egyre kevésbé nyitnak meg saját maguktól hírsite-okat.

Az információs zuhatag egyik mellékágaként különböző motivációból, ill. érdekek mentén létrejöttek a „zajkeltésre" alkalmas weboldalak is, ezen indokok lehetnek például a pénzszerzés, politika, poén vagy valamiféle aktivizmus.

Kattintás előtt, kattintás után

Ha az álhírek típusait nézzük, akkor az alábbiak léteznek: kamuhírek, propaganda, elfogult hírek, áltudományos hírek, összeesküvés-elméletek, szatíra, kattintásvadász cikkek, téves információk. Biztosra vehető, hogy mindannyian kattintottunk már a fentiek közül valamelyikre, ha másért nem is, pusztán kíváncsiságból. Utóbbi nem is véletlen, hiszen ezek a cikkek sokszor kifejezetten az emberi kíváncsiságra építenek, illetve fő céljuk, hogy valamilyen, szélsőségesen pozitív vagy negatív érzelmet váltsanak ki, így sokszor anélkül, hogy különösebben észleltük volna, már klikkeltünk is. Éppen ezért első lépésként mindig gondoljuk végig, hogy milyen érzéseket kelt bennünk a cím.

Ha már kattintottunk és elolvastuk a cikket, akkor legyünk körültekintőek, ha úgy érezzük, hogy valami nem stimmel. Keressünk bizonyítékokat, ellenőrizzük más oldalakon a megjelent adatokat. Sajnálatos módon, viszonylag gyakran előfordul, hogy valamilyen híresség halálhírét keltik. Ha a hír megjelentét követő egy órában más híroldalakon nem találunk megerősítést ezzel kapcsolatosan, akkor a hír valószínűsíthetően nem igaz. Egy hír kapcsán többféle weboldalt, hírportált érdemes átböngészni, ezzel is megvizsgálva a különféle álláspontokat. Az is előfordulhat, hogy a cikk szerzője elfogult a témában, keltsen gyanút, ha a cikknek nincs szerzője! Egy mértékadó híroldalon található impresszum is, ahol tájékozódhatunk az oldal szerkesztőiről, tulajdonosáról. Nem biztos, hogy a leghitelesebb weboldalon járunk, ha az oldal URL-je a következőképpen néz ki: www.tutifrankohirekmagyarorszagrol.web.info.hu. Ha az oldal kinézete, a cikk nyelvezete pongyola, mondanivalója zavaros, akkor sem biztos, hogy azt a leghozzáértőbb ember írta, sőt gyaníthatóan nem esett át szerkesztői korrektúrán, ellenőrzésen. A hirdetésekkel telezsúfolt weboldalakon közzétett híreket sem árt ellenőriznünk más forrásból. Időről időre felbukkannak városi legendák a mikróban szárított macskáról, az eltűnt legendás náci aranyról, a citrom vagy a fokhagyma rákgyógyító erejéről. Ilyen és ehhez hasonló történetekről olvashatunk az urbanlegends.hu weboldalon. A szerkesztők a 2000-es évek eleje óta gyűjtik és elemzik az álhíreket, érdemes a weboldalt böngészni, ha hallottunk valami nagyon furcsát, olykor még az is kiderülhet, hogy igaz. Szívesen tartanál foglalkozást fiataloknak az álhírekről? Hasznos segédanyagokat találsz a buvosvolgy.hu/alhirek oldalon. Töltsd le és használd fel szabadon a tartalmakat, hogy segíthess eligazodni a környezetedben élőknek ebben a témában!

TESZTELD MAGAD!

A lenti címek közül vajon melyek lehetnek álhírek? Sokszor egy ún. clickbait (kattintásvadász) cím is lehet igaz vagy tartalmazhat részigazságokat. Mindig járj utána az igazságtartalmának, mielőtt megosztanád, terjesztenéd! A megoldásokat a lap alján találod!

1. *Weöres Sándor, hajdani könyvtáros, leghíresebb költőink egyike nem szerette a gyerekeket!*
2. *Hétszáz könyv felett jár az ismert magyar író!*
3. *Paulo Coelho elérhetővé tette a műveit az egyik legnagyobb torrent oldalon!*
4. *Kirívó öltözéke miatt nem engedték be Győzikét a megyei könyvtárba!*
5. *Indiából is kapott képeslapot az algyői könyvtár kabalamacskája*
6. *Ankarai kukások könyvtárat nyitottak kidobott könyvekből.*
7. *Egy angliai patikában gyógyszer helyett verseket írnak fel a betegeknek.*
8. *A washingtoni Kongresszusi Könyvtár VIP szolgáltatásaként kölcsönözhető a Gutenberg Biblia.*
9. *A Westerville-i (Egyesült Államok) könyvtárban az előjegyzett könyveket úgy vehetik át az olvasók, akár egy hamburgert az autós McDonald's-ban.*
10. *Vavyan Fable népszerű írónőt éveken át zaklatta és halálosan megfenyegette egy rajongója.*

Megfejtések:

1. Igaz http://www.c3.hu/scripta/beszelo/99/09/22petri.html
2. Igaz http://nemere.hu/
3. Igaz https://itcafe.hu/hir/coelho_the_pirate_bay_kaloz.html
4. Hamis
5. Igaz https://www.delmagyar.hu/szeged-es-kornyeke/india-bol-kapott-kepeslapot-az-algyoi-kabalamacska-4453674/
6. Igaz https://hvg.hu/kultura/20180123_Konyvtarat_nyitottak_a_kukasok_a_kidobott_konyvekbol_Ankaraban
7. Igaz https://sokszinuvidek.24.hu/mozaik/2020/01/10/verspatika-vers-gyogymod-anglia/
8. Hamis https://www.nyugat.hu/cikk/vilag_legnagyobb_konyvtar_kongresszus_washington
9. Igaz http://librariandbd.blogspot.com/2016/07/kulvarosi-konyvtarak-uj-szerepkorben.html
10. Igaz https://femina.hu/hazai_sztar/vavyan-fable-zaklato/

Csobán László, Kárpáti Szlávna
Csorba Győző Könyvtár

Változás a programkérésben

A szolgáltató könyvtár 2020-ban is legfeljebb két programot szervez a BKSZR 2020. évi rendezvényajánló lista szerint a településen. Tehát a könyvtár az aktuális év során két programot választhat, az első minden esetben az alábbi kategóriákból választható a megvalósítás időpontjától függetlenül: írók, könyvek; ismeretterjesztő; játékos; kézműves. A második program az alábbi kategóriák közül választható a megvalósítás időpontjától függetlenül: írók, könyvek; ismeretterjesztő; játékos; kézműves; színház, dráma; zenés. Ezeken felül a települési szolgáltatóhely csatlakozhat a Csorba Győző Könyvtár által szervezett rendezvénysorozatokhoz, országos könyvtár- és olvasásnépszerűsítő játékokhoz (Országos Könyvtári Napok, totó, kvíz, egyéb pályázati felhívások stb). A március 13-ig leadott programtervek alapján zajlik az egész év tervezése, a könyvtári programok megvalósítása december 15-ig tart. Az egész évre vonatkozó időpont-egyeztetések végső határideje legkésőbb 2020. október 31., ekkorra minden időpont véglegesítésre kerül és elkészülnek a szerződések egészen az év végéig. A programok megvalósításának legkésőbbi dátuma 2020. december 15., csak az eddig az időpontig megvalósuló programokat tudjuk támogatni.

A koronavírus-járvány miatt a programkérések ideiglenesen szünetelnek, így az itt jelölt határidő módosításra kerül!

Programajánlás gyerekeknek:

Az Emberség Erejével Alapítvány – *Mesék országa*
Baksa Lívia – *Meseolvasó foglalkozás*
Balogh Robert – *Hogyan rontsuk el a fogalmazást? / Várból várba*
Dékány Ágnes – *Mesék csillogjanak szobád falán!*
Duna-Dráva Nemzeti Park – *Mindennapi természetvédelem / Nyomvadász program*
Harcos Bálint – *Szofi varázsol / A boszorkánycica / „Kancsalrím vagy kínrím?" A rímek csodálatos világa / Hogyan készül a könyv?*
Játszó-Tér Egyesület – *Virágvilág / Anyák napja / Játsszunk kalózosat*
Kovács Attila (Holden Rose) – *Az olvasásról / Egyszerűsítés / Az írásról / Az írásról (is) kreatív írás órával / Ady, de másképp*
Lakatos Norbert – *Híd a vak emberekhez*
Nyulász Péter – *A játékot te nyered / Helka trilógia / BerGer Szimat Szolgálat*
MeseTérKép – *Anyák napi alkotófoglalkozás / Nyárindító-sulizáró alkotófoglalkozás*
Mocorgó Játszópark – *Állati könyvek / Szerintem mindenki legyen kufli! / A tavasz csodái / Legyél te is lenge! / Univerzum / A hulladék nem szemét*
Mustármag mikroműhely – *Én vagyok a lila légy / hagyományos, autentikus mesemondás*
Neubauer Szilvia – *kézműves foglalkozás: tavaszi, húsvéti, nőnapi / roma kultúra napjára / anyák napjára / vakációra vizes játékokkal*
Pécs Zoo – *Állatok a kultúrában és a művészetben / Mesehősök állatbőrben / Állatok Hollywoodban / Szerelem az állatvilágban / Az állatkertek szerepe / Barátok és ellenségek az állatvilágban*
ROPALL – *Méhek világa / Állati kvíz*
Schmid Gabriella – *Készítsd el saját könyvedet! / Megtalálod a titkokat?*
Simon Szilvia – *Erdei ösvényeken / Madártávlatok / Klíma-Alkímia*
Sólyom Katalin – *Csipkefa*
Sztankovszky Miklós – *Ha én felnőtt volnék / Már óvodás vagyok*
Total Art Egyesület – Ismerd meg a rajzfilmkészítés titkát!
Zöld-Híd Alapítvány – *Öko-játszóház és kézműves program*
Varázsóra – *Hajmeresztő kísérletek / Barátunk a nyomás / Varázsoljunk fénnyel!*

Programajánlás felnőtteknek:

Az Emberség Erejével Alapítvány – *Társasjáték Kavalkád*
Balogh Robert – *Magyarországi németek*
Baráth Gábor – *A busójárás háttere*
Császár Levente – *Míves mesék*
Duna-Dráva Nemzeti Park – *Gyógyító füveink*
Gruber László – *Bali, az élő istenek szigete / Itáliai vulkántúra*
H. Molnár Katalin – *Könyvbemutató Lamping József építészről*
Játszó-Tér Egyesület – *Tavaszmanó*
Könyvtári informatika – *SZIA (számítógépről, internetről az alapoktól)*
Mezei Attila – *A gombák országa*
Mustármag mikroműhely – *Mesély / Világító szavak*
Néprajzi Múzeum – *Ajtó megett állok, piros tojást várok / Piros pünkösd napja / Szent Iván éjszakája / Aratás-takarás / Ezerarcú Baranya*
Orcsik Ferenc – *Könyv és kultúra / A boldogság titkai / Egy szép szerelem története / Olvasni jó!*
Orsós Ivett – *Varázslatos utazásaim Szeretet-völgyben*
ROPALL – *Állati KiMitTud*
Sár József – *Rovarok csodálatos világa*
Siklósi Hagyományőrző Egyesület – *Huszárelőadás*
Simon Szilvia – *Híresség és zöld kampányaik / A Föld kincsei*

Németh Luca - Csorba Győző Könyvtár

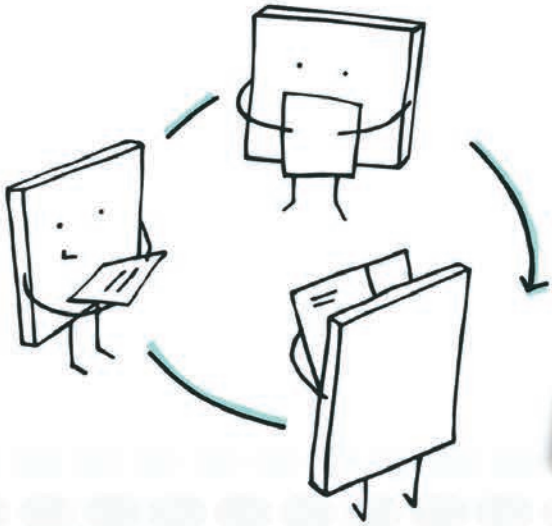
VÁLOGATÁS ELŐADÓINK KÖNYVAJÁNLÁSAI KÖZÜL

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	e-mail	telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Bencsik Edit	bencsik.edit@gmail.com	+36 20/2990-644
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Bódis Anikó	ragoncsabodisaniko@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Józsa Melinda	jozsa.melinda@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@googlemail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Benked Anett	benked.anett@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Decsi Dóra	decsi.dora@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános Könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Papp Márton	papp.marton@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
	Szabó Péter	szabo.peter@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
Beszerzés, feldolgozás, folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28012
Beszerzés, feldolgozás	Szakál Eszter	szakal.eszter@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Osztályvezető	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya megyei könyvtárosok lapja

IV. évfolyam 2. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR BARANYA MEGYE

BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁS

Szolgáltatóhelyek a koronavírus idején

Könyvtárak.hu

Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés

Háttérmunkák a könyvtárban

ISSN 2559-8767

9 772559 876009 >

2020. nyár

Képválogatás a karanténidőszak könyvtári szolgáltatásairól

Adorjás

Helesfa

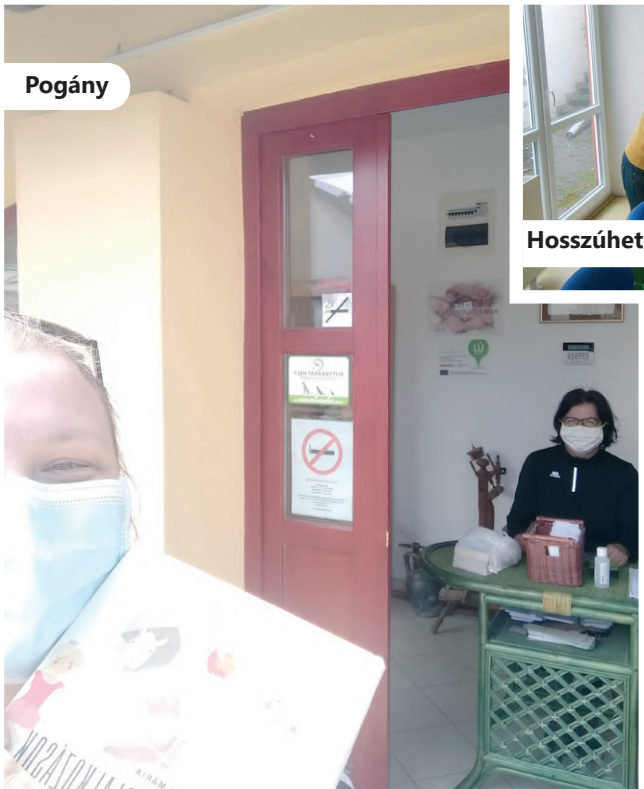

Sósvertike

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR
BARANYA MEGYE

BARANYAI
KÖNYVTÁRELLÁTÁS

Kákics

Pogány

Hosszúhetény

Bicsérd

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

A most következő nyári számunkkal szeretnénk átfogó képet adni arról, hogy a szolgáltatóhelyek hogyan vészelték át a karanténidőszakot, milyen háttérmunkákat lehetett végezni, milyen szolgáltatások működtek, amelyek több helyen újdonságnak számítottak. Beszámolunk az „Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés" képzésről és az ott szerzett tapasztalatokról, melyen több könyvtáros kolléga is részt vett. Bemutatjuk a Könyvtári Intézet által márciusban elindított Könyvtárak.hu weboldalt, melynek célja a könyvtári szolgáltatások széles palettájának népszerűsítése, fejlesztések, innovációk és digitális tartalmak ismertetése. Bemutatkozik Sátorhely könyvtári szolgáltatóhelye, amely a Magyar Falu Program sikeres pályázatának köszönhetően újult meg. A Helyi érték rovatunkban Bánky József zongoraművész portréját ismerhetitek meg. A Hasznos tudnivalókban összegyűjtöttük azokat a háttérmunkákat, amelyekre nyitvatartási időben kevésbé van idő, de a hosszabb zárvatartások alatt el lehetett végezni. A közelgő folyóirat-rendelés apropóján egy folyóirat-ajánlót láthattok, végül pedig néhány digitálisan elérhető könyvet ajánlunk korosztály szerinti bontásban. Reméljük, hogy a járványból kifelé tartva, az újranyitás lehetőségével és a jövőre vonatkozólag hasznos tanácsokkal látunk el titeket. Vigyázzatok magatokra!

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Pajor Zsófia, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Korrektor:
Wéber Adrienn

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Szolgáltatóhelyek a koronavírus idején

6 Az „Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés" képzés

8 Könyvtár- és olvasásnépszerűsítő portál, ez a Könyvtárak.hu!

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

9 A sátorhelyi szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

10 Pécs díszpolgára, a 90 éves Bánky József zongoraművész

11 KISSZÍNES

11 JÁTÉK

HASZNOS TUDNIVALÓK

13 Olvasók nélkül is hasznosan – háttérmunkák a könyvtárban

FOLYÓIRAT-AJÁNLÓ

14 Szerkesztőink ajánlatai

KÖNYVAJÁNLÓ

15 12 e-könyv karantén idejére

Szolgáltatóhelyek a koronavírus idején

A Covid-19 (koronavírus) járvány miatt hosszú időre teljesen megváltozott az emberek élete: üzletek, intézmények zártak be, köztük a könyvtárak is. Az elmúlt hónap során felmértük, hogy a Baranya megyei könyvtári szolgáltatóhelyek miképp élik meg ezt a helyzetet.Hogyan alkalmazkodnak, milyen módon szolgáltatnak, és milyen igények mutatkoznak meg az olvasók részéről.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogyan alakulnak az olvasási szokások, van-e igény a könyvtárra. Egyes szolgáltatóhelyek jelenleg zárva tartanak, de van, ahol a szolgáltatás tovább folyik, más formában. Néhány településen nem csak házhoz szállítás működik, hanem a számtalan más feladatot ellátnak, pl. állományrendezés, selejtezés, online kvízek és olvasási versenyek szervezése, a helytörténeti gyűjteménybe felajánlott fényképek és egyéb anyagok szkennelése stb. Felkértük néhány szolgáltatóhely könyvtárosát, hogy mondják el tapasztalataikat.

Covid-19 és Nagykozár

Büszkén mondhatom, hogy egy jól működő, sok lelkes olvasóval rendelkező, kis szolgáltatóhely vagyunk Nagykozárban. Mikor a koronavírus miatt bezárt a könyvtár, akkor polgármesterünk az operatív törzs határozataira alapozva úgy döntött, hogy előre egyeztetett időpontban kiadhatok dokumentumokat, a szabályokat szigorúan betartva, fertőtlenítés, maszk és gumikesztyű használatával az ablakon keresztül. A könyvtárba olvasó nem jöhet be. Az első két hétben szinte fel sem kerestek az olvasók. Utána jött egy fellendülés és az áprilisi hónap statisztikáját 153 db kölcsönzött könyvvel és folyóirattal zártuk, ehhez segítséget nyújtottam házhoz szállítással is. Az előre leválogatott olvasnivalók postán is érkeztek hetente. Ezeket lefotóztam és feltöltöttem a könyvtár Facebook oldalára. Itt válogathattak a tagok, megírták kéréseiket, összekészítettem a dokumentumokat és érkezésükkor az ablakon át bezacskózva kiadtam. Továbbá a Tudásközpont Corvina katalógusa is segítette ezt a folyamatot. Itt a kölcsönözhető dokumentumok között lehetett keresgélni. Nagy részben a nyugdíjas korosztályú olvasóktól érkezetek kérések, de kötelező olvasmányra is szükség volt, és az óvodás korú gyerekek szülei is igényt tartottak gyerekkönyvekre. Azt gondolom, hogy ebben a nehéz, szabályokkal teli, korlátozott helyzetben, amiben most élünk, sokat segít egy jó kis olvasnivaló. Alkalmazkodunk, és én bízom benne, hogy hamarosan újra kinyithatok. Addig is mindenkinek kitartást kívánok!

Borsodiné Csuka Mária
Nagykozár Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Tevékenységem a „zárvatartás" alatt

Az első napokban bizonytalan volt minden – dolgozzunk, ne dolgozzunk? Ha dolgozunk, akkor mit? Hiszen, ha zárva vagyunk, nem jön senki... Szerencsére azonban hamar megoldódott a helyzet. Van a településen néhány család, akik nem tudták teljesíteni a digitális oktatás követelményeit, nem rendelkeztek a szükséges eszközökkel és internetkapcsolattal, ebben nyújtottunk segítséget. Akinek szüksége volt egyéb segítségre, annak természetesen segítettem. A tavaszi szünetre azonban megoldódott ez is, a családoknak sikerült eszközöket beszerezni, így már tudnak otthon tanulni a gyerekek. Azonban továbbra is jönnek a megkeresések, hol e-mailben, hol telefonon, hogy nyomtassak különböző gyakorló feladatokat, foglalkoztatókat, a kisebbeknek pedig kifestőket, amiket mindig házhoz viszek. Szerencsére az olvasóim kedvét nem szegték az események, bár kicsit sajnálják, hogy nem jöhetnek be „nézelődni". Legtöbbek ízlését ismerem, így nem okoz nehézséget, hogy olyan típusú könyvet vigyek nekik, amit szívesen olvasnak. A házhoz szállítást igény szerint végzem, nem jelöltem ki erre napokat. Amikor befut egy kérés, máris viszem. Volt, hogy a falugondnok segítségével, de általában biciklivel járom a falut. A Csorba Győző Könyvár és a referensem által küldött hasznos linkeket, online versenyeket is megosztom a Helesfa közösségi oldalon. A legsikeresebb az #eztolvasom kihívás volt. Sokan, még olyanok is, akik nem könyvtárhasználók, lefényképezték és megosztották közösségünkkel, mit is olvasnak éppen.

Gáspár Diána
Helesfa Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Pogány járványhelyzetben

Pogányban – amikor szembesültünk a valós helyzettel – a falu vezetése és a házi segítségnyújtó szolgálat egy emberként mozdult meg, és felkarolta az időseket és azokat, akiknek bármilyen ellátási nehézsége adódott. Minden 65 év feletti lakost személyesen felkeresték és felmérték: mire, milyen rendszerességgel van szükségük, miben kérnek segítséget, valamint szájmaszkot adtak át. A több éve működő, zárt Facebook csoportunkban „felpezsdült" az élet! A pogányi őstermelők, étterem-tulajdonosok, szolgáltatók házhoz szállították a termékeiket. A pogányi esküvőszervező – bevonva a varrni tudó hölgyeket – elindította a szájmaszkok helybeni varrását.

Mindenki segíteni akart a másikon, megindult a cserebere. Egy édesanya sem maradt köszöntés nélkül Anyák napján. A Faluházban megtartott edzések átkerültek az online térbe. A pogányi Könyvtári, Információs és Közösségi Hely is hozzájárult – lehetőségeihez mérten – a sajátságos élethelyzet elviselhetőbbé tételéhez. Önkormányzatunk által biztosított szájmaszkokat itt vehették és vehetik át a lakók. A Pogányi Események nevű zárt Facebook csoportban rendszeresen megosztottam a kulturális csemegéket: ingyenesen nézhető filmek és olvasható könyvek oldalait, ingyen nézhető színházi, bábszínházi előadásokat, színészek meséit. Szerencsére, éppen erre az időszakra esett a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal közös rajzpályázatunk is: *Baglyok és barátaik* címmel, amire gyönyörű pályamunkák érkeztek. A polgármesterrel egyeztetve, a biztonsági előírások megtartásával, április 20-án korlátozottan nyitott ki a könyvtár. Az olvasók telefonon, Messengeren megírhatják kéréseiket, és előre egyeztett időpontban átvehetik könyveiket a bejárati ajtónál. A könyvtárhelyiség nem látogatható, de a könyvkölcsönzés így is megvalósul. Ebben az időszakban hét új olvasóval gyarapodott a könyvtárlátogatók száma. A Csorba Győző Könyvtár jóvoltából heti rendszerességgel kapunk új könyveket. Mizerák Andrea referens minden olvasói kívánságot igyekszik teljesíteni, ezzel nagyban hozzájárul a sikeres szolgáltatáshoz ebben a nehéz helyzetben. Remélem, hogy a könyvtár újranyitása színt vitt a pogányiak életébe és segít derűsebben látni a mindennapokat! Ez a helyzet új és sokszor nehéz kihívások elé állít bennünket. Hiszem, hogy egy összetartó közösségben könnyebben éljük meg ezeket a hosszú heteket és nagyobb biztonságban érezzük magunkat.

Fejes Andrea
Pogány Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Ma így élünk és olvasunk Bicsérden

„Megváltozott a világ. Már semmi sem a régi." – Húsz évvel ezelőtt nagyanyám szájából viccesnek tűnt ez a pár mondat. Valamelyik nap viszont azon kaptam magam, hogy az én számból hangzottak el ugyanezek az észrevételek. Megöregedtem? Filozofikus lettem? Ez csak ténymegállapítás volt, amit napjainkban, a koronavírus-járvány okozta korlátozások bevezetésével még jobban érzünk, tapasztalunk. A koronavírus-járvány elleni védekezés érdekében 2020. március 18-án a Bicsérdi Könyvtári Szolgáltatóhely is bezárt határozatlan ideig. A „zárva" tábla kikerült ajtóra és ablakra. Mi lesz ezután? Két nap múlva KönyvtárMozit terveztem volna az 5. osztályos gyerekeknek, az is elmaradt, pedig már régóta várták, mert kötelező olvasmányt néztünk volna meg. Nyugdíjas klub sem lesz, hiszen koruknál fogva ők a legveszélyeztetettebbek. Sokféle gondolat kavargott a fejemben. „Először is nyugi. Majd alakul a helyzet." – mondtam magamnak és így is lett. Nem kellett sokat várni arra, hogy az utcán velem szemben jövő, szájmaszkot viselő Erzsi néni (aki havonta 4-5 könyvet kiolvas a könyvtárból) aggodalmát fejezte ki, hogy nemcsak mozgásában van korlátozva és nehéz alkalmazkodnia az új körülményekhez, hanem a könyveket is kiolvasta, amiket kölcsönzött. Nem lehetne valahogy mégis könyvhöz jutnia? Dehogynem. Igaz, volt bennem a márciusi záráskor egy olyan gondolat, hogy végre én is lazíthatok egy kicsit és nyugalmasabban élhetem a napjaimat, de ez a gondolat hamar el is illant. A munkába járás, az önkénteskedés, a házimunka és anyukám segítése mellett valahogy mégis örültem a kérdésnek. Örültem annak, hogy van olyan, akinek hiányzik a könyv, a könyvtár, a munkám. Egy könyvtárosnak mindent meg kell tennie az olvasókért. Polgármester úrral egyeztetve elkezdődött a „home office" könyvtári szolgáltatás. Facebook csoport jött létre, amin megosztom „KönyvtárMozi" eseményeit. E-mailen és telefonon keresztül pedig beindult a könyvkölcsönzés házhoz szállítással. Először csak az idősebbek hívtak, aztán az otthon maradt anyukák kerestek meg, mondván „Most végre van időm itthon olvasni, és a gyereknek is kellene könyv." A kérdések, kérések pedig folyamatosan jönnek, amiknek szívesen teszek eleget. Örömömre szolgál, hogy referensem, Andi a megyei könyvtárból mindenben segít, bármilyen kéréssel fordulhatok hozzá és küldi a postával a könyveket. Nem tudom, hogy alakulnak az elkövetkező napjaink. Meddig tart a járvány? Mikor lesz vége és mikor élhetünk újra „szabadon"? Egy biztos: én, mint könyvtáros örömmel teszem tovább a dolgom, mert tudom, a könyvekre szükség van, a könyveknek van jövője és sok ember életét teszi teljesebbé, boldogabbá.

Sziliné Kasza Zita
Bicsérd Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Kákics

Ilyen helyzetről, mint amilyen a mostani, eddig csak filmekből hallhattunk. A környezetemben is azt tapasztalom, minden korosztályt aggodalommal, félelemmel, bizonytalansággal tölt el. Nagyon fontosnak tartom az olvasást, az olvasásra nevelést, így értékelem, hogy sokszor kérik ki a véleményem, mi az, amit én ajánlanék. Ebben a rendkívüli helyzetben, mikor családok, generációk hosszú-hosszú ideig otthon töltik a mindennapjaikat, különösen fontos, hogy mind a felnőttek, mind pedig a gyerekek megtalálják a pihentető, lelket is feltöltő kikapcsolódást, mint például az olvasást. Könyvtárunkban széles választékban talál magának minden korosztály az igényeinek megfelelő olvasmányt. Legyen szó folyóiratról, kötelező olvasmányról, ifjúsági regényről stb. Különösen fontos ez most, hogy kiszakadjunk a szürke hétköznapokból. Igény szerint szívesen szállítok házhoz a könyvtári állományból, de előfordult, hogy meglepetésszerűen készítettem össze változatos kis csomagot olvasnivalókból idősnek, családnak egyaránt. Munkámból kifolyólag szoros kapcsolatot ápolok a településen élőkkel, a járvány időszakában minden közérdekű tájékoztatást megkapnak az önkormányzattól. Élelmiszercsomagot, tisztítószert, maszkot osztottunk minden háztartásnak. Illetve a hét három munkanapján bevásárolunk, patikából beszerezzük a szükséges dolgokat mindenkinek, aki igénybe veszi a segítségnyújtás mindezen formáját. Igazából ezzel semmilyen átlagon felüli dolgot nem teszünk, mint lelkiismerettel végezzük legjobb tudásunk szerint a munkánkat!

Szemes-Egres Zsanett
Kákics Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Az „Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés” képzés

A Könyvtári Intézet által meghirdetett továbbképzések közül egy, a napi munkámat segítő képzést választottam, melyen a munkahelyem támogatásával részt is vehettem Pécsett a Csorba Győző Könyvtárban. Az „*Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés*” képzés – 2020. február 25. kezdőnappal – a Tudásközpont épületében került megrendezésre. Az Intézet a képzés megtartására neves szakértőket kért fel Hock Zsuzsanna, Péterfi Rita, Rojik Tamás és Vidra Szabó Ferenc személyében.

A továbbképzés célja: az olvasás életminőség javítását szolgáló nélkülözhetetlen szerepének minél teljesebb tudatosítása a résztvevőkben, és olyan módszerek és eszközök átadása, amelyek a különböző életkorú, élethelyzetű emberek olvasásfejlesztését segíthetik a mindennapok gyakorlatában. Már több területen tapasztalatokat szerzett könyvtárosként nagy érdeklődéssel vártam a képzésen való részvételt, mivel, más könyvtárakhoz hasonlóan, a mi könyvtárunk számára is komoly feladatot és kihívást jelent a 10 éven felüli – ifjúsági korosztály – olvasóvá nevelése. A képzés mind elméleti, mind pedig gyakorlati síkon folyt. A képzés során átfogó képet kaptunk a *hazai könyvtárhasználati szokásokról*, így arról is, hogy napjainkban egyre nő azon gyermekek, felnőttek száma, akik szinte egyáltalán nem, vagy csak elvétve olvasnak. Sajnálatos módon, ez a folyamat a funkcionális analfabetizmushoz vezet. Azon családokban, ahol a szülők ritkán vesznek könyvet a kezükbe, nagyobb eséllyel válnak nem olvasóvá a felnövő gyerekek. Ezt az állapotot csak úgy tudjuk megelőzni, hogy már a születés előtti időszakban elkezdjük a gyerekek olvasóvá nevelését.

A képzés során olyan kérdésekre kerestük és kaptuk meg a választ, hogy milyen eszközök, lehetőségek állnak rendelkezésünkre az *olvasóvá neveléshez*, hogyan tudjuk az eltérő korosztályokat olvasásra ösztönözni.

Elsődleges feladatunk – nekünk, könyvtárosoknak – hogy a gyermekben, felnőttekben felébresszük az olvasáshoz való kedvet. Kisgyerekkorban ennek legjobb módszere a meseolvasás, hiszen kevés olyan gyerek van, akit ne varázsolna el a mesék csodálatos világa. A mesék formálják, erősítik a gyerekek képzelőerejét. A meséken túl, az átélt érzelmek, varázslat kifejezésének egyik legjobb módszere a rajzolás. Ahogy a gyerekek egyre növekednek, annál jobban hat rájuk a saját kortársaik környezete. A tizenévesek számára nincs vonzóbb környezet, mint ahol az azonos érdeklődésű társaikkal találkozhatnak. Ennek kiváló tere lehet természetesen a könyvtár is, ahol a felnőttek világától távol tudnak lenni. Ennél a korosztálynál a dramatikus játékoknak lehet nagy szerepe az olvasóvá nevelésben. Az adott mű feldolgozása közben

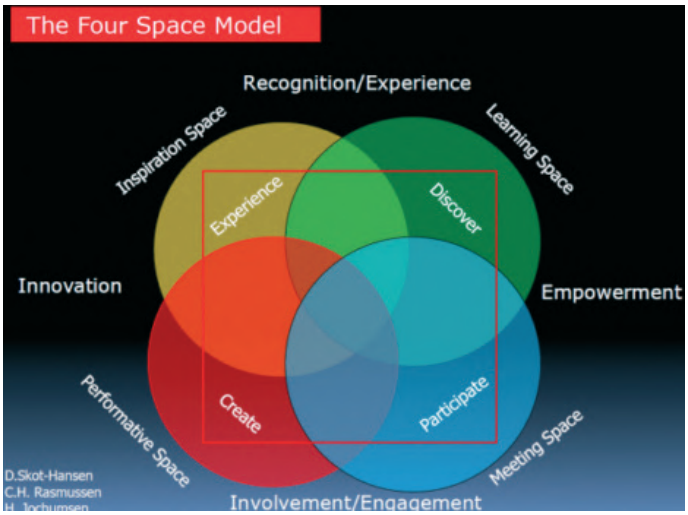
a belső feszültségeik feloldódnak, új megoldásokat találhatnak, új kapcsolatokat alakíthatnak ki egymással. Az érzelmi azonosulásra, felismerésre leginkább biblioterápiás foglalkozás keretein belül kerülhet sor, amely során megbeszélhetjük, feldolgozhatjuk, és újra átélhetjük az elhangzott történetet. A kapcsolódó szerepjátékok során az olvasó azonosulhat

kedvenc hőse karakterével, érzelmi kötődés jön létre közte és a fiatal hős között.

A képzés során – az elméleti, gyakorlati foglalkozások keretében – lehetőségünk volt a fentieket megtapasztalni a különböző szerepjátékokban, meseírás, valamint rajzolás során is. A témában számos hazai és külföldi könyvtár *jó gyakorlatát* ismerhettünk meg, átgondolva, hogy ezekből mit és milyen mértékben tudunk alkalmazni napi feladataink végzése során, bővítve ezzel saját könyvtárunk szolgáltatási palettáját.

Mindig ötletadó, előrevivő látni és hallani, hogy más intézmények milyen módszereket, újításokat alkalmaznak és vezettek be már korábban. Fontos azt is megtudni, hogy milyen tapasztalatokat szereztek a gyakorlat során.

A továbbképzésen többek között az alábbi gyakorlatokról hallhattunk:

„Olvasókör létrehozása"

Heti rendszerességgel felolvasással indított, beszélgetős délután szervezése gyerekeknek, felnőtteknek, melynek keretében – az irodalmi mű segítségével – megoszthatják egymással a gondolataikat, nehézségeiket, örömeiket. Az olvasókör az informális és interperszonális tanulás egyik lehetséges és fontos helye, ahol a legkülönbözőbb hátterű és érdeklődésű emberek jöhetnek össze és oszthatják meg egymással a közös olvasmányhoz fűződő gondolataikat.

„Olvasótól – olvasóig"

Kialakíthatunk a visszahozott könyveknek egy polcot, illetve az olvasók véleményére épülő – ajánlom/nem ajánlom polcot. Jó visszajelzés, ha a gyerekek vélemény-lapot tölthetnek ki az általuk olvasott könyvvel kapcsolatosan. Gyerekek körében a könyvajánlásnak jó módszere, ha 4–5 fős csoportokban könyves-láncot alakítanak ki, lehetővé téve, hogy 4–5 könyv körbejárjon a gyerekek között.

Egy elméleti blokk keretében átfogó képet kaptunk a *PISA* (Programme for International Student Assessment) és a *PIRLS* (Progress in International Reading Literacy Study) vizsgálatok könyvtárakra kivetített fontosságáról. A PISA vizsgálattal – melyre háromévenként kerül sor – azt térképezik fel az OECD országokban, hogy a 15 éves tanulók milyen mértékben képesek a tudásukat a mindennapokban alkalmazni, hasznosítani és az új ismereteket befogadni. A *PIRLS-vizsgálat* célja a negyedik osztályos tanulók szövegértési képességének felmérése. A felmérés során a gyerekek otthoni olvasási szokásait is feltérképezik. Az előadó kihangsúlyozta, hogy az iskolán túl a könyvtáraknak és az ott dolgozó képzett könyvtáros szakembereknek milyen nagy szerepünk kell, hogy legyen a gyermek olvasási szokásainak kialakításában. A képzés keretein belül – ehhez kapcsolódóan – elsajátíthattuk azokat a fontos szempontokat, amiket szem előtt kell tartani az új könyvek rendelése során.

Az előadások sorában hallhattunk a *könyvtár megváltozott szerepéről*, a megváltozott társadalmi funkciójáról: a könyvtár feladata a társadalmi szükségletek kielégítése, a közösségek építése, erősítése, valamint az egyén és a közösség kapcsolatának segítése. Az emberek már nem pusztán könyvekért térnek be a könyvtár épületébe, hanem élményeket keresnek. Ahhoz, hogy sikeres lehessen egy közkönyvtár, megfelelő *közösségi terekkel* kell rendelkeznie, az egésznek közösségi térré kell átalakulnia.

Vetített képi anyag segítségével megismerhettünk példaértékű építészeti megoldásokat, különböző könyvtári tereket, pl.: célcsoport-fókuszú, inspiráló, interaktív tereket, csendes és hangos, egyéni és csoportos tereket és nyitott találkozóhelyeket. Hallhattunk a térképzés Four-Space Model-jéről (négy tér modell), mely az alábbi tereket tartja szükségesnek: fontos, hogy a könyvtári tér megfeleljen az alkotás helyének, egyben inspiráló legyen, jó hely legyen a tanulás színterének és az emberek találkozási igényeinek is megfeleljen.

Annak érdekében, hogy a könyvtárak társadalmi, szociális, közösségi funkciójukat betölthessék, az alábbi feltételeknek meg kell, hogy feleljenek:

- Legyen a könyvtár könnyen elérhető, jól megközelíthető és látható
- Töltse meg a könyvtár élettel a környezetét (is)
- Szolgálja a könyvtár külső és belső kialakítása a funkciót, a feladatokat és a közösséget
- Kínáljon a könyvtár közösségi szolgáltatásokat
- Álljon sokféle eszköz a közösség rendelkezésére a könyvtárban
- Támogasson a könyvtár mindent, ami helyi
- Segítse a könyvtár a közösségi kommunikációt
- Legyen a könyvtár a helyi közösség találkozóhelye

A két blokkból álló képzés során az elméleti és a gyakorlati ismeretátadás jól kiegészítette egymást. Az olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés módszereinek gyakorlati bemutatása, kipróbálása – a személyes megtapasztalás által – igen hasznos és inspiráló volt.

Kolutácz Judit
Mohácsi Jenő Városi Könyvtár, Mohács

Könyvtár- és olvasásnépszerűsítő portál, ez a Könyvtárak.hu!

A Könyvtári Intézet 2020 márciusában egy olyan weblapot indított útjára, amelynek kiemelt célja, hogy a társadalom széles rétegei számára bemutassa a könyvtárakat és színes szolgáltatási palettájukat, felhívja a figyelmet a példaértékű könyvtári kezdeményezésekre, értesítést adjon a könyvtári fejlesztésekről, projektekről, könyvtári innovációkat mutasson be, valamint a könyvtárak digitális tartalmaihoz, a digitalizálás eredményeképp létrejött dokumentumokhoz (pl. tematikus könyvtári honlapok, digitális gyűjtemények, e-tananyagok), hozzáférést adjon.

A honlap lehetővé teszi, hogy a felhasználók egy helyen böngészhessenek az ország különböző pontjain működő könyvtárak, gyűjteményeik és az általuk szervezett programok, események között. A honlapot felkeresők tájékoztatást kapnak a könyvtárak működéséről, megismerhetik a könyvtárakban folyó munkát és eredményeket, a könyvtári közösségeket, és így ráirányíthatjuk a figyelmet a könyvtárak közösségépítő szerepére is. A könyvtárak.hu nem titkolt célja, hogy olyan felületet biztosítson valamennyi magyarországi könyvtárnak, ahol hírt adhatnak magukról és programjaikról, valamint megmutathatják és népszerűsíthetik mind offline, mind online szolgáltatásaikat, ezáltal növelve azok népszerűségét, használatát. A digitális tartalmak az egyes témák kutatóinak, a téma iránt érdeklődőknek, pedagógusoknak a munkáját is segítik, egyetlen helyen bemutatva a magyar könyvtári rendszer ilyen irányú kezdeményezéseit. Célunk továbbá, hogy az oldalon a szülők, pedagógusok, vagy olvasmányt kereső kamaszok minőségi válogatást kapjanak a magyar nyelven megjelent gyermekirodalomból, segítve ezzel a választást az olvasmányok között. A könyvtárak.hu új felületet kínál a már évek óta nagy tömegeket megmozgató *Veszíts el egy könyvet!* játéknak is. Nem csak átemeltük a népszerű közösségi játékot, hanem új köntösbe bújtattuk, és modern elemekkel is gazdagítottuk. A szolgáltatások bemutatásán túl egy könyvtárossal való online kapcsolatba lépési lehetőséget is elhelyeztünk a honlapon: az Országos Széchényi Könyvtár által üzemeltetett *Kérdezd a könyvtárost!* szolgáltatás innen is elérhetővé vált. A weboldal szlogenje – könyvtárak.hu: tudáspont, élménypont, kapcsolatpont – nemcsak a honlap, hanem az egész könyvtári rendszer sokszínű szolgáltatásaira is utal.

Az oldal a nagyközönséget, és nem a könyvtáros szakmát kívánja elsősorban megszólítani. Célcsoportjába tartoznak a jelenleg is aktív könyvtárhasználók, de azok is, akik csak ritkán, vagy egyáltalán nem veszik igénybe a könyvtári szolgáltatásokat, hiszen olyan innovációkat is lehetőségünk van bemutatni, amelyek szemléltetik az intézmények sokszínűségét, és felkelthetik iránt az érdeklődést. Szeretnénk megszólítani mindenkit, akit érdekel a kultúra, így a könyvtári rendszer lehetséges együttműködő partnerintézményeit és dolgozóit (pl. oktatási és más kulturális intézményeket) is. Kiemelt figyelmet fordítunk az oldallal kapcsolatos marketingtevékenységre, ezért létrehoztunk a honlapra átirányító Facebook-oldalt is, amely elősegíti a weboldal új tartalmainak népszerűsítését, a célcsoportok tagjainak könnyebb elérését. Fontosnak tartjuk, hogy a látogatókat megszólító, aktivizáló posztokat tegyünk közzé. A projekt hiánypótló, ugyanis Magyarország egyetlen olyan könyvtár- és olvasásnépszerűsítő portálja jött létre, amely nemcsak a könyvtárhasználóknak szól, hanem mindenkinek, aki érdeklődik a kultúra iránt, meg szeretné jobban ismerni a könyvtárakat: szól egyaránt szülőknek, fiataloknak és pedagógusoknak is. Mindezt a magyarországi könyvtárak szoros együttműködésével valósítjuk meg. Együtt, a közös célért!

A könyvtárak.hu kezdőoldala

Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor
Könyvtári Intézet

Az Könyvtárak.hu elérhető az alábbi oldalon: https://konyvtarak.hu/
A szolgáltató helyek adatainak frissítését az oldalon a referensek végzik. Amint lehetőségük lesz rá, rögzíteni vagy módosítani fogják a könyvtáratok adatait. A frissítéssel kapcsolatban őket keressétek!

A sátorhelyi szolgáltatóhely

Sátorhely Baranya megyében, a Mohács-vidéki síkföld középső részén fekszik. Területe sík, a Duna második terasza. A településről először az 1333-1334. évi pápai adójegyzékben (annata) tesznek említést.

A végzetes mohácsi csata 1526. augusztus 29-én ezen a területen zajlott le. 1686, Buda visszafoglalása után, a török megszállás elmúltával betelepítésekkel pótolták a hiányzó földművelő lakosságot. 1785-ben Sátorhely, Borza, Lajmér, Vizslak, és Nyárád határrészei voltak a bellyei uradalom kezelésében. Csak később lettek ezek fiókmajorságok, de Sátorhely központi jelleget kapott közöttük. Még ma is megtalálható a várudvar az épületekkel – tiszti lakások, cselédlakások, magtár – melyeket Mária Krisztina főhercegnő kívánságára 1786-ban építettek. Ez a puszta még arról is nevezetes, hogy a mohácsi ütközet előtt, a török tábornak nagy része itt tanyázott, és a Sátoristye nevet is a sok sátorról kapta. 1948-tól már Nagynyárádtól különálló plébániaként tartják nyilván. Az 1526. augusztus 29-i mohácsi csata helyszínén, régészeti feltárásokat követően, 1976-ban nyílt meg a Történelmi Emlékhely. A park területe 1700 katona végső nyughelye. A településen található iskola, mely 1901-ben épült. 1984-ben Sátorhelyet községgé nyilvánították. A rendszerváltás után, teljes önállósodása révén, új lendületet kapott a falu fejlődése. Teljes közművesítés kezdődött, ifjúsági klub, nyugdíjas ház és civil szervezetek is működnek a településen. Az Iskola mellett óvoda és családi napközi is található itt. Lakóinak száma 588 fő. Az önkormányzat anyagi nehézségei miatt a könyvtár 2010-ben csatlakozott a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez. Az olvasók a könyvtár teljes állományából kölcsönözhetnek, ami jelenleg 3565 db dokumentumból áll, és negyedévente újabbakkal gazdagodik. Illetve a felnőttek és a gyerekek összesen 8 féle, rendszeresen járó folyóirat közül válogathatnak. A regisztrált használók száma 2019-ben 30 fő volt. A könyvtár minden korosztályt érintő foglalkozásokkal színesíti a hétköznapokat. A Csorba Győző Könyvtár szervezésében is több rendezvény valósult meg a településen. Az olvasóknak lehetőségük van számítógép- és internethasználatra, melyhez 7 db számítógép áll a rendelkezésükre. A könyvtár 2013-ban fejlesztő játékokat kapott, és a következő években is folyamatosan bővült tárgyi eszközökkel (új számítógép-konfiguráció, fényképezőgép, fejhallgató, nyomtató). 2020 februárjától a szolgáltatóhely új helyre költözött a Magyar Falu Program - Helyi identitástudat erősítése, közösségi tér fejlesztése MFP-NHI/2019 sikeres pályázatának köszönhetően. Az új könyvtári helyiséget teljesen felújították, a fűtésrendszer és a világítás korszerűsítése megtörtént, új padlóburkolatot kapott és kialakítottak egy kis konyhát is. A pályázat keretében bútorokat, számítógépeket és fénymásolót is kaptak. Így a könyvtár egy nagyon zsúfolt helyiségből egy tágas, átlátható, szép helyre tudott költözni. Ez a helyiség már alkalmas kisebb-nagyobb rendezvények befogadására is. Ennek köszönhetően a szolgáltatóhely hamarosan a KönyvtárMozi programhoz is csatlakozni fog. A szolgáltatások közt a már említetteken kívül szerepel könyvtárközi kölcsönzés, fénymásolás, nyomtatás, szkennelés. A szolgáltatóhely munkatársa Barta Enikő, aki hétfőtől péntekig 14.00 és 17.00 között várja az olvasókat.

Forrás: www.satorhely.hu; https://hu.wikipedia.org/wiki/Sátorhely

Bencsik Edit
Mohácsi Jenő Városi Könyvtár, Mohács

Pécs díszpolgára, a 90 éves Bánky József zongoraművész

Pécs zenei életének egyik – zongoraművészi és tanári tevékenysége révén – meghatározó alakja 1930. április 13-án született Diósgyőrött. Tanulmányait Budapesten, a Zeneakadémián Wehner Tibor zongora- és Viski János zeneszerzés-növendékeként folytatta, de olyan kiválóságok is tanították, mint Kodály Zoltán, Járdányi Pál és Szervánszky Endre.

Művészi pályafutását az 1953-as bukaresti Világ Ifjúsági Találkozó versenyének hazai válogatójával kezdte, melyen Frankl Péter, Gabos Gábor és Vásáry Tamás társaságában a legjobb négy közé választva delegálták a világversenyre. Ettől kezdve foglalkoztatta rendszeresen a Magyar Rádió és az Országos Filharmónia, melynek 1973-86 között hivatalos szólistája is volt, melynek révén Baranya megye települései és a hazai városok mellett fellépett Ausztriában, Bulgáriában, Csehszlovákiában, Finnországban, Jugoszláviában, Lengyel-, Német- és Olaszországban, valamint a Szovjetunióban. Tanári pályakezdése Zalaegerszeghez kötötte, ahol az 1953 őszén megalakult Zalaegerszegi Zeneiskola tanára – itt találkozott a szintén itt tanító pécsi Ivasivka Mátyással –, majd a harmadik tanévtől rövid ideig igazgatója lett. Ezután került Bánky József Budapestre, ahol a Csányi László és Botka Valéria által vezetett Magyar Rádió Gyermekkórusa mellett a Rádióban működő zeneiskola óradíjas tanáraként dolgozott, és itt érte tanítás közben 1956. október 23-a, a forradalom kitörése és a Rádió ostroma. Ilyen előzmények után került Antal György hívására 1958-ban Pécsre szakiskolai, majd főiskolai tanárként. 1966-tól a Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozatán dolgozott, ahol 1989-95 között a zongora tanszék vezetője volt, majd azóta a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának oktatója mind a mai napig. Bánky József legismertebb növendékei: Sólyom László köztársasági elnök, Kovács Sándor későbbi zenetörténész, az Új Zenei Újság szerkesztő-műsorvezetője, Galgóczy Judit, a főleg zenés színházi produkcióiról ismert rendező, és Szabadfy Mónika zongoraművész-tanár. Zongoraművészként Bánky József nevéhez fűződik több hatalmas zenetörténeti és zongorairodalommal kapcsolatos kihívást jelentő pécsi bemutatóként történt előadása, melyek közül elsőként a zongora-zenekaros versenyműveket kell említeni. Ő mutatta be elsőként Pécsett, 80 évvel az ősbemutató után Brahms B-dúr zongoraversenyét 1960-ban, Ravel mindkét, Balkezes és G-dúr zongoraversenyét, de elsőként adta elő Bartók rendkívül nehéz I. zongoraversenyét, *Britten Diversions* című, zongora balkézre és zenekarra írt művét, Rahmanyinov Paganini-rapszódiáját. Továbbá ő szólaltatta meg először Pécsett, születése centenáriumán, 1962-ben Debussy 24 prelűdjét, Ravel Miroirs-ját, Liszt 12 transzcendens etűdjét és Liszt teljes Zarándokévek ciklusát. Szintén emlékezetesek voltak a zongorairodalom egészére kiterjedő egyéb előadásai Haydn, Beethoven, Schubert, Schumann, Liszt, Brahms, Franck, Muszorgszkij, Balakirev, Szkrjabin, Sztravinszkij műveiből, miként Kodály és Bartók-interpretációi, s végezetül saját kompozíciói is, melyek száma mintegy háromszáz, többségében zongoramű. Kamarazenészként elsősorban a kiváló Liszt-díjas pécsi hegedűművésszel, Gyermán Istvánnal adott sok emlékezetes pécsi, budapesti és külföldi koncertet Bánky József, melyeken főleg Beethoven, Brahms és Prokofjev műveit hallhattuk felejthetetlen szépséggel. Zenekari hangversenyein a pécsi karmesterek, Antal György, Breitner Tamás, Nagy Ferenc, Paulusz Elemér mellett, olyan dirigensekkel játszott együtt, mint Borbély Gyula, Kórodi András, Lehel György, Lukács Ervin, vagy Melles Károly. Az előadott művek között pedig Bach, Haydn, Mozart és Beethoven versenyművei és a már korábban említettek mellett megtaláljuk Schumann a-moll és Chopin f-moll zongoraversenyét, Liszt Esz-dúr és A-dúr versenyművét, Haláltáncát és Magyar fantáziáját, Franck Szimfonikus változatait, Csajkovszkij b-moll és Rahmanyinov 2. c-moll zongoraversenyét. Bánky József a fentebb felvázoltnál is gazdagabb munkásságát, például a Pécsi és a Magyar Liszt Ferenc Társaságban végzett munkáját –, melynek Társelnöke is –, valamint a sok-sok ragyogó előadást, melyekről még nem is szóltunk, eddigi pályafutása során sokszor elismerték az alább felsorolt díjakkal és kitüntetésekkel.

Pécs Megyei Jogú Város Művészeti Díja (1977)
Baranya Megyei Tanács Janus Pannonius Művészeti Díja (1979)
Liszt Társaság Cziffra György-díja (1994)
Baranya Megyei Közgyűlés Tudományos és Felsőoktatási Díja (1998)
Pécs Megyei Jogú Város Millenniumi Díja (2000)
Pedagógus Szolgálati Emlékérem (2004)
Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje (2005)
Pécs Város Pro Communitate díja (2010)
Pécsi Tüke-emlékérem (2013)
Pécs Megyei Jogú Város Díszpolgára kitüntető cím (2016)
Pécsi Tudományegyetem *professor emeritusa (2019)*

Kovács Attila
Amtmann Prosper és Bartók Béla Emlék-díjas zenei szerkesztő
Csorba Győző Könyvtár

Könyvtári program „karanténosítva”

A Csorba Győző Könyvtár Körbirodalom Gyermekkönyvtára életében már hagyománnyá vált a költészet napi versmondó verseny, melyet minden évben meghirdetünk a városi és a megyében élő iskolás gyermekek számára.

Idén a járványhelyzet miatt a rendezvény ugyan elmaradt, de úgy döntöttünk, hogy a versenyfelhívást módosítva áthelyezzük a programot az online térbe. Ezzel az volt a célunk, hogy a gyerekeknek az otthoni bezártságukban olyan elfoglaltságot kínáljunk, ami nem az iskolai teljesítményről szól. A felhívásra általános iskolás korú gyerekek jelentkezhettek, egy szabadon választott, életkoruknak megfelelő verssel. 162 nevezés érkezett be, melyből 119 alsó tagozatos és 43 felsős diák volt, összesen 37 településről. Ebben a formában túléltük a megye határait is. Baranyából Pécsen kívül Berkesd, Bóly, Görcsöny, Harkány, Mohács, Pellérd, Pécsvárad, Somberek, Szalánta és Újpetre településekről jelentkeztek. A gyerekek videofelvételen küldték be produkcióikat, melyeket 3-3 tagú zsűri bírált el, külön az alsó és felső tagozatosokét. Az összesített pontszámok alapján bronz, ezüst és arany minősítéssel díjazták a versenyzőket, a legjobbakat pedig kiemelt arannyal, ők könyvjutalomban részesültek. Nagy öröm

volt azt látni, hogy a gyerekeket nem riasztja el a szokatlan helyzet, a kamera előtt való szereplés, sőt még élvezték is. A felvételek a legkülönbözőbb helyszíneken készültek, a gyerekszobán kívül erdőben, réten, sőt még baromfiudvarban is. (Kitalálja-e a kedves olvasó, melyik vers hangzott el ott?) Szívből reméljük, hogy a versek olvasása és szeretete ezután is megmarad, és reméljük jövőre személyesen is találkozunk! A legjobb produkciók megtekinthetők a Csorba Győző Könyvtár youtube csatornáján, az alábbi linkre kattintva:

https://csgyk.hu/gyermekkonyvtari-youtube-csatorna

Kárpáti Szlávna
Csorba Győző Könyvtár

Mesék a járványról – Járványmesék

A járvány átformálta a családok és a gyerekek életét, megváltoztak a hétköznapok, új szokások és szabályok léptek életbe. Ezeket a változásokat a gyerekeknek meg kellett magyarázni és erre a legnagyobb segítség egy jó mese. A meséken keresztül feldolgozhatók és megérthetők számukra azok az események, amelyeket átélnek, ezáltal biztonságban érezhetik magukat. Ez a gondolat késztette meseírásra azokat a szerzőket is, akik a helyzetre gyorsan reagálva a gyerekek (és szülők) segítségére siettek, és meséjüket online elérhetővé tették. **Gyurkó Szilvia**, aki gyermekjogi szakértő, a Hintalovon Alapítvány vezetője a kézmosás fontosságáról írt, s mint kiderült, ezzel egy régi vágya teljesült, mert már szeretett volna a gyerekekhez szólni a velük jogi szempontból kapcsolatos fontos témákban. A *Mosó mese, avagy a kézmosás eredete* című meséje megtalálható a BOOKR Kids mesetárban vagy meghallgatható a YouTube-on. Szintén magyar

szerző, **Tóth Krisztina** tollából született a *Járványmese*, mely nem csak tanító, hanem igazán akciódús történet is. A vírus szemszögéből ismerhetjük meg az eseményeket, aki le akarja győzni a világot, vele száll szembe az orvosok hadserege, akik legfőbb segítői a gyerekek. A mesét a szerző egy verssel is kibővítette. A szöveg a Nők Lapjában jelent meg. **Shona Innes** gyermekpszichológusnak már ismerjük a Kolibri Kiadó könyvTÁRS sorozatában megjelent köteteit, melyeket Varró Dániel fordított és Agócs Írisz illusztrált. A szerző mindig olyan fontos, érzékeny témát választ, mint pl. a barátság, az elmúlás, az internet veszélyei. Ebbe a sorba illik a *Beszéljünk a koronavírusról* című meséje is, melyben egy nagymama és kisunokája között zajló beszélgetésből kapnak a gyerekek fontos ismereteket. De nem csak mese ez, hanem egy foglalkoztató füzet, hiszen a gyerekek minden oldalon kaptak egy üres felületet, ahová rajzolhatnak, ezzel is interaktívabbá téve a beszélgetést. Természetesen ezt is Agócs Írisz rajzai teszik még kedvesebbé. Végül pedig egy képeskönyv **Axel Scheffler** rajzaival, akit a *Pipp és Polli* sorozat szerzőjeként ismernek sokan. A *Koronavírus – Egy könyv a vírusról gyerekeknek*, egyszerű válaszokat ad a mindannyiunkban felmerülő kérdésekre. Magyarországon a Pagony Kiadó jóvoltából juthatunk hozzá. Reméljük, járványmeséket nem kell gyakran mesélnünk, mindenesetre ne feledkezzünk meg róluk, hasznukat vehetjük még!

Kárpáti Szlávna
Csorba Győző Könyvtár

JÁTÉK

Játékra invitáljuk a KSZR településeken dolgozó könyvtárosokat! Ebben a számban két feladványt hirdetünk, várjuk mindkét rejtvény megoldását! A keresztrejtvény helyes megfejtői között Jo Nesbo: *Macbeth* című regényét, a maszk játék helyes megfejtői között pedig Dragomán György: *A fehér király* című regényét sorsoljuk ki. A megfejtéseket a *mizerak.andrea@csgyk.hu* e-mail címre várjuk 2020. július 31-ig. A sorsolás 2020. augusztus 3-án lesz, a nyerteseket e-mailben fogjuk értesíteni.

Felismered, melyik híres írónk, költőnk bújt el a maszk mögött?

A fotók forrása: Magyar költők, írók (Fotó: PIM, OSZK, Cultura.hu)

Olvasók nélkül is hasznosan – háttérmunkák a könyvtárban

A járványhelyzet miatt fokozottabban előtérbe kerültek azok a munkák, amelyeket a zárt könyvtárban, olvasók nélkül végzünk. Ebben a cikkben olyan feladatokat gyűjtöttük össze nektek, amikre a nyitvatartási időben szinte sose jut idő, és amiket például a mostani hosszabb zárvatartás, a nyári leállás alatt, vagy akár a hétköznapokban, a nyitvatartási időn kívül is végezhettek.

A cikkben megemlítjük az online kommunikációt is, hiszen fontos marketing-tevékenysége a könyvtárunknak az olvasók távoli elérése, a kapcsolat folyamatos fenntartása, így az ilyen vészterhes időszakokban sem felejtenek el minket.

A legfontosabb, és rendszeresen végzendő háttérmunka *az állomány rendezése*. A szépirodalmi műveket a szerző betűrendjében helyezzük polcra, míg a szakirodalomba tartozó dokumentumokat témakörönként csoportosítjuk. Ha a könyvek áttekinthető rendben vannak, akkor az olvasó is úgy érezheti, hogy a gyűjtemény nincs elhanyagolva, használják. Érdemes megnézni, hogy minden könyv gerincén szerepel-e jelzet, ha nem, akkor a katalógus alapján pótolni kell ezeket. A rendezéssel érdemes egybekötni a *selejtezést* is, hiszen a teljes állomány áttekintésekor egyszerűen le tudjuk válogatni azokat a dokumentumokat, amikre már nincs szükség könyvtárunkban: vagy nincs rájuk igény vagy rossz állapotúak. Ezeknek a sorsa a saját állomány esetén lehet selejtezés, a letéti állomány esetében pedig visszaküldés a megyei könyvtárnak. Az olvasók nélküli időszakokban lehetőség van arra, hogy létrehozzunk *tematikus állománycsoportosítást is*. A kiemelések jól körülhatárolható olvasói érdeklődéshez, ízléstípushoz kapcsolódó műfajokból vagy témacsoportokból állnak, pl. sorozatok, krimik, történelmi regények. Ha már kiválasztottunk egy-egy tematikus csoportot, és a könyveket elhelyeztük a kijelölt polcra, akkor könyvajánlót is készíthetünk hozzájuk, vagy megkérhetjük rendszeres olvasóinkat, hogy az általuk kedvelt művekhez készítsenek ilyeneket, pl. skandináv krimik. Ha rövid, pár mondatos ajánlókat kérünk, akkor ezeket akár könyvjelzőkre is tehetjük, és a kiemelt könyvek mellé helyezhetjük. Amennyiben az állomány átpakolása mellett döntünk, érdemes megejteni a könyvtár *takarítását*, *fertőtlenítését* is. A köteteket legalább évente portalanítani kell, mivel a porral együtt különböző élőlények is megjelennek, valamint az olvasók hajlamosak a polcon lévő könyvek mögé meglepetéseket rejteni.

Fontos, hogy mire az olvasóink visszatérnek hozzánk, tudjuk őket új könyvekkel fogadni, ezért jó, ha folyamatosan vezetjük és továbbítjuk a *könyvtárhasználók dokumentumigényeit*. A *katalógusban* történő kutakodás (kinek ismerkedési célból, kinek már megszokásból) is hasznos lehet most. Nem csak a települési állományunkat érdemes ilyenkor lekérdezni, hanem a megyei könyvtár KSZR állományát is, hiszen itt is tudunk *böngészni*, és innen is össze tudjuk állítani a referensnek továbbított dokumentumigényeket. Akár egy online dokumentumigénylő űrlapot is lehet készíteni, amin keresztül az olvasók beküldhetik a kívánságaikat, de persze a későbbiekben egy gyűjtőláda is jó lehet erre. Nem csak a dokumentumigényeikről, de a *véleményükről is meg lehet kérdezni az olvasókat*: alkalmazhat a könyvtár erre a célra egy naplót, füzetet, online kérdőívet vagy üzenőládát, amelybe a felhasználók beírják az észrevételeiket, de a *könyvtár szolgáltatásait népszerűsíteni* lehet különböző kiadványok (könyvtárismertetők, könyvjelzők) készítésével is. A könyvtárunkhoz legjobban passzoló megoldás megtalálására, illetve a megvalósításra is remek időszak ez.

Tudjuk, hogy az olvasókkal teli könyvtárban nehéz utolérni magunkat az *adminisztrációban*, így most ezekre is van lehetőség: át lehet nézni a munkanaplót, a beiratkozási naplót, el lehet végezni az újságok érkeztetését, a hiányzó számok bejelentését. Amennyiben a referensnek még nem szolgáltattunk statisztikai adatokat, ezt is meg tudjuk tenni, illetve dokumentálni tudjuk a már megvalósult rendezvényeinket is

Eddig csak kupacban álltak a gyűjtött *helytörténeti anyagok*? A zárvatartás alatt rendszerezhetjük, feldolgozhatjuk őket. A helyismereti dokumentumokat célszerű elkülönítve kezelni. Feldolgozásuk ugyanúgy történik, mint a többi könyvtári anyagé. Akár a digitalizálásukkal is megpróbálkozhatunk, amennyiben van alkalmas eszköz hozzá a könyvtárunkban. Ha fizikailag nincsenek is jelen, megpróbálhatjuk *online* (vagy telefonon) is elérni olvasóinkat, illetve a tervezett programjainkat az online térben megvalósítani, pl. online versmondó versenyt, fotó-, rajz- vagy novellaíró pályázatot hirdethetünk, kézműves foglalkozást tarthatunk élőben, internetes fejtörőket, játékokat készíthetünk, virtuálisan mozizhatunk vagy könyveket ajánlhatunk. A tájékoztatásban az online katalógusok, adatbázisok, portálok szolgálnak ilyenkor forrásul, ezekkel is érdemes megismerkedni. További ötleteket meríthettek a *Szolgáltatóhelyek a koronavírus idején* című cikkből is a 4. oldalon.

Az itt megemlített feladatokról hosszabban az Útmutató a kistelepülési könyvtárosok számára kiadványban olvashattok, ami letölthető itt: *https://bkszr.csgyk.hu/letolthetodokumentumok*, de a referensetek is segít bármilyen felmerülő kérdésben, keressétek őket bátran!

Szöllősi Gréta
Csorba Győző Könyvtár

FOLYÓIRAT-AJÁNLÓ

Szerkesztőink ajánlatai!

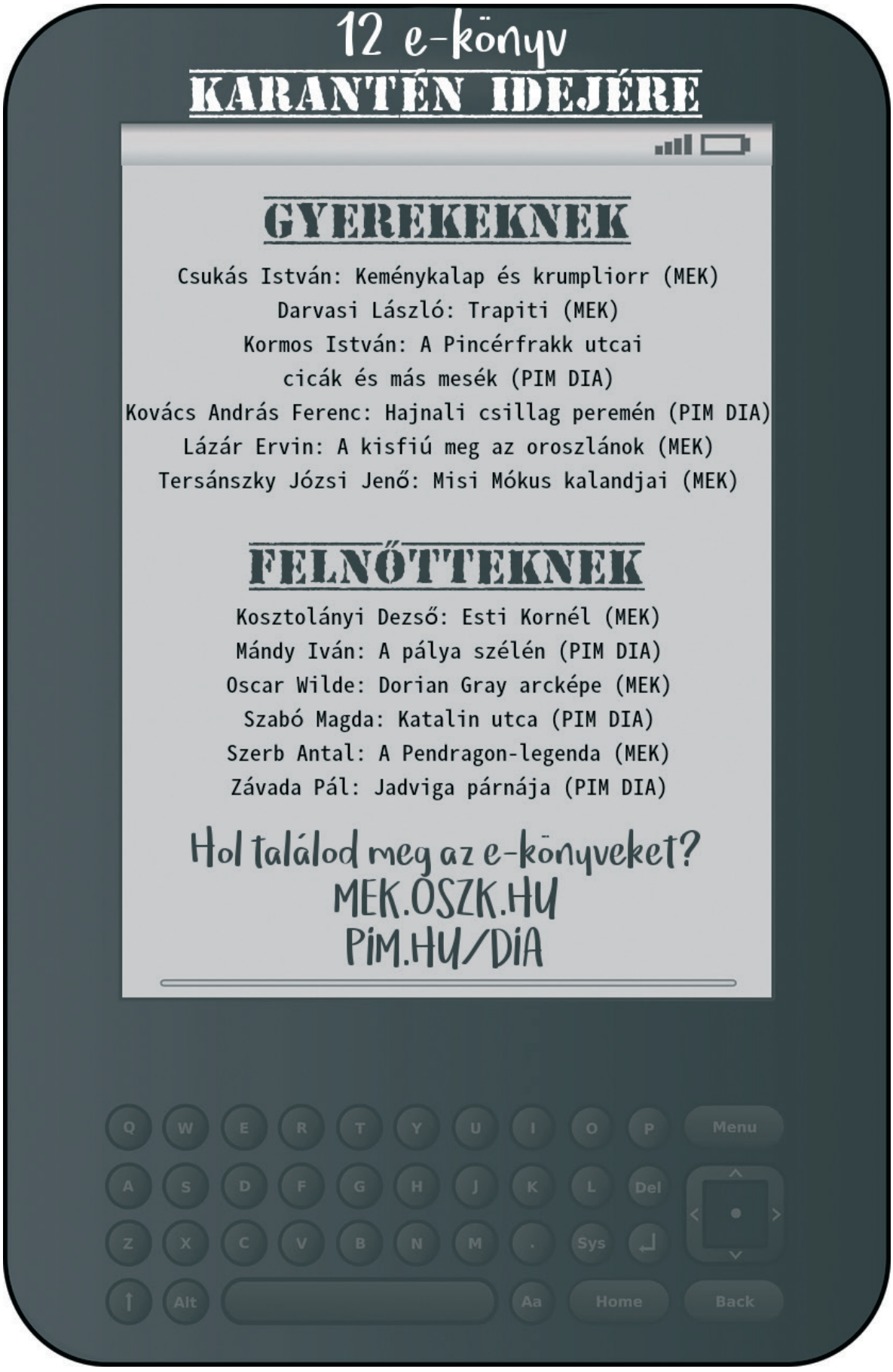

Hmm..Milyen folyóiratokat rendeljek?

12 e-könyv
KARANTÉN IDEJÉRE
GYEREKEKNEK
Csukás István: Keménykalap és krumpliorr (MEK)
Darvasi László: Trapiti (MEK)
Kormos István: A Pincérfrakk utcai cicák és más mesék (PIM DIA)
Kovács András Ferenc: Hajnali csillag peremén (PIM DIA)
Lázár Ervin: A kisfiú meg az oroszlánok (MEK)
Tersánszky Józsi Jenő: Misi Mókus kalandjai (MEK)
FELNŐTTEKNEK
Kosztolányi Dezső: Esti Kornél (MEK)
Mándy Iván: A pálya szélén (PIM DIA)
Oscar Wilde: Dorian Gray arcképe (MEK)
Szabó Magda: Katalin utca (PIM DIA)
Szerb Antal: A Pendragon-legenda (MEK)
Závada Pál: Jadviga párnája (PIM DIA)
Hol találod meg az e-könyveket?
MEK.OSZK.HU
PIM.HU/DIA

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	e-mail	telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Bencsik Edit	bencsik.edit@gmail.com	+36 20/2990-644
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Bódis Anikó	ragoncsabodisaniko@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Józsa Melinda	jozsa.melinda@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@googlemail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Benked Anett	benked.anett@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Decsi Dóra	decsi.dora@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános Könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Papp Márton	papp.marton@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
	Szabó Péter	szabo.peter@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
Feldolgozás, folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Szakál Eszter	szakal.eszter@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Osztályvezető	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya megyei könyvtárosok lapja

IV. évfolyam 3. szám

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR BARANYA MEGYE

BARANYAI KÖNYVTÁRELLÁTÁS

A helyismereti munka jelentősége a szolgáltatóhelyeken

A Nagyharsányi Helytörténeti Gyűjtemény

Mustármag mikroműhely

Könyvtár a falakon túl

ISSN 2559-8767

9 772559 876009 >

2020. ősz

Képválogatás a Csorba Győző Könyvtár Pinterest oldaláról

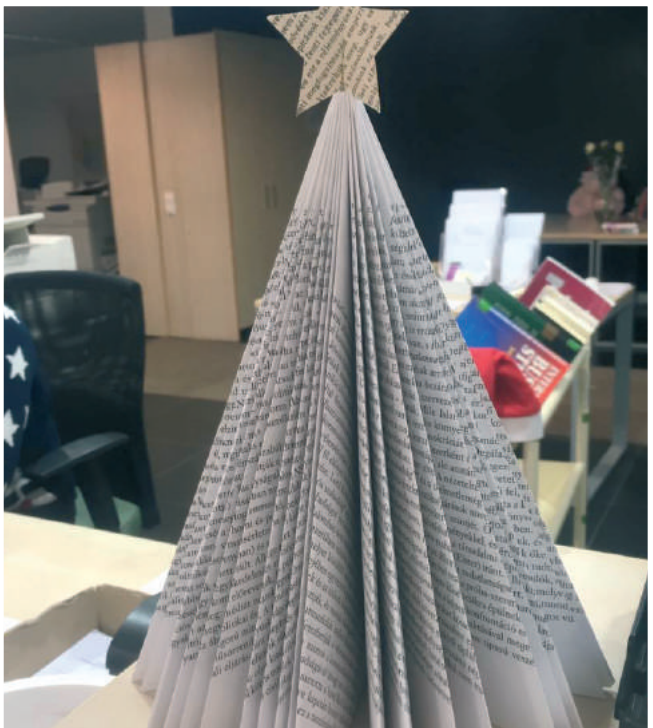

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Az őszi számunkban kicsit visszatekintünk az év eleji szakmai napunkra, azáltal, hogy Vasvári Gergely kollégánk összefoglalta egy cikkben a helytörténeti munka fontosságáról szóló előadását. Ezt követően megismerhetjük a Nagyharsányi Helytörténeti Gyűjteményt, amely Kanász Imre gyűjtő gondozásában jött létre és célja a település kulturális örökségének megmentése. Beszámolunk a 75 éve Pécsről indult Kodály-módszerről, valamint bemutatkozik a tarrósi könyvtári szolgáltatóhely, amely a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumának támogatása által újult meg. Egy interjú keretében az egri Mustármag mikroműhely mutatkozik be, akik az idei programajánlatunkba is bekerültek, az ÖtletBörze rovatunkban pedig az online kvíz készítéshez adunk tanácsokat. A Hasznos tudnivalókban jó példákat sorolunk fel arra vonatkozóan, hogy hogyan népszerűsítsük a könyvtári szolgáltatásainkat a könyvtár falain kívül. Végül pedig a könyvajánlónkban izgalmas történelmi témájú gyerek és ifjúsági olvasmányokat találhattok.

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Pajor Zsófia, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Korrektor:
Wéber Adrienn

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

SZOLGÁLTATÁS

4 A helyismereti munka jelentősége a szolgáltatóhelyeken

HELYI ÉRTÉK

6 Honismeret mesterfokon: A Nagyharsányi Helytörténeti Gyűjtemény

7 75 éve Pécsről indult világhódító útjára a Kodály-módszer

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

9 A tarrósi szolgáltatóhely

INTERJÚ

10 Népmesével és irodalommal bárkit meg tudnak szólítani

11 KISSZÍNES

ÖTLETBÖRZE

11 Kvízre fel!

HASZNOS TUDNIVALÓK

13 Könyvtár a falakon túl

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Gyerek és ifjúsági izgalmas és olvasmányos történelem

A helyismereti munka jelentősége a szolgáltatóhelyeken

Ma Magyarországon a nyilvános könyvtárak alapfeladata a helyismereti információk, helytörténeti dokumentumok gyűjtése. Legyen egy település bármennyire apró, könyvtári szolgáltatóhelye bármennyire kicsi, ha valamit is ad magára, kell, hogy rendelkezzen a település történelmét feldolgozó helyismereti gyűjteménnyel. Egy jól kialakított helyismereti különgyűjteménynek egy adott közösségre vonatkozóan – identitásformáló szerepén túl – gazdasági és társadalmi hatása is lehet.

A különgyűjtemény kialakításának első lépése a lehetőségek felmérésével és a gyűjtőkör meghatározásával kezdődik. A gyűjtőköri szabályzat rögzíti a helyismereti dokumentumok időbeli, tematikai és földrajzi határait. Könyvtári, információs és közösségi helyek esetében külön gyűjtőköri szabályzatra nincs szükség, a baranyai kistelepülések esetében a Csorba Győző Könyvtár gyűjtőköri szabályzata tartalmazza a rájuk vonatkozó előírásokat. A gyűjteményünk kialakításának kezdetén mérlegelnünk kell, hogy melyek azok az információk, dokumentumok, amiket fontosnak tartunk megőrizni, illetve képesek leszünk-e összegyűjteni, feltárni és szolgáltatni a könyvtárunk használóinak. Elviekben ezeket a dokumentumokat a teljességre törekedve kell gyűjtenünk, azonban a gyakorlatban ez sosem lesz teljes. Az adott település és közvetlen környékének dokumentumait mindenképpen indokolt gyarapítani, azonban a gyűjtőkör földrajzi kiterjedését helyi sajátosságok is befolyásolhatják. Megyehatárok módosulhatnak, települések egyesülhetnek vagy válhatnak szét, de akár az sem elképzelhetetlen, hogy települések egyes részei országhatáron kívülre kerülhetnek. A gyűjtést éppen ezért célszerű a történelmi határokhoz igazítani.

Húsz védett épület

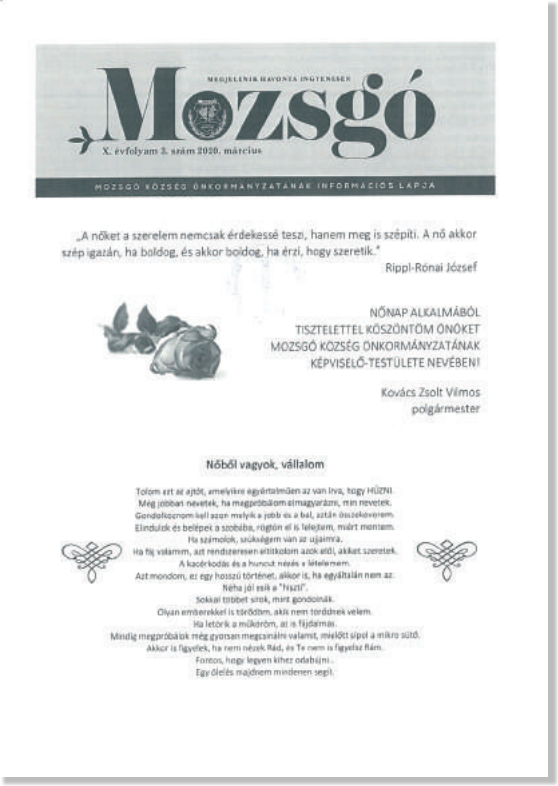
A cikk-kivágatokat lássuk el lelőhely információval

Egy könyvtári szolgáltatóhelynek az alábbi helyismereti dokumentumtípusokat érdemes gyűjteni: olyan könyveket, amiket az adott településről írtak, esetleg olyan műveket, amik részben szólnak a gyűjtőkörbe tartozó településről. Azokat a köteteket is érdemes megőriznünk, melyekben csak érintőlegesen szólnak a településünkről, viszont olyan értékes információkat tartalmaznak, amiket máshol nem lelhetünk fel. Egy nagyobb városi vagy megyei könyvtár helyismereti gyűjteményének a gerincét általában a könyvek adják. Azonban egy szolgáltatóhelynek nem biztos, hogy ez lesz a legnagyobb számban előforduló dokumentumtípusa. Elképzelhető, hogy többségben újságok, folyóiratok fordulnak elő a válogatásunkban, hiszen ha a községnek van saját újságja, ami rendszeres időközönként jelenik meg, esetleg ez évekre-évtizedekre visszanyúlik, akkor ez a fajta dokumentumtípus is adhatja a helyismeretünk gerincét. Érdemes a különböző folyóiratokban megjelent helyi cikkeket is felkutatni. A mai digitális világunkban néhány kattintás után az interneten rengeteg információra bukkanhatunk azzal kapcsolatban, hogy a településünkről mikor milyen írások, cikkek jelentek meg a sajtóban. Nyilván az efféle munka időigényesebb, de nem lehetetlen a feladat elvégzése. A folyóiratok tanulmányozásánál figyelembe kell venni a helyi szerzők, művészek munkáját is, ezeket az anyagokat, melyek között lehet akár egy vers, novella vagy egy fotó, a gyűjteményünk részé-

Plakátok a szigetvári könyvtár helyismereti gyűjteményéből

vé kell tennünk. Fontos részei a gyűjteménynek a helyi aprónyomtatványok: többek közt meghívók, plakátok, szórólapok, melyek közösségünk mindennapjairól adhatnak átfogó képet. Az aprónyomtatványok különlegességét az adja, hogy a helyben összegyűjtött nyomtatványok döntő többségét a könyvtári rendszeren belül egyik más intézményben sem fogjuk megtalálni, tehát a könyvtáros döntéseinek súlya van a tekintetben, hogy melyek azok az aprónyomtatványok, amik megőrzésre kerülnek, és nem vesznek el az utókor számára. Érdemes a településünkről írt szakdolgozatokat, kéziratokat is megőriznünk. Ezeknek az egyediségét az adja, hogy egy vagy csak néhány példányban készülnek. A gyűjtemény részéve kell tenni a félig-publikált anyagokat, ezek rendszerint az adott településre vonatkozó, információszolgáltatás szempontjából nélkülözhetetlen adatokat, eseményeket írnak le. Ilyen félig-publikált anyagok a különböző testületi dokumentumok lehetnek. A hagyományos írott dokumentumokon kívül gyűjteményünkben meg kell jelennie a településünkön, településünkről készült videóanyagoknak, hanganyagoknak, amiket adathordozókon archiválunk. Teljesen természetes, hogy a gyűjtőkörünkbe tartozó fotók albumokba rendezve kerülnek megőrzésre.

MEGJELENIK HAVONTA INGYENESEN

Mozsgó

X. évfolyam 3. szám 2020. március

MOZSGÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK INFORMÁCIÓS LAPJA

„A nőket a szerelem nemcsak érdekessé teszi, hanem meg is szépíti. A nő akkor szép igazán, ha boldog, és akkor boldog, ha érzi, hogy szeretik."

Rippl-Rónai József

NŐNAP ALKALMÁBÓL TISZTELETTEL KÖSZÖNTÖM ÖNÖKET MOZSGÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÉPVISELŐ-TESTÜLETE NEVÉBEN!

Kovács Zsolt Vilmos polgármester

Nőből vagyok, vállalom

Mozsgó című folyóirat címlapja

Helyismereti dokumentumainkat elkülönítve tároljuk. A cikkek, aprónyomtatványok rendezésének módszere a mappázás. Ez annyiból áll, hogy a dokumentumokat külön mappába fűzve tároljuk. Talán a legcélszerűbb évenkénti bontásban mappába fűzni az anyagot, de a témánkénti lefűzés sem elképzelhetetlen. A könyveket feltétlenül vegyük leltárba, hiszen ezek a helyi önkormányzat vagy könyvtár tulajdonát képezik. Nem részei a szolgáltatóhelyre a megyei könyvtár által kihelyezett dokumentumoknak. Érdemes megjelölni olyan betűjelzettel, esetleg színcsíkkal is a könyveket, amely arra utal, hogy az adott dokumentum a helyismereti gyűjteményünk része. A gyűjteményünkbe megőrzésre került folyóiratokat érdemes évenként mappákba fűzni. Ha lehetőség van rá, az évfolyamonkénti bekötésük is javasolt. A videóanyagainkról, hanganyagainkról szükségszerű – akár több – másolatot is készíteni, nyilván csak abban az esetben, ha ezzel szerzői jogokat nem sértünk. A helyismereti gyűjteményt, csakúgy, mint az állományunk többi részét védenünk kell, azzal a tudattal, hogy az itt összegyűjtött anyagok egy része pótolhatatlan! Mi magunk is előállíthatunk a gyűjtés szempontjából fontos dokumentumokat. Ilyen dokumentum lehet a településünk életéről, közösségünk mindennapjairól szóló folyóirat. A folyóirat-kiadás nem feltétlenül könyvtárunk feladata, viszont ha egyeztetünk községünk vezetésével, a közös gondolkodás gyümölcse lehet a településünkről szóló átfogó faluújság. Ilyen lapokra a megyében több kistelepülésen is van példa. Többek között Mozsgón havi rendszerességgel megjelenik a *Mozsgó* című folyóirat, Geresdlakon pedig a *Geresdlaki Hírmondó*. Egyébként mindkét lap elektronikusan is elérhető a település weboldaláról.

Fontos részei lehetnek különgyűjteményünknek a magyarországi sajtótermékekben a településünkkel, gyűjtőkörünkkel kapcsolatos cikkek. Ezeket az írásokat érdemes akár lefűzve, akár kivágva archiválni. Az úgynevezett cikk-kivágatokat lássuk el alapvető lelőhely-információkkal: melyik évben, sajtótermékben, az adott folyóirat vagy újság melyik évfolyamában, hányadik számában és oldalán találtuk.

A helyismereti gyűjteményünket lehetőségeink szerint digitalizálni is szükséges. Digitalizálni röviden annyit jelent, hogy a nyomtatott, hagyományos adathordozón lévő információkat számítógépre kódoljuk, visszük fel és egy speciális eszköz, például szkenner vagy digitális fényképezőgép segítségével. Kijelenthető, hogy ma már a legtöbb kistelepülési könyvtár is rendelkezik egyik vagy másik eszközzel. Nyilván ezek teljesítményben nem mérhetőek egy nagyobb intézményben használatos szkenner teljesítményéhez, de arra alkalmasak, hogy a gyűjteményünk egy részéről digitális másolatot készíthessünk. Természetesen itt is fontos hangsúlyozni, hogy az aktuális szerzői jogi törvényeket mindenkor tartsuk be! Az eljárással védjük az állományunkat, ezáltal reprodukáljuk és ilyen módon is szolgáltathatjuk olvasóinknak a gyűjteményünket. A helyismereti gyűjtemény alakításával kapcsolatban a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztályának szakmai tanácsait érdemes kikérni, de természetesen a Hálózati Osztály referensei is igyekeznek minden segítséget megadni a szolgáltatóhelyen dolgozó munkatársnak.

Zárszóként szeretném ösztönözni a kedves könyvtárost arra, hogy minden szolgáltatóhelyen létesüljön egy helyismereti különgyűjtemény, ami az adott könyvtárhoz, településhez és a településen élő emberekhez szorosan kötődik, amit aztán a település lakóival együtt építve is folyamatosan gyarapíthatunk, fejleszthetünk. A helyismereti munkában a könyvtáros felelőssége óriási: vannak dokumentumok, melyeket, ha a könyvtáros nem gyűjt össze településén, más nem fogja megőrizni azokat, és örökre elveszhetnek a jövő számára.

Vasvári Gergely
Szigetvári Városi Könyvtár

Honismeret mesterfokon: A Nagyharsányi Helytörténeti Gyűjtemény

A dél-baranyai Nagyharsány nem mindennapi kulturális örökséggel rendelkezik. Határában római villát, belterületén avar temetőt tártak fel, a Szársomlyó oldalában pedig Szent István korábban ismeretlen dénárját is tartalmazó kincslelet került elő. A falu központjában álló templom története szintén az Árpád-korig nyúlik vissza, falait a 16-17. században értékes freskókkal díszítették. A település középkori magyar népessége átvészelte a török hódoltságot, később a dualizmus és a két világháború korában a polgárosodó elit pezsgő kulturális életet alakított ki. Bőven van tehát mihez nyúlnia a település múltja iránt érdeklődő gyűjtőnek.

Ilyen gyűjtő Kanász Imre, aki a kaposvári Tanítóképző Főiskola elvégzése után, 1978-ban került Nagyharsányba, és szintén pedagógus feleségével együtt az általános iskolában helyezkedett el. Már diákkorában is vonzotta a történelem, első indíttatásait szülővárosa honismereti szakkörének tagjaként kapta, Nagyharsányban pedig a falu krónikása, Böhönyei Gizella tanítónő irányította a figyelmét a falu tárgyi kulturális örökségének megmentésére. A módszeres gyűjtés 2000-ben kezdődött meg, amikor a millenniumi zászló átadásához kapcsolódva szervezték helytörténeti kamarakiállítást. Ebből nőtt ki a ma is látható állandó kiállítás, amely először az általános iskola egyik termében, majd 2007-ben az iskola udvarán álló kis házban kapott helyet. Két évvel később az önkormányzat áldozatvállalásának köszönhetően felépült a múzeum ma is használt épülete. Az alapító egyértelműen közösségi eredménynek tekinti a gyűjtemény létrejöttét. A szüntelen gyarapodásnak ugyanis csak egyik feltételét jelentette Kanász Imre elhivatott munkája. Kezdettől fogva nélkülözhetetlen volt a nagyharsányiak hozzájárulása, akik szívesen adták oda régi tárgyaikat a múzeum számára. Nem kevésbé alapvetőnek bizonyult, hogy az iskola, és még inkább a község vezetői is értéket lássanak a formálódó gyűjteményben, és szívügyüknek tekintsék annak színvonalas bemutatását. A gyűjtemény minden évben szakmai hátteret biztosít a Harsány-hegyi Csata Emlékünnepség számára, és az Ördögkatlan Fesztivál egyik állandó helyszíneként is szolgál. A nyári főszezon mellett évközben is rendszeres a múzeum használata, és a honés népismeret órák anyagához is szervesen kapcsolódik a kiállítás. A nagyharsányi gyerekek tanári vezetéssel ismerkednek meg a falu történetének egy-egy szeletével, régi ruhákkal, használati tárgyakkal. A gyűjtemény leltárában ma mintegy 7600 tárgy szerepel. A faluhoz kapcsolódó legkülönbözőbb típusú emlékeket – az apró fületlen gombtól a község egykori tűzoltókocsijáig – a látogatók jól átgondolt tematikus elrendezésben tekinthetik meg a múzeum kilenc termében, közel 200 m^2-en. A kiállítás elsőként Nagyharsány természeti értékeit, erőforrásait mutatja be, majd az egyes mesterségek eszközeivel, termékeivel ismerkedhetnek meg a vendégek. Egy-egy kisebb tematikus összeállítás szól a római villa és az avar temető emlékanyagáról, valamint a harsány-hegyi csatáról. Külön teremben szerepelnek az 1848-49-es szabadságharchoz kapcsolódó emlékek; ezek kiemelt szerepét magyarázza a falu lakosságának nagyon erős református felekezeti és magyar nemzeti öntudata, függetlenségi párti hagyományai (érdekes adalék, hogy Baranya első Kossuth-szobrát Nagyharsányban állították fel). Ezután ismerteti a kiállítás a dualizmus és a két világháború közti időszak politikai eseményeit és kulturális életét, a közösségszerveződés kereteit: az egyházközségek, a sportegyesületek, az olvasókör és a színjátszókör szerepét. Végül szépen berendezett enteriőr mutatja be a hagyományos paraszti lakásbelsőt. A főépülethez eredeti gazdasági melléképületek kapcsolódnak; jelenleg is zajlik a góré felső részének restaurálása, egy új, külső kiállítótér kialakítása. Amellett, hogy a kiállítás szerves részét képezik a tárolókban elhelyezett könyvek, kéziratok, dokumentumok és fényképek, a gyűjtemény törzsanyagához egy csaknem 600 kötetes könyvtár és dokumentumtár is kapcsolódik. Ez az archívum a teljesség igényével tartalmazza a Nagyharsány múltjával, kulturális és természeti örökségével kapcsolatos valamennyi szakirodalmat, kéziratot, sajtóanyagot, térképet és kisnyomtatványt. A tematikus kötődés mellett a könyvtár a használat révén Nagyharsányhoz kapcsolódó állományokat is gyűjt: így például itt őrzik az I. világháborúban elesett Bordás Sándor könyvtárának tekintélyes részét, valamint számos, a 19. század végétől használt általános iskolai tankönyvet. A gyűjtemény kincse a harsány-hegyi csata évfordulójára 1936-37-ben kiadott emlékbélyeg és boríték vitéz Horváth Kázmér mohácsi főjegyző számára címzett példánya, valamint a csatát ábrázoló két, 1696-ban és 1725-ben megjelent metszet nemrég megvásárolt eredeti példányai. A könyvtár a múzeum törzsállományához hasonlóan elsősorban ajándékozások, kisebb részt vásárlások révén gyarapszik. Közadakozásból, vállalkozói támogatásoknak köszönhetően sikerült megvásárolni Reuter Camillo leveleit, amelyekben a Szársomlyó természeti kincseire hívta fel a szolgabíró és a főispán

figyelmét; a pécsi professzor munkája fontos szerepet játszott abban, hogy 1944-ben itt jött létre az ország egyik első természetvédelmi területe. A puszta archiválással egyenrangú kérdés a dokumentumok kutathatóvá, visszakereshetővé tétele, ami főként a régi képeslapok és fényképek esetében bizonyul nehéz feladatnak. Egy-egy megörökített helyszín, vagy esemény azonosítása, a képeken szereplő személyek megjelölése a helyismereti felhasználás egyik alapfeltétele, ami a legtöbb esetben nem megy hosszas utánajárás, a még emlékező helybeli öregek többszöri kikérdezése nélkül. A teljes körű gyűjtésnek és az alapos feldolgozásnak köszönhető, hogy a könyvtár a helyismereti tájékozódás mellett a professzionális kutatások során is jól használhatónak bizonyult. Az itt őrzött archív anyagok legutóbb a Bölcsészettudományi Kutatóközpont és a Pécsi Tudományegyetem „Mohács 1526-2026 – rekonstrukció és emlékezet" kutatócsoportja több tagjának munkáját segítették. Az utóbbi években megkezdődött az archívumban őrzött képanyag digitalizálása és közkinccsé tétele a világhálón. Jelenleg csaknem félezer felvétel tekinthető meg és tölthető le kiváló minőségben az európai virtuális könyvtárból (europeana.eu). Az érdeklődők számos fotót tekinthetnek meg egyebek között a nagyharsányi leventékről, az általános iskolásokról, a színjátszókör előadásairól, vagy éppen a szőlőkben és a kőbányában folyó munkáról.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

75 éve Pécsről indult világhódító útjára a Kodály-módszer

Bármilyen meglepő, de még zenei körökben is csak kevesen tudják, hogy 75 éve, 1945-ben Pécsről indult világhódító útjára a Kodály-módszer, melyet 2016-tól az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, az UNESCO a szellemi kulturális örökség részévé nyilvánított. (Azt csak zárójelben jegyezzük meg, hogy Steven Spielberg *Harmadik típusú találkozások* című, 1977-es filmjében is a Kodály-módszerre való utalásként használják a földönkívüliekkel való kapcsolatfelvételben a Kodály által is használt kézjeleket, sőt még a neve is elhangzik.) A pécsi elindításban maga a Mester, Kodály Zoltán is aktív szerepet játszott.

A Kodály házaspár, a zeneszerző és felesége, Emma asszony, Esztergár Lajos polgármester meghívására érkeztek Pécsre, a II. világháború súlyos megpróbáltatásait elszenvedett fővárosból, s a Magaslati (ma Surányi Miklós) út 46. szám alatti, úgynevezett Kabdebó-villában kaptak szállást, ahová Takács Jenő világhírű zongoraművész-zeneszerző és akkori pécsi zenekonzervatóriumi igazgató, valamint Maros Rudolf és Bajcsa András vitte fel Kodályéknak a város által biztosított élelmiszert. Egyik alkalommal, amikor a Mester a városba menet betért a konzervatóriumba, úgy fogalmazott: „Miért nem veszik igénybe a segítségem, s kapcsolnak be a város zenei életébe?"

Takács Jenő azonnal meghívta Kodályt az általa már 3 éve vezetett intézménybe, ahol olyan kiválóságok tanítottak többek között, mint Sirio Piovesan olasz hegedűművész, valamint a Kodály kórusművek bemutatását, a Szeráfi Kórus és a Polgári Fiúiskolai Kórus karnagyaként országosan is az elsők között elkezdő, a Mesterrel személyes kapcsolatban álló, később szolfézspéldatárakat készítő, Agócsy László, mellette zeneszerzés-tanítványa, Maros Rudolf és Weininger Margit zenepedagógus, akik meghallgatták Kodály terveit az új magyar zenei nevelésről és szívesen vállalkoztak módszere kipróbálására. Itt kell feltétlenül szólnunk arról, hogy Kodály Zoltán – bár már fiatalon, 1911-ben a zenetanítás céljaként jelölte meg, hogy a tanulók megtanuljanak kottát olvasni, abból énekelni, és hallás után dallamot lekottázni –, zenepedagógiával intenzíven 1925-ben kezdett foglalkozni, s tanítványaival együtt, 1935-től kiemelten is Ádám Jenővel alkotta meg az új magyar zenei nevelés alapjait, az általános és középiskolai reformokhoz új tanterveket és tanítási módszertant állítottak össze, s új dalokat szereztek gyerekek számára. A később módszere fő „védjegyévé" lett relatív szolmizáció beemelését koncepciójába Kodály már a 30-as években fontolgatta, s a 19. század közepi angol gyakorlatból, Curwentől átvett kézjelek mellett tanítványaival, Ádám Jenővel, Kerényi Györggyel és Veres Sándorral a német szolmizációs és „nyílt éneklés" gyakorlatát is tanulmányozta.

Kodály Zoltán tehát egy őt már két évtizede foglalkoztató és folyamatosan bővülő zenei nevelési koncepció bevezetését segítette elő Pécsett, ahol a nyilvánosság előtt Agócsy László szolfézs-csoportjával október 27-én, a mai Leőwey Klára Gimnázium dísztermében tartottak bemutatót, melyen pécsi és baranyai muzsikusok, pedagógusok, gyerekek szülei vettek részt. Másrészt Kodály egy még nagyobb nyilvánosság előtt, 1945. november 19-én, a Pécsi Nemzeti Színházban rendezett, a fővárosba való hazatérése előtt búcsúztató hangverseny keretében, először tartott nyilvános előadást az új „Magyar zenei nevelés"-ről, melyet méltán tarthatunk a később a világ szinte minden táján ismert és sok helyütt, így pl. Japánban a mai napig használt, Kodály-módszer születésnapjának. Most pedig idézzünk néhány gondolatot Kodály beszédéből.

„...szükség van magyar zenei nevelésre, magyar és nemzetközi szempontból egyaránt. (...) Az iskola már elindult a helyes úton, csak járja végig következetesen, az eredmény nem maradhat el. (...) Az itt előadásra kerülő „Gyermektáncok" egy szerény próbálkozás ebben az irányban. Azzal, hogy e darabokat a fővárost megelőzően egy vidéki városban mutatom be, annak a meggyőződésemnek akarok kifejezést adni, hogy a magyar zenei nevelés megvalósításában egy ilyen városnak nagy szerepe lehet, esetleg a fővárosnak is példát mutató kezdeményező szerepe. Máris megindult itt egy olyan próbálkozás, amelyhez hasonló a fővárosban sincs, és amelynek döntő fontossága lehet egész zenei nevelésünkre. A zeneiskola bevezető tanfolyamát értem, amely előbb zenére akar tanítani, csak azután hangszerre. (...) Ez az eljövendő magyar zenei műveltség magvetése.

A demokrácia e ponton kettőt jelent: egyik a zenei művelődés eszközeinek hozzáférhetővé tétele mindenki számára, másik a nemzeti sajátosságok teljes érvényesítése.

Mindkettőt munkálja a pécsi úttörés."

Kodály Zoltán programadó beszédét teljes egészében megjelentette a Csorba Győző által szerkesztett Ív című szépirodalmi és művészeti folyóirat első – és sajnos egyetlen – száma, mely így a Kodály-módszer egyik fontos kortörténeti dokumentumává lett. S ha már szóba került, ne feledkezzünk meg a *Gyermektáncok* bemutatóját játszó három zongoraművészről, akik közül Rubel Márta később Jandó Jenő világhírűvé lett zongoraművész édesanyja lett, Horváth József – Horváth Mihály zeneszerző, karnagy, orgonaművész és későbbi zeneiskolai igazgató fia – Salzburgban futott be karriert, Mérnök János pedig Budapesten lett tanár.

Szólnunk kell még egy különleges ősbemutatóról, melyről a dr. Nádor Tamás könyveiben történt megemlékezések ellenére országosan is csak kevesen tudnak. Nevezetesen, hogy 1945. október 21-én Pécsett, a Dómban (Székesegyházban) került sor a *Missa brevis* (Rövid mise) orgonakíséretes vegyes kari változatának nyilvános ősbemutatójára, merthogy az Operaház óvóhelyén történt korábbi alkalmi előadás – melyen Vorosilov marsall is jelen volt – nem volt nyilvánosnak tekinthető. A különlegességet az adta, hogy a művet az a Mayer Ferenc vezette székesegyházi fiúkórus adta elő, amely az úgynevezett

A Missa brevis 1945. október 21-i bemutatója után a székesegyház előtt Kodály pécsi művészek társaságában. Balról: Vadas Gábor, Halász Kálmán, Maros Rudolf, Taksonyi József, Kerényi János, Sirio Piovesan, Bajcsa András, Takács Jenő, Kodály Zoltán, Kürschner Emánuel.

abszolút szolmizációs módszert használta, a Kodály-módszert jellemző relatív szolmizáció helyett. A Mester meg volt elégedve az előadással, s az eredeti, 60 fős, a háború végére 30 fősre csökkent létszámú kórus karnagyának kérésére ahhoz is hozzájárult, hogy a műnek csak négy tételét adják elő, a Glória nélkül, s egy helyütt még transzponálási kérésüket is teljesítette, valamint Halász Béla orgonaművésznek saját kezűleg írt be egy átmenetet az *Agnus Dei* és a *Dona nobis* között. A Kodályt búcsúztató november 19-i, színházi koncerten pedig a teljes művet előadták, immár hangversenytermi ősbemutatóként.

A Pécs 20. századi kóruskultúrájának felvirágoztatását is előremozdító Kodály-módszer hazai és nemzetközi meg- és elismertetésében olyan kiváló pécsi és baranyai karnagyok munkássága volt meghatározó napjainkig, Agócsy László úttörő munkáját követően, mint Antal György, Maros Rudolf, Nyolczas Ipoly, a mágocsi Balatoni Mátyás, a komlói Tóth Ferenc, Tillai Aurél, Dobos László, Ivasivka Mátyás, Kertész Attila – a Magyar Kodály Társaság jelenlegi elnöke –, Szabó Szabolcs, Nagy Ernő, Lakner Tamás, Kunváriné Okos Ilona, Tillainé Merácz Ágnes, Kamp Salamon, Kutnyánszky Csaba és még sokan mások az őket követő generáció karnagyai közül. Kodály egész munkásságának talán legszebb elismerését is egy pécsi költő, Csorba Győző fogalmazta meg, a Mester halála napján írt *Kodály* című versében:

„véghezvitted, amibe fogtál,
s úgy mentél el, hogy megállapodtál
a múlhatatlan fényű csillagoknál."

Kovács Attila
Amtmann Prosper és Bartók Béla
Emlék-díjas zenei szerkesztő
Csorba Győző Könyvtár

A tarrósi szolgáltatóhely

Tarrós község Baranya megyében, a Hegyháti Járásban, Sásdtól északkeletre fekvő település. Nevének eredete a tarló szavunkból, más felfogás szerint Árpád legidősebb fiának, Tarhosnak a nevéből keletkezhetett. Egy 1475-ös okiratban már Tarros néven említik. Tarrós a megye egyik legősibb települése, állattartásból és mezőgazdaságból élő kis zsákfalu.

A település lélekszáma sajnos egyre csökken. A fiatalok tanulmányaik megkezdésével és azt követően a munkavállalási lehetőségek hiánya miatt már nem jönnek vissza a faluba. Iskolába és óvodába Vásárosdombóra járnak a gyerekek. A településen bolt nem működik. Ez is, és a tömegközlekedés hiánya is nehezíti az itt élők lehetőségeit. A könyvtár fontos szerepet tölt be a falu életében. Különösen a gyerekek élnek a könyvtárlátogatás lehetőségével, mivel itt nem csak olvasni, könyvet kölcsönözni, hanem játszani is lehet. Vannak hagyományos programok: a farsang, a húsvét előtti tojásfestés, a tökfaragás, a Mikulás-várás, a karácsony előtti mézeskalácssütés és a karácsonyfa-díszítés, illetve nyári könyvtári, közösségi programok. Az önkormányzattal kiváló a kapcsolata a könyvtárnak. Az ingatlan, amelyben a könyvtár kapott helyet, meghatározó a falukép szempontjából. Az épület szigetelése és külső festése, akadálymentesítése korábban megtörtént. 2020-ban a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma támogatásával a települési könyvtárak szakmai eszközfejlesztésére, korszerűsítésére 2.137.567 Ft-ot kapott a település, melyhez az önerő hozzáadásával összesen 2.375.074 Ft értékben hajtottunk végre fejlesztést. A támogatásból önkormányzatunk a jelenlegi könyvtárterem és a mellette található terem egybenyitásával növelte a könyvtár 79 m^2-es területét 13 m^2-rel, melyben külön számítógépes termet hoztunk létre, így nyugodtabb légkört biztosítva mind a könyvtárhasználók, mind az informatikai eszközöket használók számára. A „színpad” részen alakítottuk ki a gyermek- és ifjúsági sarkot, itt helyeztük el a gyermek- és ifjúsági irodalmat, és egy médiasarkot kanapéval, valamint kisasztalt, kisszékeket az óvodás korosztálynak. A terem nagy részét a tematikus keresést megkönnyítő,

egységes szerkezetű polcrendszeren elhelyezkedő könyvtári állomány foglalja el, valamint a tanulást, olvasást, kézműves foglalkozást szolgáló asztalok és székek. Ezen kívül egy olvasósarok fotellal, illetve a szakmai elvárásoknak megfelelő könyvtáros pult került kialakításra. A fejlesztés megvalósításával az önkormányzat célja a lakossági könyvtári és kulturális szolgáltatások megújítása volt. A megújult könyvtárbelső teret biztosít az egyes állománycsoportok áttekinthető elhelyezésének, a számítógépes állomások kialakításának, gyereksarok, olvasó- és tanulóhelyek kialakításának, kiscsoportos foglalkozások, könyvtári órák és kulturális programok megrendezésének. Az elmúlt években megnövekedett az iskolás- és óvodáskorúak könyvtárhasználata, így fontos, hogy számukra olyan teret biztosítsunk, ahol lehetőségük van a szabadidő kulturált eltöltésére. Egy megújult, a modern kor követelményeinek megfelelő közösségi színtér nagy valószínűséggel a felnőtt korosztályból is többeket becsalogat majd a helyiségbe. Most már egy szebb, modernebb épület áll az itt élők rendelkezésére, mely szemnek és szívnek is gyönyörű. Bízunk benne, hogy egyre többen keresik fel ezt a szép könyvtárat felnőttek és gyermekek egyaránt, hogy egy kis időt eltöltsenek itt. Hiszen a folyóiratok olvasásával, könyvek kölcsönzésével vagy egy kis játékkal, esetleg beszélgetéssel tartalmasabbá tehetik a hétköznapokat.

Balázs Bernadett – polgármester;
Klesch Jánosné
Tarrós Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Népmesével és irodalommal bárkit meg tudnak szólítani

Az egri Mustármag mikroműhely kezdeményezése felkeltette a figyelmünket és az idei évben a programajánlónkba is bekerültek. A mostani interjúnkban ők mutatkoznak be. Luzsi Margó 43 éven át munkálkodott a Bródy Sándor Könyvtár gyermekkönyvtárában, az utolsó 12 évben annak vezetőjeként, Komló-Szabó Ági 21 éve könyvtáros ugyanott, jelenleg a Hevestéka csoport vezetőjeként. Margó elsősorban mesékkel, azon belül népmesékkel dolgozik, Ági specialitása a kortárs irodalom. Luzsi Margó (alapító) és Komló-Szabó Ágnes (aki elsőként csatlakozott a műhelyhez) több mint egy évtizedes közös munkájukat kívánták folytatni ebben a formációban.

Mi indított benneteket a Mustármag megalapítására?

Luzsi Margó: Ha röviden válaszolnék, akkor csupán ennyi lenne: a jókedvünk. Régóta dolgozunk együtt Ágival. Szerettem volna ezt nem csupán folytatni, hanem tevékenységünket kiszélesíteni. A kezdeményezésünk teljes neve Mustármag mese- és biblioterápiás mikroműhely. Számos remek biblioterápiás, sokféle kiváló meseterápiás műhely működik szerte az országban. Olyan műhelyről azonban, amely a kettőt egyesíti, én nem hallottam. Azt gondoltam az alapításkor, hogy ha mi ketten eddig is jól tudtunk együttműködni, jól tudtunk munkában, gondolkodásban egymáshoz kapcsolódni, akkor ezt folytatni kellene, új utakat, új megoldásokat keresni és ötvözni a régi tapasztalatokkal.

Miről szólnak a foglalkozásaitok, milyen módszerekkel dolgoztok?

Komló-Szabó Ági: Kemény Zsófi slam poetry-éből hozok ide egy idézetet: „Ha az óvodában kérdezték, hogy mit dolgozik [az apám], simán rávágtam, hogy hát költő, mire ők, hogy: Akkor már halott? Hát igen, akkoriban ez nekem is gyanús volt, így mikor kérdezték: És én mi leszek, ha nagy leszek, mondtam is rögtön, hogy: hát halott." Engem ez indított el abba az irányba, hogy a kortárs irodalommal foglalkozzam – fontosnak tartom annak tudatosítását, hogy a kortárs írók itt vannak közöttünk, nekünk írnak, hozzánk szólnak, a mi problémáinkat boncolgatják az irodalom eszközeivel. Foglalkozásaim mindig egy előre kiválasztott irodalmi mű köré szerveződnek, amely lehetőség szerint a csoport tagjainak hasonló problémáját célozza meg.

LM: Elsősorban népmesékkel dolgozom. Azt tapasztaltam, hogy a népmese bárkit meg tud szólítani. A börtönben – ahol 10 éve dolgozom önkéntesként – éppúgy, mint a civilek között. Gyermeknek épp oly sokat ad, mint a felnőtteknek. Diplomás, széleskörű műveltséggel rendelkező embereket szintúgy megfog, mint aluliskolázottakat. A mesék, történetek segítségével kalandozunk a világban. Mesemondás, játékok, mondókák, ének – mind együtt vannak a munkámban. A ma már sokféle meseterápiás módszeren belül én a Dr. Boldizsár Ildikó által kifejlesztett és közkinccsé tett metamorphoses meseterápiát tekintem sajátomnak, ezt alkalmazom.

Milyenek az eddigi tapasztalatok a foglalkozások kapcsán? Vannak kedvenceitek?

LM: Legújabb kedvencem egy kamaszoknak tartott foglalkozás, amit Ágival közösen csináltunk. Az volt az izgalmas, hogy mennyire jól segítette, támogatta egymást egy régi albán népmese és egy kortárs irodalmi alkotás, s hogy mindkettőre nagyon „vevők" voltak ezek a 13-14 éves kamaszok. Sűrítetten: önbecsülés, önbizalom, magabiztosság volt a téma. Mesemondás, felolvasás, elmélyült beszélgetés, felszabadult nevetés, önfeledt játék: ez volt a 3 órás foglalkozás legfőbb jellemzője.

KSZÁ: Tavaly decemberben, a Mikroműhely indulásakor az volt a célunk, hogy megismerjenek minket Egerben. Ehhez „bevittük" az irodalmat, a meséket a városba. Kiválasztottunk egy, a belvárosban működő kultúrbárt, ahol örömmel fogadták az ötletünket, hogy hetente megjelenjünk egy-egy programmal. A sorozat címe *Adventi hoppák* volt. Hatalmas élmény volt megélni, hogy esténként megtöltöttük a különtermet.

További információ a Mustármagról: https://www.facebook.com/mustarmagmikromuhely

Szeifer Csaba – Csorba Győző Könyvtár

Országos Könyvtári Napok

„Október 5-én indul újra a 2020. évi Országos Könyvtári Napok programsorozat, melynek eseményei két jelentős évforduló köré koncentrálódnak. 30. születésnapját ünnepli az Informatikai és Könyvtári Szövetség, illetve 15. alkalommal kerül sor a könyvtári szakma legátfogóbb, legtöbb intézményt és résztvevőt megmozgató rendezvénysorozatára.

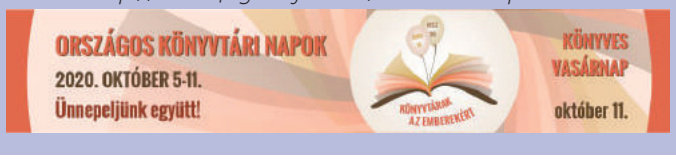
A *Könyvtárak az emberekért – Ünnepeljünk együtt!* projekt keretében a könyvtárak valamennyi korosztályra gondolva, eddigi együttműködő partnereik mellé újakat is bevonva tervezik a hét mozgalmas és tartalmas napjait. A tervezéskor mindenütt figyeltünk arra is, hogy népszerűsítsük azokat a törekvéseinket, amelyeket az elmúlt években sikerült megalapoznunk. A hét során bemutatásra kerülnek a sokszínű szolgáltatások, azok a korszerű, praktikus, mindenki számára hozzáférhető lehetőségek, amelyek az emberek tájékozódásához, tanulásához, kulturált szabadidős és közösségi tevékenységéhez nyújtanak érdemi támogatást. Szeretnénk minél több olyan személyt is elérni és megnyerni, akik életébe még nem épült be a rendszeres könyvtárlátogatás.

A projekt témakörei:

- Ünnepeljünk együtt!
- Történelmi időutazás
- Nagy könyvtári beavatás
- Az én könyvtárosom
- Olvas az ország
- Irány a természet!"

Programokat regisztrálni a következő linken lehet:
http://osszefogas.kjmk.hu/regisztracio.aspx

Forrás: http://osszefogas.kjmk.hu/koszonto.aspx

„Baglyok és barátaik" rajzpályázat Pogányban

A pogányi könyvtári szolgáltatóhely, a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal és a helyi önkormányzattal együtt rajzpályázatot hirdetett meg a veszélyhelyzet előtt, *Baglyok és barátaik* címmel. Ez a felhívás nagyon jó volt arra, hogy ébren tartsa a lakók érdeklődését és ösztönözze a gyerekeket az újabb és újabb pályamunkák elkészítésére. A rajzpályázatot három korcsoportnak hirdették meg: óvodás, kisiskolás és a felső tagozatos gyerekeknek. 24 darab szebbnél szebb pályamű érkezett, melyeket a háromtagú zsűri: Molnár Andrea, vezető óvónő, Pallos-Rózsa Anita, a DDNP munkatársa és Fejes Andrea, könyvtáros értékeltek. A Duna-Dráva Nemzeti Park, az önkormányzat és a Juhász Kft. támogatásával a pályázók szép és hasznos ajándékokat kaptak: belépőjegyeket a DDNP látogatóközpontjaiba, múzeumaiba, túrázáshoz hátizsákokat, természetismereti könyveket és elemlámpákat, a további alkotáshoz pedig rajzeszközöket.

Fejes Andrea – Pogány Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Kutyabarát hely lett a pogányi könyvtár

A rajzpályázat ünnepélyes díjátadója után került sor a „Kutyabarát intézmény" avatójára is. A Siklósi Térségi Könyvtár és Ismeretközpont adta az ötletet: ők is az idén váltak kutyabarát intézménnyé. Megtetszett a kezdeményezés, és mivel sok a „kutyás" olvasó Pogányban, ezért úgy gondoltam, hogy a mi könyvtárunk is legyen az. Mit is jelent ez a gyakorlatban? Könyvtárunkat ezentúl kis és közepes termetű kutyával együtt is lehet látogatni. Az állatokat nem kell kint hagyni, bejöhetnek az épületbe. Számukra vizet biztosítunk a folyosón. Szobatiszta négylábúakat várunk, ha mégis baleset történik, van erre külön takarítóeszközünk. A béke megóvása érdekében egyszerre csak 1 kutya tartózkodhat a könyvtárban. Nagy örömmel várom a kutyás olvasókat!

Fejes Andrea
Pogány Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Első KAHOOT! a nagynyárádi könyvtárban

A 2020. február 11-re helytörténeti súlyponttal meghirdetett szakmai nap kellemes meglepetéssel zárult, ugyanis a Kahoot! nevű online programmal ismerkedtünk meg. Ez lehetőséget ad különböző típusú feladatsorok összeállítására és online megoldatására, továbbá ellenőrzésére. Az alkalmazás nagy előnye, hogy a feladatsor megoldható okostelefonról, tabletről és laptopról is, valamint lehetőség van az egyéni és csoportmunka közötti választásra is. A járványügyi helyzet miatt az első Kahoot! kvízt csak július 8-án tudtam kipróbálni. E napon kirándultak a véméndi hittantáboros diákok – 12-en, felsősök – Nyárádra. Változatos programot állítottunk össze a gyerekeknek, amelyben szerepelt a műemléktemplomunkkal kapcsolatos csapatkvíz, a hadtörténeti modellkiállítás megtekintése, ifj. Sárdi János kékfestőműhelyének meglátogatása és számháború. A gyerekek a nyárádi napot a könyvtárban kezdték, ahol egy, a tudásszintjükhöz illő bibliai, történelmi és műveltségi Kahoot! - feladatsor várta őket. Ennek előkészítése során a felmerülő technikai kérdéseimet a Csorba Győző Könyvtár kollégája, Németh Luca válaszolta meg, és hasznos tanácsokat kaptam tőle. Először a „Free" verzióba regisztráltam, mivel a februári szakmai napon is ebben játszottunk. Azonban a leírásban az olvasható, hogy itt egy Kahoot!-ra legfeljebb tíz játékos jelentkezhet be. Ezért inkább a „Teacher" („tanár") kategóriában dolgoztam ki a feladatsort, mivel azt szerettem volna, hogy minden jelenlévő játszhasson. A Digitális Jólét Program keretében a könyvtárban lévő digitális eszközökből (tabletek, laptopok) azok is kaphattak egyet-egyet saját használatra, akiknek nem volt az online játékhoz megfelelő telefonjuk. A könyvtárban lévő szabad WiFi biztosította az internetet mindenki számára. A diákok többsége már ismerte a Kahoot! működési elvét, mivel néhány tanáruk már alkalmazta ezt az oktatás során. A Kahoot!-on belül lehet témákra keresni, és így akár kész kérdéssorokat is át lehet emelni a profilunkba, amiket változtatás nélkül használhatunk, vagy a saját szempontjaink szerint „fazonra" is igazíthatunk.

Bátran ajánlom mindenkinek a program kipróbálását a közművelődési aktivitások között. A fiatal és legfiatalabb generációk kezéből nem tudjuk kitekerni a telefont, de nem is ez a cél. A cél az, hogy ezen a médiumon keresztül közvetítsünk érdekes, szórakoztató vagy hasznos tartalmakat, bővítsük a világról való ismereteiket ellenőrzött információkkal. És a rendezvény végén mutassunk be egy-két, az adott témába vágó könyvet az állományunkból.

Hábel János
Nagynyárád Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Régészet madártávlatból – A Pécsi Légirégészeti Téka és a Csorba Győző Könyvtár vándorkiállítása

A légirégészet, bár nagyon fontos és igen látványos eredményeket mutathat fel, a nagyközönség előtt kevésbé ismert kutatási módszert jelent. Már az elnevezés is furán hangozhat: hogyan volna lehetséges régészeti kutatás a levegőből? A talaj - csak madártávlatból észlelhető - elszíneződései, a növényzet jellegzetességei, a fény-árnyék viszonyok pontosan mutatják egy-egy mélyen a felszín alatt rejtőző épületmaradvány, útszakasz, vagy éppen sírhant helyét. A kiállítás bemutatja a légirégészet módszertanát, hazánkban is több évtizedre visszanyúló múltját, és áttekintést ad a Pécsi Tudományegyetemen működő műhely, a Légirégészeti Téka tevékenységéről. A nagyközönség ritkán látható, különleges perspektívából és sajátos technikával készült felvételek segítségével kaphat képet a legfontosabb dél-dunántúli lelőhelyek kutatásáról. A vándorkiállítás júliusban vette kezdetét, eddig Abaligeten, Szilváson, Erdősmecskén, Fekeden, Nagyhajmáson volt látható, októbertől háromhetente pedig Pogányban, Zókon, Sásdon és Szajkon tekinthetik meg az érdeklődők.

Játékunk nyertese

A Könyvtári HírZengő nyári számában megjelent keresztrejtvény megfejtése: Dekameron. A megfejtésért járó Jo Nesbo: *Macbeth* című könyvet Borsodiné Csuka Mária nyerte (Nagykozár Könyvtári, Információs és Közösségi Hely). Gratulálunk a nyertesnek!

Kvízre fel!

A hagyományos ünnepek mellett *szerencsére* ma már majd' minden nap valamilyen világnap, ünneplésre tehát mindig van okunk. Október 15-én például a *falusi nők*, míg október 24-e az *origami*ért rajongók szíve dobbanhat nagyobbat, hiszen őket ünnepli a világ! De hogy jön ez ide? Úgy, hogy ezekhez a jeles napokhoz kapcsolódóan egy érdekes kvízt bármikor lehet készíteni! Két jó példát hozunk arra, hogy miként!

Google Űrlap

Legkézenfekvőbb eszköz lehet egy egyszerű Google Űrlap készítése. Ehhez szükségünk van egy Google fiókra, majd a Drive-on keresztül egy új űrlap létrehozásával már kezdődhet is a móka! Ha pontértékeket is szeretnénk hozzárendelni a kvízünkhöz, akkor már az elején a Beállításokra kattintva a Tesztek fülön aktiváljuk a Beállítás tesztként kapcsolót! A válaszlapra kattintva adhatjuk meg a helyes válaszért járó pontszámot.

A kérdéstípusok

Kérdéseinket többféle módon tehetjük fel. Ha rövidebb választ várunk a kitöltőktől, akkor a rövid válasz, ha kifejtős választ kérnénk, akkor a bekezdés típust válasszuk. A feleletválasztós kérdéstípust akkor érdemes használni, ha kérdésünkre csak egy helyes válasz van. Ha több, akkor a jelölőnégyzeteket szükséges bevetni, de legördülő lista létrehozására is van mód. Ha több sorban és oszlopban gondolkodunk, akkor a feleletkiválasztó rács, illetve a jelölőnégyzetrács lesz segítségünkre, míg ha skálázni szeretnénk (1-10-ig), akkor a lineáris skála nyújt ebben segítséget.

Házi kvízünket színesebbé tehetjük képek és videók beszúrásával, ezzel is segítve a kitöltőket. Ha hosszúra sikerült a kvíz, akkor szakaszok beszúrásával a tagolás is megoldható. Az űrlap betűtípusát, hátterének színét is variálhatjuk, s hogy még csinosabb legyen, fejlécnek egyedi képet is beszúrhatunk.

Az elkészült űrlapot pedig elküldhetjük azoknak, akik részt szeretnének venni a játékban, illetve a link birtokában bárki kitöltheti!

Kahoot!

A program online, de személyes jelenlétet igényel, a szerkesztői felület https://kahoot.com oldalon érhető el. Angol nyelvű, érdemes lehet Google Chrome böngészőben megnyitni és automata fordítással használni az oldalt. Lehetőséget ad feladatsorok, úgynevezett „kahoot-ok" összeállítására, valamint ezek megoldatására, szintén az internet segítségével. Elérhetők mások által már elkészített feladatsorok is (*Question Bank*), de egészen újat is létrehozhatunk önállóan. A személyes felhasználású fiókban csak 10 játékos (vagy csapat) tud együtt játszani, ezért érdemes tanári fiókot regisztrálni. [*Sign up - Teacher - School - e-mail és új jelszó megadása - Basic (free) - Continue for free*]

Az alkalmazás nagy előnye, hogy a feladatsor megoldható okostelefonról, tabletről és laptopról is. A játékosok a https://kahoot.it felületen tudnak a játék PIN kódja alapján a versenyhez csatlakozni. Lehetőség van csoportmunkára is.

A *Create - New Kahoot* gombra kattintva lehet új feladatsort indítani.

Több feladattípust tartalmaz, ezek közül kettő érhető el ingyenesen:

- kvíz: maximum 4 választási lehetőség közül kell megadni a helyes választ.
- igaz vagy hamis: egy állításról kell eldönteni, hogy az igaz vagy hamis. Minden esetben 2 gomb jelenik meg a válaszoknál.

A kérdésekhez lehet képet, vagy akár YouTube videót (annak részletét) is csatolni. A válaszidő ideálisan 20-30 másodperc a kérdés és a válaszok hosszától függően, így még pörgősebb a játék. A kérdésekhez pontértéket is rendelhetünk, így a leggyorsabb helyes válaszadó kapja a legtöbb pontot.

A játék menete:

A tanár/kvízmester a szerkesztői felületen elindítja a játékot, a kérdéseket kivetíti. A játékosok a saját okoseszközükkel a játék PIN kódja, és tetszőleges játékosnév megadása után a színes szimbólumokra kattintva tudják jelölni a szerintük helyes választ.

Miért jobb ez, mint egy sima, papír alapú kvíz?

Mert színes, mozgalmas és látványos. A játékosok azonnali visszajelzést kapnak arról, hogy helyes volt-e a válaszuk, hogy a többiekhez képest hogyan teljesítenek, a zenei aláfestés és a grafika pedig izgalmassá, fiatalossá teszi a játékot.

Ajánlott előre megadott témában tudásellenőrzésre, vagy előzetes, általános ismeretek felmérésére is akár tananyaghoz vagy olvasmányokhoz kapcsolódóan, köthető ünnepekhez, de lehet helytörténeti kvíz is. Érdemes bátran kísérletezni a feladatsor összeállításánál, az „éles" játék előtt viszont mindig teszteljük le az alkotásunkat!

Csobán László, Németh Luca
Csorba Győző Könyvtár

Könyvtár a falakon túl

Mitől lesz egy rendezvény könyvtári? Hogyan tudjuk népszerűsíteni könyvtári szolgáltatásainkat, dokumentumainkat a könyvtár falain kívül?

Fotófal a Csorba Győző Könyvtárban

Számos hazai és nemzetközi jó példát találhatunk olyan szabadtéri rendezvényekre, amelyeken a könyvtár akár mint főszervező, akár mint mellékszereplő vesz részt sikeresen. A könyvtárak így a megszokottól eltérő helyszínen a felhasználók igényeihez alkalmazkodva tudják megmutatni sokszínűségüket, s az olvasnivalók mellett tartalmas szórakozást is kínálnak az érdeklődőknek.

A park- és strandkönyvtár már nem új keletű dolog, a balatoni kistelepüléseken évtizedes hagyománya van ennek a szabadtéri szolgáltatásnak, és a Balaton mellett ma már szinte minden jelentősebb tóval, stranddal rendelkező városban találkozhatunk velük. Az országban elsőként 2008-ban Balatonalmádiban hoztak létre strandkönyvtárat, amely azóta is működik. Elsősorban könnyed, szórakoztató könyvekkel, napilapokkal, folyóiratokkal, olykor társasjátékokkal, kvízekkel, totókkal, s van, ahol ingyenes internethasználattal várják az olvasókat. A helyiek általában olvasójeggyel, a turisták rövid regisztráció után személyi igazolvánnyal, illetve gyerekek esetén szülői hozzájárulással vehetik igénybe a szolgáltatást. Sok helyen népszerűek az úgynevezett könyvbörzék, könyvcserék, vagy *Vidd, és olvasd!* akciók, ahol a könyvtár kiselejtezett köteteiből válogathatnak úgy az olvasók, hogy akár vissza sem kell vinniük a megkedvelt olvasmányt. A leleményes könyvtárosok persze nemcsak a strandokra, hanem akár buszmegállókba, telefonfülkékbe, várótermekbe is tesznek könyveket. Pécsett a Belvárosi Könyvtár udvarán berendezett Retro Könyvvásár várja a könyvek szerelmeseit az őszi és tavaszi időszakban. Egerben könyves pöttyös tricikliről kínálják a mesekönyveket, lapozókat nyaranta a nagyobb játszótereken a legkisebbeknek, ahol a beiratkozást és a kölcsönzést is biztosítják az olvasóknak. A szabadtéri programokat a könyvtárosok esetenként kézműves foglalkozásokkal és meseolvasással is színesítik.

Persze nem csak önálló programként, de a település egyéb rendezvényeihez kapcsolódva is kiléphetünk a könyvtár falain túlra. Egy-egy falunaphoz, idősek napjához, gyereknaphoz is kapcsolódhatunk könyvtári programokkal. De hogyan is lesz könyvtári a program? Attól, ha valamilyen módon a könyvekhez, a könyvtárhoz jutunk el a végén. Elsőre nehéznek tűnhet egy zenés programot a könyvekhez kapcsolni, pedig lehet! A programajánlónkban ezt próbáljuk segíteni több helyen is az előadók által ajánlott olvasmányokkal, pl. a Hanga Banda népzenei koncertje után többek között Kodály Zoltán: *A magyar népzene*, és Sárosi Bálint: *A hangszeres magyar népzenei hagyomány* című műveit lehet bemutatni a közönségnek. Egy-egy koncert vagy zenés program után tematikus könyvajánlókkal hívhatjuk fel a figyelmet a témához kapcsolódó dokumentumokra.

Retro Könyvvásár Pécsett

Ha a könyvajánlón túl is szeretnénk könyves témát belevinni a rendezvénybe, akkor érdemes totót, kvízjátékot készíteni, könyves „óriás" társasjátékot szervezni, esetleg megismertetni a közönséggel az előadó munkásságát, a témához kapcsolódóan kézműveskedni, könyvjelzőt készíteni. De akár egy könyvtári fotófallal is kitelepülhetünk, és szelfiversenyt hirdethetünk, ami biztosan nagyon népszerű lesz a fiatalok körében is. Az idősebbeket pl. helytörténeti fotógyűjtéssel, és ezek digitalizálásával foghatjuk meg. A falunap keretében is lehet ilyen gyűjtést végezni, a már összegyűjtött, digitalizált képekből pedig vetítést készíteni. Jó játék lehet, ha a gyerekeket is bevonjuk: próbálják meg kitalálni, ki is lehet a képeken.

A település közösségi rendezvényein való részvétel kiváló alkalom lehet arra, hogy bemutassuk, milyen sokszínű tud lenni a könyvtár, a szolgáltatások megismertetését segítheti az ingyenes beiratkozás és a szórólapok osztogatása is.

A felsorolt programokhoz, ötletekhez persze érdemes segítséget is bevonni, hiszen programot szervezni és mesét olvasni elég nehéz, de a lelkes diákokat, nagymamákat meg lehet szólítani egy-egy ilyen felkéréssel.

Reméljük, hogy az időjárás még engedi, hogy sokat legyünk a szabadban, de persze nem csak kültérre települhetünk ki könyvtárként, hanem a szomszédos művelődési házban is lehet a program mellett egy könyves sarok. A lényeg, hogy jelen legyünk a település életében, megszólítsuk a lakosságot, és népszerűsítsük könyvtárunkat.

Pajor Zsófia, Szöllősi Gréta
Csorba Győző Könyvtár

KÖNYVAJÁNLÓ

Gyerek és Ifjúsági

izgalmas és olvasmányos történelem

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	e-mail	telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Szőkéné Furák Bernadett	bettykonyvtar@gmail.com	+36 20/299-0644
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@googlemail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Decsi Dóra	decsi.dora@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános Könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Papp Márton	papp.marton@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
	Szabó Péter	szabo.peter@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
Feldolgozás, folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Osztályvezető	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

Könyvtári HírZengő

Baranya megyei könyvtárosok lapja

IV. évfolyam 4. szám

Mese és olvasás az Élmény Tárban

Emberség Erejével Alapítvány

A téli ünnepkör jeles napjai

Kérdések és válaszok a könyvtári beiratkozásról

ISSN 2559-8767

2020. tél

Képválogatás az Országos Könyvtári Napok rendezvényeiből

Matty

Bicsérd

Somogyhárságy

Kölked

Szentegát

Szebény

Pogány

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

A következő oldalakon a megyében lezajlott Országos Könyvtári Napok programjairól olvashattok egy-egy rövid összefoglalót, az általunk felkért könyvtáros kollégák tollából. Megismerkedhettek az Élmény Tár Tanodával, akik az online megrendezett Baranya megyei könyvtárosok találkozóján előadást is tartottak. A Tanoda egy esélyteremtő közösségi tér, ahol iskola utáni közösségi és fejlesztő programokat biztosítanak hátrányos helyzetű gyerekeknek és családjaiknak. Interjú rovatunkban Nyirati Andrással, az Emberség Erejével Alapítvány elnökével beszélgettünk, aki röviden bemutatta a szervezetet és elmondta, hogyan látja az esélyteremtés lehetőségeit a kultúra, a könyvtárügy területén, és milyen könyvtári programokkal tudnak kapcsolódni a kistelepülési rendezvényekhez. Bemutatkozik az első könyvtárbuszunk, amely már 10 éve járja Baranya megye útjait, és 33 településen szolgáltat. A Helyi érték rovatunkban Tillai Aurél karnagy-zeneszerző portréját ismerhetitek meg. ÖtletBörze rovatunkban a téli ünnepkörök jeles napjaihoz kapcsolódó könyvtári foglalkozásmintákat mutatunk be. A Hasznos tudnivalókban mélyebb betekintést nyújtunk a könyvtári beiratkozás nyilvántartásába. Végül pedig egy nem hagyományos dokumentumtípusból, a hangoskönyvekből ajánlunk hallgatnivalót. Ebben a nehéz időszakban kitartást kívánunk nektek, vigyázzatok magatokra!

A szerkesztők

Kiadó:
Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
http://www.csgyk.hu

Felelős kiadó:
Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:
Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:
Csobán László, Kárpáti Szlávna, Németh Luca, Pajor Zsófia, Szeifer Csaba, Szöllősi Gréta

Korrektor:
Wéber Adrienn

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

4 Sokszínű programok az Országos Könyvtári Napokon

6 Mese és olvasás az Élmény Tárban

INTERJÚ

8 „Az esélyteremtésért tevékenykedni kell, kezdeményezni, odamenni, akár századszor is”

HELYI ÉRTÉK

9 90 éves Pécs város karnagy-zeneszerzője és Kossuth-díjas Díszpolgára, Tillai Aurél

HASZNOS TUDNIVALÓK

10 Kérdések és válaszok a könyvtári beiratkozásról

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

12 A Könyvtárbusz 1.

ÖTLETBÖRZE

13 A téli ünnepkör jeles napjai Szilvesztertől farsangig

KÖNYVAJÁNLÓ

15 Nyolc ideális hangoskönyv vasaláshoz

Sokszínű programok az Országos Könyvtári Napokon

Október 5. és 11. között 15. alkalommal került megrendezésre az Országos Könyvtári Napok, amely a könyvtári szakma legátfogóbb, legtöbb intézményt és résztvevőt megmozgató rendezvénysorozata. Baranya megyében a programsorozathoz 122 település csatlakozott, összesen 202 program valósult meg. Ezek nagy része a legtöbb korosztályt megszólította, melyek közt volt kiállítás, vetélkedő, előadás, író-olvasó találkozó és kézműves foglalkozás is. A programok között szemezgetve megkértünk egy-egy település könyvtárosát, hogy mutassa be egy OKN-re szervezett programját.

A madarak hangján

Az idei Országos Könyvtári Napokra az „Irány a természet" témakört választottam. Községünk a Zselic keleti mezsgyéjén található hosszú völgyben fekszik, melyet gyönyörű erdő-mező övez, különleges természeti adottságokkal. Nálunk a gyermekek minden évszakban a nap nagy részét jó levegőn, a város zajától távol, vidáman, sok-sok szervezett kirándulással töltik. Fontosnak tartom azonban, hogy ne csak a környék szépségeit ismerjék meg, hanem szerezzenek tudást környezetük élővilágával, növény- és állatvilágával kapcsolatban is. „A madarak hangján" címmel hirdettem meg a programot, és Havasi László természetvédelmi mérnök, környezeti nevelő barátomat kértem fel egy interaktív előadásra. Számtalan előadásán vettem részt, most sem okozott csalódást. Jól ismeri környékünket, és községünkhöz kötődő Fekete István itt töltött éveit. Természetes volt számára, hogy előadását az író Bakócához fűződő munkásságához és állatregényeihez kapcsolja. Fekete István gróf Majláth György hitbizományi uradalmában Bakócán 1926-1929 között segédtisztként dolgozott és vadászott. Laci az író „lábnyomán" járta velünk végig a vidéket. Közben megismertük a különböző fafajtákat, jellemzőiket, termésüket. Beszélt arról, melyik fa milyen feldolgozásra kerül: melyikkel fűtünk, melyikből milyen bútor, vagy használati eszköz készül. Közben előbújtak a fák között élő erdei állatok, madarak is. Érdekes volt a gyerekeknek látni búvóhelyüket, kicsinyeiket. Megfigyelhettük, mikor, milyen hangot hallatnak, és melyik hangnak mi a jelentősége. Egy-egy állat kapcsán párhuzamosan megjelentek a Fekete István regényeiben szereplő állatok is, mint a vidra, a kis róka, a fecskék, a gólya, a gyerekek pedig ügyesen párosították hozzájuk a megfelelő neveket. A legkisebbek örömére ismert mesék is előkerültek: *Süsü*, aki nagyon szerette a vadkörtét, a vackort, vagy *A Holló és a róka* meséje. A felnőtt hallgatókat is elvarázsolta előadónk érdekes történetekkel: megtudtuk például, hogy hóbaglyot Magyarországon először Fekete István látott. Havasi László magával ragadó előadásmódja, a gyerekek számára is érthető, közvetlen kapcsolata eredményezte, hogy figyelmünket mindvégig lekötötte. Élmény volt a gyerekeknek, hogy ők is részesei lehettek az előadásnak, és hogy rossz válasz itt nem volt! Természetesen a jutalom sem maradt el!

Fehér Imréné
Bakóca Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Történelmi időutazás - Somogyapáti képekben

Az idei évben településünk múltját mutattuk be képeken az Országos Könyvtári Napok keretében, melyeket évek óta gyűjtünk Somogyapáti lakóitól. Olyan fényképek is előkerültek, ahol a település nyugdíjasai még iskolások voltak. Most a nagyszülők örömmel mutatták meg az unokáknak, hogy „ők is voltak fiatalok". Egész héten sokan látogatták a könyvtárat, minden

korosztályból. Betekintést nyertek, milyen volt a régi iskola, hogyan éltek a családok, milyen mesterségeket űztek és hogyan ápolták a hagyományokat. Előzményként megemlíteném, hogy a „Szülőföldem a Zselic" helyismereti, helytörténeti vetélkedőn számtalan alkalommal részt vettünk, amit Puskásné Horváth Éva könyvtáros és csapata szervezett először, az Országos Könyvtári Napok keretein belül, Mozsgón. Ezekre a vetélkedőkre a Dél-Zselic tájegységhez köthető települések jelentkezhettek. Minden évben kaptunk valami újat, és itt fogalmazódott meg először bennünk, hogy mi is őrizzünk meg valamit a múltból.

Paizsné Kósa Erika
Lépjünk Együtt Előre Egyesület elnöke
Vörös Szilvia
Somogyapáti Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Egzotikus lények a pogányi könyvtárban

Minden évben lelkesen csatlakozunk az Országos Könyvtári Napok rendezvényhez – általában 3-4 programmal –, de kiállításunk még sosem volt. Egy kedves olvasótól jött az ötlet: költöztessük be tarantulapókjait a könyvtárba! Ismertessük meg a nagyközönséggel ezeket az érdekes állatokat, „dobjuk fel" az olvasókat, szólítsunk meg olyanokat is, akik még nem jártak nálunk! A kezdeményezés nagy sikert aratott: a tizenkét tarantula sok gyereket, felnőttet, iskolai osztályt vonzott be. Új olvasókat is köszönhetek a programnak, ketten iratkoztak be hozzánk. Legnagyobb létszámban a kiállításmegnyitóra érkeztek. Horváth Kinga mesélt saját és testvére, Horváth Yvette pókjairól. A kiállított terráriumok mögötti paravánon képek, magyarázó szövegek, cikkek várták azokat, akik még többre voltak kíváncsiak. Könyvtári óra keretében érkeztek a helyi általános iskola 3. osztályos tanulói. Nagy érdeklődéssel vettek részt a hazai és a tarantulapókok életéről tartott interaktív előadáson; megzenésített pókos verseket és mesét hallgattunk. Kíváncsian vették kézbe a levedlett pókpáncélokat. Majd mindenki kedvére választott pókos színezőt és a kész munkákkal bővítettük a kiállítás képállományát. Ezt a remek kezdeményezést jövőre folytatjuk: hüllők és kétéltűek vernek tanyát a pogányi Könyvtárban!

Fejes Andrea
Pogány Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Ovisok és a könyv

Az Országos Könyvtári Napokhoz szinte a kezdetek óta csatlakozik könyvtárunk. Mindig érdekes programokkal leptük meg a lakosságot, elsősorban a gyermek korosztályt. Volt már színházi előadás, fűszernövény-bemutató, a kisgyermekes szülőknek tanácsadás, író-olvasó találkozó, több alkalommal meseolvasás vagy vetélkedő. Minden alkalommal kisebb meglepetés-ajándékokkal gazdagodtak a részvevők, a Csorba Győző Könyvtár jóvoltából. Az idei évben a színjátszó csoport felolvasóórát tartott, a néptáncosok pedig a szabadban mozogtak. Az óvodások közül a nagyok látogattak el hozzánk. A kis hely miatt azonban nem a könyvtárat, hanem az egyik termünket rendeztük be babzsákokkal, és ott tartottuk meg a programot. Az állatok világnapja alkalmából először egy kisfilmet néztünk meg közösen, amiről ezután beszélgettünk is. A gyermekek elmesélték élményeiket, mindenki a saját kis történetét szerette volna mielőbb megosztani a többiekkel, alig győzték kivárni, hogy a másik végezzen. Maradva a témánál, az állatok világával foglalkozó könyveket néztünk, olvastunk, amiket ezután ki is kölcsönöztek a gyermekek. Az esemény nagy sikerén felbuzdulva novemberben egy hasonló programot szervezünk.

Béládi Melinda
Szederkény Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

A kék ló a szajki oviban!

Egy csodaszép őszi nap délelőttjén a szajki óvoda udvarán a helyi könyvtáros, Gátszeginé Kálmán Beáta és Csobán László könyvtáros közreműködésével a helyi óvodások tekinthették meg *A kék ló* című papírszínházas előadást. Előbbi feladata a felolvasás volt, míg a Pécsről érkező kolléga az állathangokat utánozta az előadás közben. A különös párosítás bevált, a gyerekek élvezték az előadást, majd részt vettek egy kézműves foglalkozáson is, ahol gesztenyék felhasználásával készültek gyurma csigabigák.

Csobán László – Csorba Győző Könyvtár

Mese és olvasás az Élmény Tárban

Az Élmény Tár esélyteremtő közösségi tér, ahol iskola utáni közösségi és fejlesztő programokat biztosítunk hátrányos helyzetű gyerekeknek és családjaiknak. Pécs egyik peremkerületén esélyteremtő gyerekbirodalmat alkottunk meg, ahol a demokráciának, a gyermekjogoknak és a gyerekek felelősségérzetének, döntéshozatali képességének fejlesztése kap főszerepet. Célunk, hogy a hozzánk járó gyerekek számára kinyissuk a világot, lehetőségekhez juttassuk őket és hogy tudják, ránk mindig számíthatnak, hozzánk mindig fordulhatnak segítségért. Munkánkat alulról szerveződő, független csapatként végezzük, ezért tevékenységünk fenntartása állandó, kreatív megoldásokat igényel.

10 éve dolgozunk Pécs egyik leszakadó városrészében, hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő gyerekekkel és családjaikkal. Ez alatt az idő alatt nem csak a családokhoz, hanem az őket érintő problémákhoz is közel kerültünk. Ismerjük a lakhatási körülményeiket, gondjaikat és azokat a nehézségeket, amelyek az iskolával kapcsolatosak. A szülők sokszor nem találják a hangot a gyerekek tanáraival és nem tudják, hogy hogyan segíthetnék eredményesen gyermekeiket. A másik oldalon sokszor sajnos az iskola munkatársai sem nyitottak. Sokan nem ismerik a családok életkörülményeit, nem tudják, hogy milyen környezetből érkezik a gyermek nap mint nap az iskolába. Egymás kölcsönös megismerése és megértése segítené mind a két felet. Megértés, kommunikáció és elfogadás által csökkenthető a feszültség, az egymás irányába támasztott irreális elvárások.

Ismerjük a velünk együtt dolgozó családok lakhatási körülményeit is. Kicsi, nagyon rossz állapotú önkormányzati bérlakásokban laknak, sokszor nyolcan, tízen is együtt. A lakásokban általában csak a funkcionális bútoroknak jut hely (főként ágyaknak, szekrényeknek). A családjaink között senkinek sincsen otthon könyvespolca, de könyvekből is csak a tankönyvek találhatók meg. Nem szokás az otthoni meseolvasás. Az oktatási rendszerünk berendezkedése viszont feltételezi, hogy az iskolába kerülő elsősnek már van előzetes kapcsolata az írott szövegekkel, így akinek ez a hatéves koráig tartó időszakban kimarad, hátrányból fog indulni az iskolában.

Mindennapi munkánk során gyakran tapasztaljuk, hogy a nehéz körülmények közül érkező gyermekek már eleve terhelten, több konfliktussal, hiányos szocializációval és kevesebb tárgyi tudással, ismerettel kezdik meg az általános iskolai tanulmányaikat. Ezek a hozott hátrányok nem segítik sem az osztályban betöltött szerepük pozitívabbá tételét, és az esélyeiket sem növelik egy minőségi szakképzést biztosító vagy érettségit adó középiskolába való bejutásra. A sorozatos iskolai kudarcok miatt ezek a tanulók idejekorán elhagyják az oktatási rendszert, így képzetlenek maradnak, ami miatt egyenes út vezeti őket a munkanélküliség világába. A sorozatos kudarcok, sikertelenségek könnyen elvezetnek bárkit oda, hogy motiválatlan, kiábrándult legyen. Ez egy olyan körforgás, amelyből nehéz kitörni, a sikertelenségek generációkra visszamenően meghatározzák a családok munkavállalási kedvét és motivációit. A következő generáció pedig ismét azokat a motivációs mintákat fogja tovább hordozni, mint elődeik, belekezdve így ugyanabba az ördögi körbe.

fotó Czirják Pál

Az iskolában nehezebben boldoguló, hátrányos helyzetű gyermekeknek sok esetben nem az értelmi képességükkel vannak gondok. Az írott szöveggel való kapcsolat hiánya alapjaiban meghatározza az iskolába kerülő diák esélyeit az oktatási rendszerben. A beszédfejlődés folyamatát megvizsgálva, ahhoz, hogy a gyermek elsajátít-

hassa a normatív nyelvi kódok használatát, elengedhetetlennek tűnik, hogy inspiráló környezetben nőjön fel. Ha a gyermek olyan környezetben nő fel, ahol a felnőttek figyelnek rá és a közeg is szeretetteljes és szellemileg inspiráló, akkor az a gyermek nagyobb eséllyel teljesít jobban az iskolában, mint az, aki nem ilyen támogató közegben nőtt fel.

Bernstein és tanítványai empirikus kutatásokkal bizonyították, hogy az iskola által használt, kidolgozott nyelvi kód nem minden gyermeknek van alapvetően a birtokában. Az iskola feladata az lenne, hogy megteremtse az esélyt minden gyermek számára ezeknek a kódoknak az elsajátítására, és ezzel biztosítsa a társadalmi mobilitást és a felemelkedés lehetőségét. Erre azonban az iskola nem minden esetben képes. A kommunikáció megfelelő elsajátítása már korábban, az óvodában, vagy még korábban, a bölcsődében kell, hogy megtörténjen, hogy az iskola már építhessen a bonyolultabb, összetettebb nyelvi kapcsolatokra és a gyerekek képesek legyenek azt alkalmazni, az összefüggéseket meglátni.

Réger Zita a *Cigány gyerekek nyelvi problémái és iskolai esélyei* című írásában arról ír, hogy az „eltérő társadalmi réteghez vagy etnikai közösségekhez tartozó gyerekek nyelvi szocializációjának és iskolai esélyeinek a vizsgálata azt mutatta: az otthon elsajátított nyelvhasználati módok előny vagy hátrány forrásai lehetnek az iskolában. Ebben a perspektívában sok jel utal arra: a cigány gyermekek nyelvi hátránya nagyrészt abból ered, hogy a gyerekek számára elérhető, otthon elsajátított nyelvi mintából az írott nyelvvel, az írásbeliséggel való kapcsolat rendszerint hiányzik.” Tapasztalatunk és kutatásaink is alátámasztották, hogy a velünk együttműködő családoknál is hiányoznak az otthoni környezetből a könyvek, az írott szöveggel a szülőknek, gyerekeknek nincs élő kapcsolata, amíg iskolába nem kerülnek.

Egyszer két tízéves kislányunk meg is fogalmazta: „Nekünk kiskorunkban sem mesélt senki, most miért érdekelne ez minket?”

Egy évtizedes tapasztalatunkra és ismereteinkre támaszkodva fejlesztjük ki a ***Családi Mese Műhely*** elnevezésű programunkat. Ennek a programnak a során a fent említett problémát szeretnénk egy pilot projekt keretében elkezdeni feloldani, és jó gyakorlatként szélesebb körben is elterjeszteni. Ha sikerült egy adaptálható módszert kifejlesztenünk, az segítheti a pedagógusok, szociális szakemberek munkáját. A programba szülőket, kisgyermekeket, fiatal és akár már nyugdíjas önkénteseket vonunk be. A meseolvasó önkéntesek a családok otthonaiba látogatnak el, és ott a szülőkkel közösen olvasnak meséket az óvodás vagy még fiatalabb korú gyerekeknek. A biztonságos környezetnek és a megértő segítőnek köszönhetően a felnőttek is leküzdhetik olvasási nehézségeiket. A bevonásra kerülő önkénteseknek módszertani képzést biztosítunk. Programunk fontos része a kidolgozás alatt lévő mérőeszköz, amely képet adhat a módszer hatékonyságáról és segíti a formalizálást, és a széles körben történő terjesztést.

fotó Czirják Pál

A program másik fontos eleme tanodánkban végzett olvasást népszerűsítő tevékenységünk. A hozzánk járó gyerekek iskolájában nincsen iskolai könyvtár, és a tanmenetnek sajnos sehol sem része a könyvtárlátogatás. Az Élmény Tárban olvasóműhelyt indítottunk, ahol a gyerekeket az egyéni, a közös olvasási élményekkel ismertetjük meg. Olvasás után segítjük az olvasottak vizuális vagy verbális feldolgozását is, valamint a funkcionális, rendszeres könyvtárlátogatás is része lesz a programnak.

Sütő Ramóna, Tasnádi Zsófia
Élmény Tár Tanoda

„Az esélyteremtésért tevékenykedni kell, kezdeményezni, odamenni, akár századszor is”

Az Emberség Erejével Alapítvány hosszú évek óta foglalkozik emberi jogi kérdésekkel, a szervezet célcsoportjai között vannak hátrányos helyzetűek és különböző társadalmi hátterű emberek egyaránt. Küldetésük, hogy segítsék egy mindenki számára élhető és elérhető demokratikus társadalom megvalósulását. Az alapítvány elnökével, Nyirati Andrással beszélgettünk.

Talán az esélyteremtés az egyik legfontosabb célja a szervezeteteknek. Milyen lehetőségeitek vannak e cél megvalósításához?

Nagyon sok híres idézet – Nelson Mandelától Szent-Györgyi Albertig – szól arról, hogy igazából az oktatással lehet egy társadalomra hatást gyakorolni. Mi is ebben hiszünk, hogy az oktatás segít kitörni a szegénységből és a kilátástalanságból. Viszont az is nagyon fontos, hogy a többségi társadalom nyitott legyen és akarja befogadni a hátrányos helyzetű csoportokat. Ezért is fogtunk bele a tanoda üzemeltetésébe és emberi jogi nevelési programok megvalósításába, hogy mindkét irányból próbáljunk beavatkozni. 2017 óta mint regionális forrásosztó szervezet is tevékenykedünk, így az Erősödő Civil Közösségek programon (eckpecs.hu) keresztül lehetőségünk nyílt más civil szervezetek esélyteremtő munkáját pénzzel támogatni.

Hogy látod a szervezeted szempontjából az esélyteremtés lehetőségeit a kultúra, a könyvtárügy területén?

Az Emberség Erejével Alapítványnál a különböző szektorok együttműködésében hiszünk és abban, hogy a társadalmi üzeneteket fogyasztható formába kell csomagolni. Ebben nagy szerepe lehet a különböző kulturális tartalmaknak, az irodalomtól, a zenén, filmeken át, akár egészen a gasztronómiáig. Azt talán nem annyira kell bizonygatni, hogy a könyvtáraknak nagy szerepe van abban, hogy az emberek művelődjenek, különösen igaz ez azokon a kistelepüléseken, ahol a könyvtár az egyetlen kulturális szolgáltató. Nagyon fontos, hogy az esélyteremtésért tevékenykedni kell, kezdeményezni, odamenni, akár századszor is és elviselni, hogy nincsenek instant sikerek. Néha nehéz motiváltnak maradni, de fontos örülni az apró eredményeknek. Érdemes keresni az új módszereket, programlehetőségeket, együttműködő partnereket, akár helyben, akár tágabb értelemben.

Milyen könyvtári programokkal tudtok kapcsolódni a kistelepülési rendezvényekhez?

Jelenleg a Csorba Győző Könyvtár Baranyai Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerében két programunk szerepel. A kisiskolás korosztály számára a Mesék Országa című foglalkozást kínáljuk, amely során egy óriástársasjáték szereplőiként különböző próbatételeken átesve ismerhetik meg a Mesék Országának törvényeit, hogy végül őket és a meséjüket is befogadják a birodalomba. Az idősebbeknek szól a Társasjáték kavalkád című programunk, amely segítségével olyan komoly témákkal, lehet szórakoztató, izgalmas módon megismerkedni, mint a demokrácia, emberi jogok, esélyegyenlőség. A játékok között vannak saját fejlesztésűek, valamint egy gyűjtés más civil szervezetek által kidolgozott hasznos eszközökből. Persze előfordul, hogy egy adott helyen nem arra vágynak, amit kitaláltunk, mert jobban látják helyben a szükségleteket, vagy valamiféle folyamatban benne vannak, és oda keresnek partnert. Mi arra is nyitottak vagyunk, hogy alakítsunk a felkínált programjainkon, vagy közösen kitaláljunk valami új dolgot.

A könyvtárak után esetleg van még olyan terület, amely felé még terveztek nyitni? Milyen további együttműködések lehetőségét látod a jövőben?

Régóta dolgozunk együtt iskolákkal és szociális intézményekkel, igazából nekünk ez a közművelődési terep az új lehetőség. Régi vágyunk egy tematikus, emberi jogi könyvtár létrehozása. Sok ilyen témájú gyerekkönyv jelent meg az elmúlt időben, szeretnénk, ha ez minél több emberhez eljutna, illetve ha az iskolai oktatásban is használnák őket. Ebbe a projektbe fektetjük mostanság az energiáinkat. Sajnos most többet még nem árulhatok el, de biztosan értesülni fognak róla az olvasók, ha már abba a fázisba jutunk.

Szeifer Csaba
Csorba Győző Könyvtár

90 éves Pécs város karnagy-zeneszerzője és Kossuth-díjas Díszpolgára, Tillai Aurél

A pécsi zenei élet első számú ikonikus nagy alakja és a magyar zenei életnek is meghatározó Mestere, Tillai Aurél, Kossuth- és Liszt-díjas karnagy, Magyar Örökség-díjas, Érdemes művész, professor emeritus, főiskolai tanár, Pécs Város Díszpolgára, 1930. november 23-án született Pécsett.

Zenei pályafutásának jeles tanár- és művészegyéniségek voltak elindítói és első mentorai: zongorázni Weininger Margitnál tanult, tanára volt Antal György főiskolai igazgató és tanár, 1949–1952 között a pécsi Tanárképző Főiskola magyar-ének szakát végezte el, 1954– 1960 között a Konzervatórium zeneszerzés, zeneelmélet szakán Kincses József növendéke volt, 1960–1966 között a Népművelési Intézet ének- és karvezetői szakán Párkai Istváné és karmesterként Kórodi Andrásé.

Tillai Aurél 1952-től tanított a pécsi Tanárképző Főiskola Hegyi József által alapított zenei tanszékén, előbb tanársegéd, majd adjunktus, docens, 1979-től főiskolai tanár, 1982-től a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem zeneelmélet és karvezetés-tanára, 2000-től Professor Emeritus. 1956–2000 között 44 évig volt Pécsett a főiskolai, majd egyetemi kórus karnagya, 1958-ban a vele 1978-ig társkarnagyként együttműködő Dobos Lászlóval alapította meg Európa-hírű kórusát, a Pécsi Kamarakórust – mely 1963–1993 között a Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusaként működött – s az ennek a kórusnak élén eddig eltöltött 62 éves karvezetői tevékenységével valószínűleg világrekorder! De 22 éven át, 1965–1987 között vezette a pécsi Mecsek Kórust is.

Tillai Aurél, mind tanári, mind kórusvezetői tevékenységével döntően hozzájárult ahhoz, hogy a baranyai megyeszékhelyen kialakuljon egy országosan elismert „Pécsi Kórusiskola", amit egy érzékenyen finom hangzásvilág jellemez, amely ugyanakkor legkatartikusabb pillanataiban, a legnemesebb értelemben vett pátoszig tud ívelni. Ennek a hangzásnak legkiválóbb képviselői, a Mester, Tillai Aurél mellett, tanítványai: Kertész Attila; Szabó Szabolcs, Nagy Ernő, Lakner Tamás, Kamp Salamon, Kutnyánszky Csaba, ifjabb Dobos László, Schóber Tamás, Kunváriné Okos Ilona, valamint felesége, Tillainé Merácz Ágnes.

Tillai Aurél leghíresebb együttesével, a Pécsi Kamarakórussal több, mint 5 tucat, azaz hatvannál is több díjat, kitüntetést és rangos minősítést kapott, ebből, mint karnagy, egymaga hatot. A kórus nemzetközi versenyeken 35 díjat szerzett, első, ill. nagydíjat nyertek Corkban, Tours-ban (kétszer), Knokke-Heistben, Debrecenben, Spittalban. 1980-ban megnyerték a BBC rádiós verseny kamarakórus kategóriáját, 2000-ben Rómában a Lassus kórusversenyen 3 első díjat kaptak, 2002-ben a görögországi Prévezából 2 aranyéremmel tértek haza. Repertoárjuk az elmúlt hat évtized alatt csaknem 700 művel bővült, tucatnyi CD-jük jelent meg, 3 Francia-, 2 Németországban, 1 Angliában. Legtöbb lemezük 20. századi magyar szerzők műveit tartalmazza, 1994-es Kodály CD-jüket a szakma ma is etalon értékűnek tartja, szerepeltek Haydn Teremtés oratóriumának a Világzenekarral és mellettük egy német kórussal alkotott Világkórussal készített lemezfelvételén is.

Tillai Aurél kórusműveit két szerzői lemezfelvételen örökítették meg, emellett könyv formában is megjelentették egy részüket. Ezzel együtt egyik első jelentős műve az 1958-ban komponált Vonósnégyes volt, melyet az akkor kizárólag női muzsikusokból (Graef Tildy, Molnár Klára, Várhalmi Oszkárné, Sassy Iringó) álló Pécsi Vonósnégyesnek írt, akik 1959. június 25-én mutatták be a Csontváry Múzeumban.

Tillai Aurél 1963-ban, Ivasivka Mátyás felkérésére komponálta zongorára, valamint trombitával és ütőkkel kiegészített vonószenekarra *Zongoraconcertinó*ját, melynek ősbemutatóján a pécsi Nagy Lajos Gimnázium Vonószenekarának zongoraszólistája Lénárd László, a későbbi ismert élettankutató orvos és a Pécsi Tudományegyetem rektora volt. A művet 2000. június 8-án a Baranya Megyei Közgyűlés Dísztermében előadta a Pécsi Ifjúsági Ház Győri Kornél vezette Vonószenekara, Fodor Gabriella (zongora), Horváth Zsolt (trombita) és Balogh Jenő (ütős) közreműködésével.

Tillai Aurél egyik első országosan ismertté lett kórusműve az 1960-ban Weöres Sándor versére komponált *Nádi csibe* volt, mely mind Szervánszky Endre, mind Bárdos Lajos tetszését elnyerve, országos sikert aratva, nyomtatásban is megjelent.

Tillai Aurél másik korai, nagy elismerést kiváltó műve az 1962-ben Áprily Lajos versére komponált *Tavaszodik* című kórusmű, mellyel kapcsolatban Kodály Zoltán nyilatkozott elismerően. Tillai Aurél már az 1946-os népdaléneklési versenyen énekelt Kodály előtt, a mester azonban a Tanárképző Főiskola 10 éves jubileumán, 1958-ban jegyezte meg az akkor a *Molnár Annát* vezénylő ifjú karmester nevét, akinek öt évvel későbbi, a főiskolai kórussal adott, forró sikerű Liszt-termi hangversenyén gratulált a Mester a kórusnak és karnagyának. Ezután kereste föl 1964-ben, az akkor induló kamarakórus fesztiválok kapcsán, fővárosi otthonában Tillai Aurél Kodály Zoltánt, aki a következő kérdést tette föl: „Kiadták már azt a művét, amit a feleségem kórusa énekel? Ügyes."

Ezzel a hivatalos elismeréssel felérő dicsérettel véglegesen rákerült a magyar zeneszerzés palettájára Tillai Aurél, akinek azóta írt kompozíciói is mind magukon hordják egy ének-centrikus és így jól énekelhető, néha kicsit latinos-olaszos ihletettségű, dallamos vokális hangzás világát, melyet egy inkább klasszikus, vagy mérsékelten modern hangvételű hangszeres kíséret egészít ki. Tillai Aurél további jelentős művei: *Zengő felett* (1969); *Pro Pace* (1972); *Erdélyi népdalok* (1984); *Magyar karácsonyi énekek I-II.* (1990); *42. zsoltár* (1997); *Cantate Domino* (2001); *Missa brevis /Tüke mise/* (2006); *Zsoltárkantáta* (2007); *15. zsoltár–kantáta* (2008); *Zsoltárkantáta–zenekarkísérettel* (2012); *Te Deum* (2013); *Reformáció Kantáta* (2017); *Missa secunda* (2019).

Tillai Aurél kitüntetései, díjai:

Kodály Zoltán-emlékérem (1976)
Pécs Közművelődési Emlékérem (1977)
Janus Pannonius Emlékérem (1980)
Liszt Ferenc-díj (1982)
SZOT-díj (1986)
Pécs Város Millecentenáriumi díja (1996)
Grastyán-díj (1996)
Magyar Örökség-díj (2005)
Weiner Leó-díj (2006)
Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (2006)
Csokonai Vitéz Mihály-díj (2010)
Érdemes művész (2013)
Pécs díszpolgára (2013)
Kossuth-díj (2016)

Kovács Attila
Amtmann Prosper és Bartók Béla Emlék-díjas zenei szerkesztő
Csorba Győző Könyvtár

Kérdések és válaszok a könyvtári beiratkozásról

1. Mi a különbség a beiratkozott olvasó és a regisztrált olvasó között?

A kistelepülési könyvtárak többségébe a használók ingyenesen iratkoznak be, a beiratkozáshoz nem kötött szolgáltatások igénybevétele esetén is regisztráljuk olvasóinkat, hiszen erre az 1997. évi CXL. törvény lehetőséget ad. Kistelepülési környezetben jellemzően felesleges különbséget tenni regisztrált és beiratkozott olvasó között, ezért jelen esetben a regisztráció és a beiratkozás kifejezés használható szinonimaként.

2. Milyen nyomtatványon vagy rendszerben rögzíthetjük a beiratkozott olvasók adatait?

A kistelepülési könyvtárak számára jelenleg elérhetőek a megyei hatókörű városi könyvtár által biztosított papíralapú nyomtatványok a beiratkozott olvasók nyilvántartásához: beiratkozási napló, kölcsönző füzet, tasak. Ahol a feltételek adottak, ott lehetőség van az olvasók adatainak elektronikus rögzítésére, valamint az elektronikus kölcsönzésre is.

3. Mit jelent az elektronikus nyilvántartás?

A Corvina Integrált Könyvtári Rendszerben lehetőség van a használók elektronikus nyilvántartására, valamint a dokumentumok elektronikus kölcsönzésére, hosszabbítására, visszavételére. A beiratkozás során nem használunk kölcsönző füzetet vagy tasakot, az olvasó minden adata a számítógépes rendszerben kerül rögzítésre.

4. Mikor kell használni a beiratkozási naplót?

A beiratkozási naplót a papíralapú és az elektronikus nyilvántartás esetében is lehet használni, de a Corvinát használók kiválthatják a statisztikai adatok számítógépes rendszerben történő rögzítésével és a belépési nyilatkozat használatával. Amennyiben beiratkozási naplót használunk, az adatokat ak-

kor kell rögzíteni, ha új beiratkozó érkezik a könyvtárunkba, vagy ha az olvasó szeretné meghosszabbítani a könyvtári tagságát. Az év végén minden olvasó (iskolai könyvtárak kivételével!) tagsága lejár, a következő évben meg kell hosszabbítani, így újra be kell írni a beiratkozási naplóba. Ha precízen vezetjük a könyvtári nyilvántartást, akkor abból naprakész adatokat kaphatunk az olvasók számára, nemek, életkor, foglalkozás szerinti megoszlására. A beiratkozási napló esetében fontos, hogy az előző évi beiratkozásokat jól látható módon lezárva (piros vonal) - minden évben elölről, 1-es sorszámmal - kezdjük felvenni az adott évben beiratkozó olvasók adatait, azaz minden évben újra be kell iratkoznia (hosszabbítania kell a tagságát) mindenkinek.

5. Kit írunk be a beiratkozási naplóba?

Mivel a szolgáltatóhelyeken ingyenes a beiratkozás, ezért érdemes, és lehetőség is van rá, hogy mindenkit beiratkoztassunk, aki személyesen megjelenik a könyvtárban, vagy esetleg házhoz szállítás útján veszi igénybe a szolgáltatásokat. Aki könyvet kölcsönöz, azt kötelező beiratkoztatni a könyvtárba!

6. Mik a beiratkozás lépései?

Adminisztráció (személyi adatok felvétele), tájékoztatás az adatok felhasználásáról, védelméről, tájékoztatás a könyvtári szolgáltatásokról, a könyvtár használatának rendszeréről, a használat feltételeiről.

Az adminisztráció során a könyvtárhasználónak – törvényi rendelkezés alapján – az alábbi adatait kell közölnie és igazolnia: név, anyja neve, születési hely és idő, lakcím, ha hozzájárul: e-mail cím és/vagy telefonszám. (Figyelem: személyiigazolvány-számot nem rögzítünk semmilyen nyilvántartásban!)

Kiskorú könyvtárhasználó esetén szükségünk van a jótálló személyes adataira is, mert ő az, aki anyagi felelősséget vállal a használatból adódó esetleges károkért. Ehhez jótállói nyilatkozatot kell kitölteni.

Következő lépésként a könyvtáros a kölcsönzési nyomtatványokra (füzetoldal vagy tasak), valamint az egyéb nyomtatványokra (beiratkozási napló vagy belépési nyilatkozat) vezeti fel az olvasó adatait. Elektronikus kölcsönzés esetén a számítógépes rendszerben rögzít mindent.

Végül olvasójegy készül az olvasó számára, rajta a könyvtár neve, címe, az olvasójegy száma (Corvina esetében vonalkód) és az olvasó adatai. Belülre kerülhet a kölcsönzött dokumentumok száma, a kölcsönzési határidő és a visszavétel napja. A hátlapon pedig a könyvtár nyitvatartási idejét érdemes feltüntetni.

Miután a regisztráció/beiratkozás adminisztrációs feladatait elvégeztük, a könyvtárosnak ismertetnie kell az új könyvtárhasználóval a könyvtár szolgáltatásait, be kell mutatnia magát a könyvtárat, az egyes állományrészeket, a könyvtár használatának feltételeit. Vagyis meg kell ismertetnie a könyvtárhasználati szabályzat legfontosabb pontjaival (pl. könyvtárhasználók köre, beiratkozás feltételei, igénybe vehető szolgáltatások köre, kölcsönzés módja, kölcsönzési idő, a kölcsönzött dokumentumokra vonatkozó anyagi felelősség). Törvényi előírás, hogy a könyvtárhasználati szabályzatot nyilvánosságra kell hozni, ezért a könyvtár helyiségében jól látható helyre kell kifüggeszteni.

7. Milyen adatokat rögzítünk a beiratkozási naplóban?

A leendő, vagy tagságának hosszabbítását kérő olvasó nevét, az olvasójegyének számát, a dátumot és a statisztikai adatait (nem, életkor, foglalkozás), elektronikus nyilvántartás esetén az aláírását, amivel elfogadja a könyvtár használati szabályzatát.

8. Számítógépes nyilvántartás esetén mi értelme a beiratkozási naplónak?

A statisztikai adatok egyszerűbb gyűjtése miatt, valamint az olvasó ebben írja alá, hogy elfogadja a könyvtárhasználati szabályzatot. A beiratkozási napló kiváltható a rendszerbe épített statisztikai kódok használatával, valamint olvasónként egy belépési nyilatkozat kitöltésével.

9. Mit kell tenni év végén a beiratkozási naplóval?

Ha lezárult az év, akkor az új év első szolgáltatási napját megelőzően húzunk egy piros vonalat, felírjuk az új évet, és ha jön valaki a könyvtárba, akkor beiratkozhat, illetve meghosszabbíthatja a tagságát. Ehhez elsőként megnézzük, hogy az előző évben vagy korábban tag volt-e. Ha igen, akkor az olvasójegy-számát megőrizzük, ezt írjuk be a beiratkozási naplóba a piros vonal alá, a többi adattal együtt. Ha még sosem járt nálunk, akkor új olvasójegy-számot osztunk neki (kölcsönző füzetben lévő szám vagy elektronikus nyilvántartásnál vonalkód), és beírjuk a piros vonal alá soron következőnek. Illetve elvégezzük a beiratkozás további lépéseit.

10. Miért kell évente beírni mindenkit újra a beiratkozási naplóba?

Mert a most 14 éves jövőre 15 éves lesz, és statisztikailag már máshova tartozik. Illetve, ha például elköltözik valaki, akkor így kerül ki a következő év tagjai közül.

11. Mit kell tenni, ha valaki elköltözik, és tudjuk, hogy már nem fogja igénybe venni a könyvtárat?

Semmit. Abban az évben a könyvtár tagja marad, ha a következő évben nem jön be hozzánk, akkor nem is hosszabbítjuk a tagságát, így már a piros vonal alá (a következő év beiratkozott olvasói közé) nem kerül. Amennyiben ezt külön kéri az olvasó, kihúzhatjuk az adatait a papíralapú nyilvántartásunkból, ebben az esetben kikerül a beiratkozott olvasók közül. Fontos, hogy csak akkor törölhetjük az adatait, ha nincs nála kölcsönözve semmi! Az elektronikus nyilvántartás esetében a megyei hatókörű városi könyvtárral kell erről egyeztetni.

12. Hogyan fogadja el az olvasó a könyvtárhasználati szabályzatban foglaltakat?

Erre több lehetőség is van, attól függően, hogy milyen formában tartjuk nyilván az adatait. Minden esetben a beiratkozás során ismertetjük a könyvtár használatának feltételeit, megmutatjuk az olvasónak a könyvtárhasználati szabályzatot. A papíralapú nyilvántartás esetében a kölcsönzési füzet vagy a tasak aláírásával. Elektronikus nyilvántartás esetében a beiratkozási naplóba vezetjük fel az elfogadásról szóló mondatot és ezt írja alá az olvasó, vagy belépési nyilatkozatot töltünk ki.

Szöllősi Gréta
Csorba Győző Könyvtár

Könyvtárbusz 1.

A Csorba Győző Könyvtár első könyvtárbusza idén lesz 10 éve, hogy megtette az első kilométereket Baranya megye útjain. 2010-ben még 27 települést vett célba a nyerges vontatós jármű, 2020-ban már 33 falut látogatott kétheti rendszerességgel. A bibliobuszos ellátás célja, hogy kiszolgálja a lakossági igényeket a buszon található 4000 darab dokumentummal (könyvek, DVD-k), folyóiratokkal, internetszolgáltatással. Ezen felül szívesen áll rendelkezésre a busz személyzete bármilyen segítségnyújtásban, legyen az internethasználat vagy dokumentumok fénymásolása, szkennelése.

A legtöbb településen a könyvtáros munkáját ún. kontaktszemélyek segítik, legyen szó a lakosság értesítéséről vagy könyvek házhoz juttatásáról. A szolgáltatás előnyére válik az is, ha működő közösségek léteznek egy-egy faluban, amiből egyre kevesebb van. Az ingyenes beiratkozást követően az újonnan betérő olvasó könnyen eligazodhat a tematikus elrendezésű polcok mentén, persze ha kérdése van vagy ajánlásra vágyik az érdeklődő, az is könnyedén teljesíthető. A legtöbbet kölcsönzött könyvek változatlanul a romantikus, a krimi vagy a történelmi kalandregények közül kerülnek ki, valamint népszerűek a kisebbeknek szóló gyerekkönyvek, lapozók, mesekönyvek is. Egyes településeken igen kelendőek a DVD-k, így gyakran kell frissíteni a buszon található filmes állományt. A kölcsönzés mellett odafigyelünk arra is, hogy minden kívánság teljesüljön, így ha valaki régi kedvencet venne elő vagy kutakodna valamilyen területen, abban is tudunk segíteni, hisz „hazaérve" egy jóval nagyobb mennyiségű állományból szolgálhatjuk ki az igényeket. A buszon lehetőség van kisebb rendezvények megtartására is. Az évek során sokféle színes programon vehettek részt a használók, minden évben készülünk az Internet Fiestára és az Országos Könyvtári Napokra, tartottunk már mini kvízt, szezonális ünnepekkor kézműveskedtünk, 2019 decemberében még a Mikulás is beköltözött a könyvtárbuszba, szobáját baranyai gyermekek nézhették meg az év végén. A baranyai települések mellett több országban is jártunk könyvtárbuszainkkal az indulásuk óta, így többek közt Horvátországba és Szlovéniába is ellátogattunk, ahol külföldi kollégák is megismerhették a hazai könyvtárbuszos szolgáltatás működését. A havi kétszeri találkozások sokak számára okoznak örömet évek óta, főleg azoknak, akik igazán szeretnek olvasni és nem tehetik meg, hogy komoly összegeket költsenek könyvekre. A törzsközönség összetétele az alábbiak szerint alakul: könyvfaló szépkorúak, a rendszerint gyerekekkel érkező anyukák/apukák, aktívan dolgozó nők és végül, de nem utolsó sorban a legfiatalabbak, 14-15 éves korig bezárólag. A nemek arányának mérlege erősen billen a női olvasók felé, de néhány krimi és történelmi regény iránt érdeklődő férfi is rendszeres látogatója a járműnek. Mindig öröm, ha óvodás vagy iskolás csoport érkezik és a pedagógusokkal együtt fedezik fel a könyvtárbuszt. Ugyanezt ajánljuk bárkinek, aki olvassa e sorokat, jöjjön és fedezze fel valamelyik településen a bibliobuszt, töltsön el pár percet jó hangulatban a járművön!

Csobán László
Csorba Győző Könyvtár

A téli ünnepkör jeles napjai Szilvesztertől farsangig

A meghitt, csendes ünnepek után a karácsonyi ünnepkör másik fele sokkal zajosabb és felszabadultabb. Az óév búcsúztatásához és az újév köszöntéséhez kapcsolódó régi hiedelmek és cselekvések mind arra irányulnak, hogy a következő évre bőséget, egészséget, boldogságot varázsoljanak.

Ha az újév kapcsán szeretnénk könyvtári foglalkozást tartani, érdemes hozzá kapcsolódó mesét vagy verset keresni. Ilyen pl. Weöres Sándor *Újé-!-vi mese* c. verse, vagy a Népmesekincstár sorozatban található *A tizenkét hónap* (Bajzáth Mária válogatása: *Járom az új váramat – népmesék a világ minden tájáról 4-6 éveseknek*) és az Öregapó madarai című mesék (*Kisgyermekek nagy mesekönyve*). A mesék segítségével beszélgethetünk az évről, évszakokról, a hónapokról, az időről. Meséljünk az évkezdő jókívánságokról és azok erejéről. Kérdezzük meg a gyerekeket, nekik milyen kívánságaik vannak az új évre, mit szeretnének elérni, hová szeretnének eljutni, milyen családi szokásokat tudnak említeni? Készíthetnek jókívánság kártyákat családtagjaiknak vagy egymásnak. Készíthetünk a gyerekekkel közösen egy naptárt, vagy rajzolhatnak hónap-fát/évszak-fát: megrajzolunk egy nagy fát, majd az ágait, törzsét, lombkoronáját úgy színezzük, díszítjük, hogy a négy évszak vagy a tizenkét hónap megjelenjen rajta.

A néphit úgy tartotta, hogy ami az év első napján történik, az az év során többször meg fog ismétlődni. Ezért, hogy az egész évi jó szerencsét biztosítsák, az emberek jókívánságokat mondtak egymásnak, s igyekeztek ezt a napot a legjobban eltölteni. A téli ünnepkörhöz kapcsolódó népszokásokat végigkísérik a jókívánságok és jóslások, Luca-naptól Szent Balázsig. Ezek mind azokat a dolgokat igyekeztek elősegíteni, ami az emberek életében a legfontosabb, legmaghatározóbb volt: az időjárás, a termés, a jószágszaporulat, az egészség és a párválasztás. Szilveszterhez és újévhez is kapcsolódnak ilyen jósló és mágikus cselekmények, mint például a fokhagymakalendárium készítése, vagy az ólomból és gombócból való szerelmi jóslás. A hiedelmek szerint az újévi ételek is hozzájárultak ahhoz, hogy szerencse és bőség legyen a háznál. A lencse sok pénzt hozhat a házhoz, a malac kitúrja a család szerencséjét, de még az újévi kalácsot, rétest is aprótöltelékkel töltötték (mák, dara), hogy minél több pénzük legyen.

A gyerekek meséljenek arról, hogy náluk vannak-e ide vonatkozó hagyományok, családi szokások!

Általános volt, hogy az óévtől nagy zajkeltéssel búcsúztak el, kolompolással, ostorpattogtatással vagy éppen harangzúgással. Ilyen módon igyekeztek elzavarni az óévet és az ártó szellemeket. Mondjunk újévi köszöntőket és keressünk találós kérdéseket az időről!

Adjon Isten minden jót
ez új esztendőben!
Jobb időt, mint tavaly volt,
ez új esztendőben!
Jó tavaszt, őszt, telet, nyárt,
jó termést és jó vásárt
ez új esztendőben!

Adjon Isten füvet, fát,
tele pincét, kamarát,
sok örömet a házban,
boldogságot hazánkban,
ebben az új évben*!*

Kerek életfája, szép tizenkét ága,
szép tizenkét ágán ötvenkét virága,
ötvenkét virágán hét gyöngylevelecske,
gyöngylevelecskéin huszonnégy erecske. Mi az?
(év, hónapok, hetek, napok, órák)

Vízkereszt – január 6.

Jézus megkeresztelésének, a vizek megszentelésének ünnepe és a háromkirályok napja. Ez a karácsonyi ünnepkör zárása és egyben a farsang kezdete. Ezen a napon szokás volt a szentelt vízzel való házszentelés, és ilyenkor írták fel a három király nevének kezdőbetűjét a bejárati ajtó fölé: G+M+B.

Úgy tartották, hogy így távol tartják a gonoszt a háztól. Ehhez a naphoz kapcsolódik a háromkirályjárás, amit a gyerekek végeztek. Ők személyesítették meg a keleti bölcseket, kezükben csillaggal járták a házakat, hogy köszöntsék a kis Jézust. A háziaktól ajándékot kaptak. A szokáshoz kapcsolódó ének:

Háromkirályunk napját,
országunk egy istápját
dícsérjük énekekkel,
vígadozó versekkel!
Szép jel és szép csillag
szép napunk támadt.

A gyerekeket kérdezzük meg, mit tudnak a három királyról, mi volt a nevük, honnan jöttek, mit hoztak magukkal? Mi a jelentősége a csillagnak az ő történetükben? Ismernek-e róluk szóló verset? Keressük meg és olvassuk fel!

Balázsolás, Balázsjárás – február 3.

Egy régi legenda szerint Szent Balázs püspök imával mentett meg egy gyermeket, akinek halszálka akadt a torkán. Édesanyja hálából ételt és gyertyát adott neki. Azóta Szent Balázst tartják a gyerekek és a torokbetegségben szenvedők védőszentjének. Az ő emlékére ezen a napon a templomba vitték a gyerekeket, akiknek a torkához a pap két keresztbe tett gyertyát tartott, így védve őket a betegségektől. Balázsjárás volt az a szokás, amikor maskarába öltözött gyerekek (egyikük a püspöknek beöltözve) járták a házakat és adományt gyűjtöttek tanítójuknak. Balázs napjához is kapcsolódik időjárásjóslás, miszerint: ha Balázs napján esik, nyáron jég veri el a termést. Ki volt az a híres költőnk, aki versében megelevenítette a Balázsolást?

Farsang – amikor a feje tetejére áll a világ

A vízkereszttől hamvazószerdáig tartó időszak változó hosszúságú, télbúcsúztató és tavaszváró ünnep egyben. A vidámság, mulatságok, bálok ideje, a hagyományos paraszti életben az udvarlás, párválasztás és lakodalmak időszaka is volt. Igazi örömünnep, melynek lényege a szabályok felrúgása, kigúnyolása, amihez segítséget ad az álarc viselése. Számos hiedelem fűződik hozzá, de legismertebbek az alakoskodó szokások, álarcos felvonulások, téltemetés, busójárás. A legkedveltebb alakok voltak a koldus, betyár, cigány, menyasszony, vőlegény és különböző állatok: kecske, medve, gólya, ló. A maskarás menetet zenészek kísérték, s a felvonulás végén eltemették, elégették a telet, amit koporsóval vagy szalmabábbal jelképeztek. Ekkorra már lezajlott a disznóvágás, így nem volt hiány a zsíros és húsos ételekből. A nagy evéseknek nem pusztán a mértéktelenség volt a lényege, hanem ezzel is a természetet kívánták hasonló bőségre késztetni. A farsangi mulatságok csúcspontja farsang utolsó három napjára esett, farsangvasárnapra, farsanghétfőre és húshagyókeddre, amikor egyfolytában szólt a zene. Ezt nevezzük a farsang farkának. Ilyenkor fánkot sütöttek, s a közelgő böjtre gondolva mindenki evett-ivott, mulatott. Ahogy az óév elkergetéséhez, úgy itt a tél, a betegségek kiűzéséhez is használtak zajkeltő eszközöket, kereplőt, kolompot, a hangszerek közül pedig a dudát.

Maskarások, bolondok,
rázzátok a kolompot.
Takarodjon el a tél,
örvendezzen, aki él.

Álljon a bál, amíg állhat,
nyagassuk a citeránkat.
Körbe-körbe csak vidáman!
Maszk nélkül, meg maskarában.

A gyerekekkel felelevenithetjük, hogyan szoktak ők farsangolni pl. az óvodában, iskolában. Milyen jelmezt, álarcot választanának maguknak? Készítsünk mi is álarcokat, farsangi díszeket a foglalkozás során! Számtalan vers íródott már a farsangról, jelmezbálról – keressünk néhányat! Ha vannak csörgő-zörgő hangszereink, vegyük elő, vagy fogjunk néhány kanalat, fémedényt és azokon „kolompoljunk", miközben ezt a versikét mondjuk:

Elmúlt farsang el, el, el,
kinek tetszett, kinek nem.
Nekem tetszett, neked nem,
én táncoltam, te meg nem.

Mesék segítségével is beszélgethetünk a farsangi szokásokról, pl. Döbrentey Ildikó: *Mióta farsangi a fánk?* c. mulatságos meséje, Takács Viktória *Busó meséjével*, vagy Csapody Kinga: *Irány Dél-Baranya!* című könyvéből a gyerekek megismerkedhetnek a busókkal.

Vidám évkezdést és zajos farsangolást mindenkinek!

Kárpáti Szlávna - Csorba Győző Könyvtár

Nyolc ideális
hangoskönyv
vásároláshoz
Milan Kundera
A LÉT ELVISELHETETLEN KÖNNYŰSÉGE
Fordította: Körtvélyessy Klára
MP3 Előadja: László Zsolt
Teljes szöveg • 10 óra
TITISZ HANGOS REGÉNY
HANGOSKÖNYV 2
Gerald Durrell
Fecsegő fauna
Szacsvay László előadásában
Háy János
A BOGYÓSGYÜMÖLCSKERTÉSZ FIA
MP3 Teljes szöveg • 6.5 óra
Felolvassa: Rátóti Zoltán
TITISZ HANGOS REGÉNY
HANGOSKÖNYV 1
Agatha Christie
A három vak egér
Csankó Zoltán előadásában
HANGOSKÖNYV 2
Polcz Alaine
Macskaregény
Nagy-Kálózy Eszter előadásában
MP3
TITISZ HANGOS REGÉNY
MP3
Szabó Magda
RÉGIMÓDI TÖRTÉNET
Előadja: Ráckevei Anna • 16 óra
Schäffer Erzsébet
Egyszer elmesélem
a szerző előadásában
Irodalmi Fülbevaló
Bohumil Hrabal
Sörgyári Capriccio
Für Anikó és Kern András
előadásában

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	e-mail	telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Szőkéné Furák Bernadett	bettykonyvtar@gmail.com	+36 20/299-0644
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsváradi Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklósi Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@googlemail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Decsi Dóra	decsi.dora@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	vasvary@vipmail.hu	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
KönyvtárMozi; Nyilvános Könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Németh Luca	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Papp Márton	papp.marton@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28065
Feldolgozás, folyóirat reklamáció	Dériné Fődi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28018
Feldolgozás	Csuka Dalma	csuka.dalma@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerzés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Osztályvezető	Szöllősi Gréta	szollosi.greta@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap